

Masterproef Politieke Communicatie

Alternatieve media, alternatieve feiten?

Een kwantitatieve studie naar de inhoudsdiversiteit in Vlaamse alternatieve en mainstream nieuwsmedia

Willem Buyens

Promotor: Prof. Dr. Peter Van Aelst
Verslaggever: Prof. Dr. Pieter Maesele

Master Politieke Communicatie (www.politiekecommunicatie.be)
Rolnummer student: 20152902
Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2018-2019

Abstract

The digital and technological evolutions that characterize the last few decades, such as the emergence and exponential growth of the internet and the liberalization of mediated communication that came with it, have had a substantial influence on media and news landscapes. In Flanders, these evolutions enabled new, alternative, and possibly radical, online news media to find a platform and reach their respective audiences, a trend that is indicative of a growing discontent with mainstream news media and an ever decreasing trust in the objectivity and neutrality of their reporting. The increasing scope of these alternative media and the environment of societal and political polarization in which they operate raises the question to what extent their coverage is in fact alternative to that of mainstream news media and in which ways these alternative media can influence or even enrich the journalistic landscape. This thesis paints an explorative picture of five Flemish alternative news media based on the diversity of issues, actors and viewpoints in their articles. The results show that Flemish alternative news media as a collective do not differ substantially from the mainstream news media with respect to the issues, actors and viewpoints they cover. The more striking differences are veiled by the grouping of these media and show in the comparison between alternative media. This comparison indicates that every one of the alternative media distinguishes themselves from the mainstream, focusing on specific and unique issues, actors and viewpoints.

Keywords: alternative news media, media pluralism, media diversity, bias, polarization, quantitative content analysis

Voorwoord

Het schrijven van een thesis als sluitstuk op een vierjarige academische loopbaan lijkt, in de aanloop er naartoe, een vanzelfsprekendheid en de zoveelste taak om je verworven kennis en vaardigheden te bewijzen en tentoon te stellen. Toch werd mij, toen ik aan dit avontuur begon, heel snel duidelijk dat deze masterproef veel meer zou worden dan dat. Het proces dat tot dit werkstuk heeft geleid, heeft me erg veel bijgeleerd, niet alleen over het onderwerp dat ik zal bespreken en over wetenschappelijk onderzoek in het algemeen, maar ook over mezelf. Ik wil daarom van deze gelegenheid gebruikmaken om enkele personen die mij door dit proces geloodst hebben, te bedanken. Zonder hen waren het eindresultaat en de weg er naartoe niet hetzelfde geweest.

Eerst en vooral wil ik mijn promotor prof. dr. Peter Van Aelst bedanken om mij te begeleiden doorheen dit onderzoek, voor de nuttige tips en feedback, en voor de vele kansen die ik in de loop van dit masterjaar van hem heb gekregen. Ik heb niet alleen veel geleerd van de vele concrete tips en correcties die hij gaf, maar ook van de momenten waarop hij van me verwachtte dat ik zelf keuzes nam en beslissingen maakte. Verder bedank ik ook alle M²P members, die me tijdens mijn onderzoeksstage op ontelbare momenten hebben bijgestaan, tips hebben gegeven, en me hebben aangezet om het meeste uit deze masterproef te halen.

Verder wil ik mijn ouders, broer en zus bedanken voor de rust, continuïteit en geruststelling in de vele hectische momenten. Hoewel het wellicht vaak onduidelijk was waar ik om panikeerde, stonden ze altijd klaar om me te verzekeren van een goede afloop en om alles wat in perspectief te zetten. Ten slotte bedank ik mijn vrienden en studiegenoten voor het klankbord dat ze boden voor ideeën en vragen, voor de tips en de hulp, maar vooral voor het luisterend oor wanneer ik mijn ingewikkelde en vaak onbegrijpelijke thesisverhaal even kwijt wilde.

Voorts wil ik u, de lezer, veel plezier wensen met het lezen van deze masterproef. Het is het resultaat van een lang, soms moeizaam, maar ontzettend leerrijk proces. Ik bedank daarom ook u, voor uw interesse en uw tijd.

Inhoudstafel

Abstract	1
Voorwoord	2
Inhoudstafel	3
Lijst met tabellen en figuren	5
1 Inleiding	6
2 Probleemstelling.....	7
3 Theoretisch kader en Literatuurstudie.....	9
3.1 Alternatieve nieuwsmedia	9
3.1.1 Definiëring	9
3.1.2 Opkomst en succes.....	13
3.2 Mediapluralisme en -diversiteit	15
3.2.1 Mediapluralisme.....	16
3.2.2 Diversiteit in de media.....	18
3.3 Operationalisering.....	20
3.3.1 Mediadiversiteit	20
3.3.2 Mediabias en balans.....	23
4 Data en methoden.....	26
4.1 Steekproef	26
4.2 Kwantitatieve inhoudsanalyse	28
4.2.1 Issuediversiteit.....	29
4.2.2 Actor- en standpuntdiversiteit	30
4.2.3 Betrouwbaarheid.....	31
5 Resultaten.....	32
5.1 Thema's en issues.....	32
5.1.1 Issuediversiteit.....	37
5.2 Actoren en standpunten	40

5.2.1	Actordiversiteit	41
5.2.2	Standpuntdiversiteit	49
6	Diversiteitsprofielen	54
	SCEPTR	54
	Doorbraak	55
	Apache	57
	DeWereldMorgen	58
	MO*	59
7	Discussie en conclusie	60
8	Referentielijst	64
9	Appendices	i
	Appendix A. Intercodeurbetrouwbaarheid ronde 1	i
	Appendix B. Intercodeurbetrouwbaarheid ronde 2	i
	Appendix C. Percentages aandacht per thema en medium	ii
	Appendix D. Codeboek	iii

Lijst met tabellen en figuren

Tabel 1. Aantal artikelen per alternatief medium en maand.....	28
Tabel 2. Percentages aandacht per thema en mediumcategorie	33
Tabel 3. Aandacht per thema en medium.....	35
Tabel 4. Issuediversiteit per medium, dag en maand (max. 15)	37
Tabel 5. Simpson's Diversity Index per medium	39
Tabel 6. Gemiddeld aantal (actieve) actoren per artikel per medium	42
Tabel 7. Gemiddelde actordiversiteit op artikelniveau per medium	42
Tabel 8. Percentage actorcategorieën per groep nieuwsmedia	44
Tabel 9. Actorcategorieën per alternatief nieuwsmedium (migratie)	47
Tabel 10. Percentage actoren per politieke partij en medium	48
Tabel 11. Gemiddelde standpuntdiversiteit per artikel per medium	50
Tabel 12. Gemiddelde standpuntdiversiteit per niet-neutraal artikel per medium	50
Tabel 13. Standpunten over migratie per medium.....	51
Tabel 14. Verdeling standpunten over migratie per medium.....	52
Figuur 1. Aandacht per thema en medium	36
Figuur 2. Verdeling standpunten over migratie per medium.....	53
Figuur 3. Issuediversiteit SCEPTR	54
Figuur 4. Issuediversiteit Doorbraak	55
Figuur 5. Issuediversiteit Apache	57
Figuur 6. Issuediversiteit DeWereldMorgen	58
Figuur 7. Issuediversiteit MO*.....	59

1 Inleiding

In het huidige politieke en maatschappelijke klimaat waarin regeringsleiders en andere (populistische) politici de waarachtigheid en onpartijdigheid van de media bijna dagelijks in twijfel trekken, is de discussie over de democratische (meer)waarde van een vrije pers meer dan ooit relevant en belangrijk. Volgens de Media Pluralism Monitor (Valcke, Ombelet, & Lambrecht, 2016) stellen we het in België echter nog redelijk goed op vlak van mediapluralisme. Het rapport stelt namelijk dat het pluralisme en de diversiteit van het Belgische nieuwslandschap niet of maar zeer beperkt in het gevaar komen. Enkel op vlak van *market plurality* komen we voorbij de boeg van medium risico. Het Belgische, maar zeker het Vlaamse nieuws- en medialandschap wordt dan ook gedomineerd door enkele grote groepen die de belangrijkste media in hun bezit hebben.

De laatste decennia hebben een aantal nieuwe (vaak online) nieuwsmedia het uitzicht van het Vlaamse nieuwslandschap veranderd. Deze alternatieve media worden door verschillende auteurs en in verschillende contexten anders besproken en gedefinieerd, maar kunnen breed omschreven worden als nieuwsmedia die geproduceerd worden buiten en los van de instituties en netwerken van traditionele media (Atton & Couldry, 2003). Deze nieuwe alternatieve nieuwsmedia vullen het Vlaamse nieuwslandschap verder aan en vormen letterlijk een alternatief op de traditionele, mainstream nieuwsmedia die het nieuwsaanbod op de Vlaamse markt in het verleden grotendeels bepaalden. Ze kunnen dus alvast potentieel een invloed hebben op de externe diversiteit van het Vlaamse nieuwslandschap, namelijk de diversiteit van aanbieders van nieuws en de diversiteit van nieuwsinhouden die zij presenteren. Deze nieuwe media zijn geen eigendom van de grote mediagroepen en vormen dus onafhankelijke actoren die geen verantwoording af te leggen hebben aan dezelfde stakeholders en adverteerders als andere, commerciële nieuwsmedia.

De vaak specifieke focus of ideologische achtergrond van de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia doet daarnaast ook verwachten dat deze media een andere interne diversiteit vertonen, door te rapporteren over andere en een eventueel minder of juist meer diverse groep actoren, standpunten en issues. Verder kunnen we door deze meer uitgesproken ideologische achtergrond van de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia ook verwachten dat deze media meer positie innemen en minder gebalanceerd berichtgeven dan de traditionele nieuwsmedia, die ondermeer door commerciële overwegingen wellicht meer geneigd zijn om tegemoet te komen aan lezers van verschillende politieke overtuigingen.

Het opzet van dit onderzoek is tweeledig. Enerzijds wil ik de (interne) diversiteit van issues, actoren en standpunten in de berichtgeving van de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia bestuderen om tot een exploratief en beschrijvend beeld te komen van de kenmerkende elementen van alternatieve

nieuwsmedia. Anderzijds zal ik de bijdrage van de alternatieve nieuwsmedia aan de externe diversiteit van het Vlaamse nieuwslandschap bestuderen, door de diversiteit in de alternatieve nieuwsmedia te vergelijken met die in de berichtgeving van hun traditionele, mainstream tegenhangers om te bepalen of ze ook echt een ander beeld tonen van de politieke en maatschappelijke actualiteit.

Aan de hand van deze twee doelstellingen tracht ik in deze masterproef een algemeen en exploratief beeld te scheppen van de inhoudelijke meerwaarde van alternatieve nieuwsmedia voor het Vlaamse journalistieke landschap door na te gaan of ze andere thema's, actoren en opinies presenteren en of ze op een meer ideologisch geïnspireerde manier rapporteren over de actualiteit. Ik begin deze masterproef met een schets van de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie van dit onderzoeksonderwerp en de onderzoeksvraag die ik in het verloop van deze thesis zal trachten te beantwoorden. Vervolgens presenteer ik de relevante wetenschappelijke literatuur en de bevindingen van voorgaand onderzoek op basis waarvan enkele hypothesen tot stand komen, waarna ik de verzamelde data en (analyse)methoden overloop. Ik sluit af met de bespreking van de bevindingen en resultaten van de codering en analyses, aan de hand waarvan enkele conclusies en implicaties voor vervolgonderzoek worden vermeld.

2 Probleemstelling

De laatste paar decennia hebben technologische (r)evoluties en digitale veranderingen de manier waarop (massa)communicatie verloopt drastisch veranderd. Vooral de komst en de snelle verspreiding van het internet heeft haar invloed op de huidige maatschappelijke, journalistieke en politieke situatie niet gemist. Daarbij komt ook dat de media, en met name de nieuwsmedia, zeer sterk beïnvloed zijn door deze technologische en digitale veranderingen. Volgens Pavlik (2000) gebeurt deze beïnvloeding zelfs op vier niveaus, namelijk (1) op de manier waarop journalisten hun werk doen; (2) op de inhoud van het nieuws; (3) op de structuur van de redactie en de nieuwsindustrie en (4) op de verhouding tussen nieuwsorganisaties en hun publiek(en). Zo hebben journalisten in stijgende mate toegang tot een zeer grote toevoer van kennis en informatie via digitale netwerken, stijgt het belang en succes van live-event – *Breaking* – nieuws (Livingston & Bennett, 2003), verschuift de focus van nieuwsberichtgeving steeds meer naar de online nieuwsplatformen, en is journalistiek steeds meer een dialoog dan een éézijdige informatiestroom.

Naast de transformatie van de manier waarop nieuws van traditionele nieuwsmedia geproduceerd, verspreid en geconsumeerd wordt, heeft het internet ook de drempel verlaagd voor de introductie en organisatie van nieuwe (nieuws)media. In de Vlaamse context leidde dit rond de eeuwwisseling tot het ontstaan van een aantal nieuwe nieuwswebsites, die zich onder andere in hun organisatie of hun kijk

op de actualiteit onderscheidden van de traditionele nieuwsmedia, en de praktijken die de traditionele aanbieders van het nieuws hanteren soms expliciet aanklaagden.

Hoewel er al veel onderzoek is verricht naar de productie, inhoud, consumptie en effecten van traditionele nieuwsmedia, is er over deze alternatieve spelers in het (Vlaamse) journalistieke landschap nog maar weinig geweten. In dat opzicht wil ik in deze masterproef een exploratief en beschrijvend beeld geven van de inhoudelijke kenmerken van deze alternatieve nieuwsmedia en de eventuele verschillen met de mainstream nieuwsmedia in het Vlaamse nieuwslandschap.

De grote tradities in het onderzoek naar (politieke) communicatie, zoals de agendasetting- (McCombs & Shaw, 1972), framing- (Chong & Druckman, 2007; Tversky & Kahneman, 1981, 1989), en priming-literatuur (Iyengar & Kinder, 2010) illustreren het belang van onderzoek naar de inhoud van nieuwsmedia en mogelijke effecten ervan op het publiek. Hoewel onderzoekers het niet eens zijn over de mate waarin nieuws- en media-inhouden het publiek nu juist beïnvloeden (zie bijvoorbeeld Bennett & Iyengar, 2008), moet men zich ervan bewust zijn dat de (nieuws)media vaak de belangrijkste bron van informatie over de actualiteit en de politieke en maatschappelijke werkelijkheid zijn voor een groot deel van de bevolking. Het bereik van de alternatieve nieuwsmedia in Vlaanderen is nog steeds relatief beperkt, maar de digitale en technologische evoluties die hierboven besproken werden, alsook het maatschappelijke en politieke klimaat van polarisering doen verwachten dat ze een steeds grotere rol zullen spelen in het Vlaamse nieuwslandschap.

Gezien het stijgende succes en dus ook belang van de alternatieve nieuwsmedia, en de eventuele invloed die ze (zullen) uitoefenen op de manier waarop nieuws geconsumeerd en geïnterpreteerd wordt, wil ik in deze masterproef onderzoeken of deze media door hun verschillende origine en organisatie ook andere inhoudelijke kenmerken vertonen in vergelijking met de traditionele, mainstream media. De centrale onderzoeksvraag die ik in deze thesis zal trachten te beantwoorden luidt dus:

In welke mate verschilt de berichtgeving van Vlaamse alternatieve nieuwsmedia van die van de traditionele en mainstream nieuwsmedia?

Gezien de brede scope van de onderzoeksvraag verdeel ik deze onder in deelvragen die ook het verdere verloop van deze masterproef zullen structureren:

OV1: Berichten Vlaamse alternatieve nieuwsmedia over andere thema's dan traditionele en mainstream nieuwsmedia?

OV2: Brengen Vlaamse alternatieve nieuwsmedia actoren of standpunten naar voor die niet of in mindere mate aan bod komen in de traditionele nieuwsmedia?

OV3: Berichten Vlaamse alternatieve nieuwsmedia in meerdere of mindere mate of op een andere manier over actoren van een bepaalde politieke strekking?

Het antwoord op deze centrale onderzoeksvraag en deelvragen zal ik trachten te bekomen via een kwantitatieve inhoudsanalyse van nieuwsitems van zowel alternatieve als traditionele nieuwsmedia. Via de analyse van de issues, actoren en standpunten die in deze items behandeld worden, verwacht ik deze vragen te kunnen beantwoorden en een algemeen en exploratief beeld te scheppen van de inhoudelijke verschillen tussen mainstream en alternatieve nieuwsmedia en de eventuele meerwaarde die deze nieuwe nieuwsmedia kunnen betekenen voor het Vlaamse nieuwslandschap.

3 Theoretisch kader en Literatuurstudie

3.1 Alternatieve nieuwsmedia

De nadruk van deze masterproef ligt zeer expliciet op alternatieve nieuwsmedia. Er is, ondanks de vrij uitgebreide theoretische literatuur over en definiëring van het concept, relatief weinig onderzoek gedaan naar en geweten over alternatieve nieuwsmedia. Toch bestaan verschillende vormen van alternatieve media al sinds het ontstaan van de traditionele, mainstream media, en sommige onderzoekers zeggen zelfs al langer. De technologische en digitale evoluties van de voorbije decennia hebben echter een aantal nieuwe platformen en media met zich meegebracht die naast nieuwe verspreidingsmethoden voor traditionele nieuwstitels ook het ontstaan van volledig nieuwe nieuwsmedia tot gevolg hebben. Het begrip ‘alternatieve nieuwsmedia’ wordt echter vaak gebruikt als een *umbrella term* voor een zeer groot aantal verschillende soorten media en platformen. Voor die reden zal ik in de volgende paragraaf enkele definities vermelden die de historische evolutie van het concept illustreren en een basis vormen voor de manier waarop het begrip in het vervolg van deze masterproef gehanteerd zal worden.

3.1.1 Definiëring

In de wetenschappelijke literatuur over alternatieve (nieuws)media zijn er zeer veel en erg verschillende definities te vinden voor het concept ‘alternatieve media’. Sommige auteurs omarmen deze diversiteit en zien een meerwaarde in het grote aantal media en platformen die onder de paraplu van ‘alternatief’ opgenomen worden (zie bv. Bailey, Cammaert, & Carpentier, 2007); anderen zijn dan weer van mening dat er sterker gedifferentieerd moet worden tussen de fenomenen die vooralsnog onder de alternatieve media worden gerekend (o.a. Atton, 2002; Forde, 2011). Allen zijn ze het echter eens over de realiteit van het zeer diverse en rijke spectrum van alternatieve nieuwsmedia. Alternatieve (nieuws-)media kunnen gedefinieerd en onderscheiden worden op basis van de kenmerken van de organisatie ervan of op basis van de inhoud van hun berichtgeving (Atton, 2002, p.

10). Ik zal het onderscheid tussen definities die uitgaan van verschillen in organisatie en definities die gebaseerd zijn op verschil van inhoud ook in het verloop van deze definitie-sectie hanteren

Een eerste, op het eerste zicht erg concrete maar toch zeer algemene, definitie gebaseerd op de journalistieke routines, principes en organisatiestructuren is te vinden bij Atton en Couldry; zij definiëren alternatieve media als:

“...media produced outside mainstream media institutions and networks.” (Atton & Couldry, 2003, p. 579)

Een schijnbaar makkelijke en evidente manier om alternatieve media te onderscheiden van hun traditionele en mainstream tegenhangers kan men dus, volgens deze definitie, vinden bij het bestuderen van de eigendomsstructuren en netwerken van de mediabedrijven. In de Vlaamse journalistieke context zien we bijvoorbeeld dat de media die doorgaans als ‘mainstream’ of ‘traditioneel’ worden gezien in grote mate in handen zijn van dezelfde vijf grote mediagroepen: VRT, De Persgroep Publishing / Medialaan, Mediahuis, Roularta en SBS Belgium (Vlaamse Regulator voor de Media, 2019). De media die los van deze mediagroepen geproduceerd en gedistribueerd worden, worden dan ook meestal als ‘alternatief’ gepercipieerd.

Bailey et al. (2007) vullen deze definitie aan en suggereren dat alternatieve (nieuws)media best benaderd en bestudeerd worden met aandacht voor vier verschillende mogelijke kenmerken, die zij interpreteren als vier benaderingen van alternatieve media, namelijk: (1) ze dienen een bepaalde gemeenschap, (2) ze bieden een alternatief voor de mainstream media, (3) ze zijn vaak sterk verbonden met het maatschappelijk middenveld, en (4) ze vormen een rhisomatische structuur, gekenmerkt door hun vaak niet-lineaire, anarchistische en nomadische aard. Hoewel Downing (2003a) waarschuwt voor definities die alternatieve nieuwsmedia trachten te beschrijven aan de hand van de kenmerken van grootschalige, mainstream mediabedrijven, worden de alternatieve nieuwsmedia nog grotendeels getypeerd door het alternatief dat ze bieden op de “hegemonische prioriteiten en perspectieven” (Bailey et al., 2007; Downing, 2001) van de traditionele nieuwsmedia (benadering 2). Ook bewijzen alternatieve media dat een alternatief op de organisatiestructuren van mainstream nieuwsmedia, met financiering vanuit de overheid en een sterke marktgestuurde logica, mogelijk is. Zo zijn de Vlaamse alternatieve media bijvoorbeeld ook (in sommige gevallen erg nauw) verbonden met het maatschappelijk middenveld. MO*-magazine wordt namelijk gesteund door o.a. 11.11.11, Broederlijk delen en Oxfam-Solidariteit¹; DeWereldMorgen vermeldt de Vlaamse ABVV en Femma als partners op haar website²; en SCEPTR en Doorbraak delen een gezamenlijke geschiedenis als

¹ <https://www.mo.be/vaak-gestelde-vragen#financi%C3%ABn>

² <http://www.dewereldmorgen.be/info/onze-partners>

initiatieven van de Vlaamse Volksbeweging³. Enerzijds doet deze sterke inbedding in de burgermaatschappij verwachten dat alternatieve media eens sterke politieke en sociale invloed kunnen hebben door hun unieke aard en de manier waarop ze zich onderscheiden van traditionele, mainstream media (Atton, 2007; Downing, 2008). Anderzijds zou men kunnen stellen dat, ondanks de onafhankelijkheid van de staat en de markt, alternatieve nieuwsmedia wel meer afhankelijk zijn van hun connecties binnen het maatschappelijk middenveld, wat eventuele gevolgen zou kunnen hebben voor de mediaberichten die ze produceren en verspreiden.

De hierboven vermelde definities tonen duidelijk aan dat de productie- en organisatiekenmerken van alternatieve nieuwsmedia doorgaans sterk verschillen van die van mainstream nieuwsmedia. Toch is hun organisatie niet het enige aspect waarop ze zich onderscheiden van de journalistieke gevestigde waarde(n). Naast de definities die alternatieve (nieuws)media trachten te beschrijven en onderscheiden van traditionele media aan de hand van organisatiekenmerken en de verschillende netwerken en financieringsbronnen, zijn er ook omschrijvingen van het begrip die de nadruk meer leggen op de journalistieke inhoud die deze media produceren.

Massamedia vertegenwoordigen en weerspiegelen in hun berichtgeving specifieke sociale groepen op manieren om duidelijk te maken in welke mate ze verantwoordelijk zijn voor bepaalde sociale, economische of culturele gebeurtenissen of verschijnselen (Atton, 2002). Media vormen dus (wellicht onbedoeld en misschien onbewust) bepaalde afspiegelingen van bevolkingsgroepen om hun rol en verantwoordelijkheid in maatschappelijke gebeurtenissen, en de maatschappij meer algemeen, te illustreren. Er is echter een verschil tussen de dominante elitegroepen die doorgaans aan de macht zijn, en dus makkelijk toegang hebben tot de media, en de groepen met meer marginale kenmerken of opvattingen die eerder het onderwerp zijn van de nieuwsberichtgeving maar de toegang die de elites hebben niet genieten. Alternatieve nieuwsmedia kunnen dit fenomeen counteren door de constructie van nieuws(verhalen) op basis van andere waarden, routines, ... om gebeurtenissen of groepen die doorgaans (voor welke reden dan ook) niet in de mainstream media komen te rapporteren *“to challenge the prevailing ‘hierarchy of access’ normally found in the media”* (Atton, 2002, pp. 10-11). In zekere zin zou men dus kunnen zeggen dat alternatieve nieuwsmedia bekeken moeten worden als een aanklager van de huidige verdeling van *media power* of een uitdager van zij die deze macht momenteel in handen hebben (Atton, 2007; Couldry & Curran, 2003). In de volgende paragraaf (3.2 Mediapluralisme) ga hier verder op in. Couldry and Curran (2003) komen, via deze redenering, bij hun definitie van alternatieve media:

³ <https://nl.wikipedia.org/wiki/SCEPTR> ; [https://nl.wikipedia.org/wiki/Doorbraak_\(tijdschrift\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Doorbraak_(tijdschrift))

“...media production that challenges, at least implicitly, actual concentrations of media power, whatever form those concentrations may take in different locations” (pp. 7)

Naast de term ‘alternatieve (nieuws)media’, worden er ook verschillende andere benamingen gebruikt voor gelijkaardige of identieke fenomenen. Downing (2003b), één van de grondleggers van de onderzoekstraditie naar niet-mainstream massamedia, definieert ‘radicale media’ als:

“small-scale, low-budget, oppositional, and horizontal media, typically related to social and political movements, sometimes ephemeral, sometimes not.” (pp. 283)

En:

“media, generally small-scale and in many different forms, that express an alternative vision to hegemonic policies, priorities, and perspectives” (Downing, 2001, p. V)

Hoewel onder Downing’s ‘radical media’ ook zeer kleinschalige communicatiemiddelen kunnen gerekend worden, zoals bijvoorbeeld graffiti en kledingstijl, illustreren de vermelde definities wel de algemene ingesteldheid of het objectief waarmee men (nieuws)media kan organiseren die expliciet een alternatief bieden op de mainstream en de routines en inhoudelijke conventies die daarin gehanteerd worden. Het is dan ook te verwachten dat men uit de inhoud van alternatieve nieuwsmedia kan afleiden dat er, al dan niet bewust of expliciet, wordt afgeweken van de nieuwsagenda van de mainstream nieuwsmedia en de nadrukken die in de traditionele nieuwsberichtgeving worden gelegd. Verder in deze masterproef geef ik aan op welke manier deze assumptie zich vertaalt in expliciete hypothesen en hoe ik die hypothesen concreet zal testen.

Eerder wetenschappelijk onderzoek legitimeert het opzet van deze studie door het bevestigen van de inhoudelijke verschillen tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia. Cissel (2012) ondervond bijvoorbeeld dat alternatieve en onafhankelijke nieuwsmedia de *Occupy Wall Street* protestbeweging anders beschreven en *frameden* dan mainstream media. Ook Raeijmaekers and Maesele (2014) en Pepermans and Maesele (2018) kwamen na hun kritische discours analyse (KDA), een kwalitatieve methode van inhoudsanalyse, van alternatieve en mainstream nieuwsmedia tot de conclusie dat alternatieve nieuwsmedia in Vlaanderen een ander, meer politiserend discours hanteren over partijpolitieke en milieu-gerelateerde issues dan de traditionele mainstream pers. Toch blijven grootschalige kwantitatieve studies die de focus leggen op alternatieve nieuwsmedia uit. Deze masterproef tracht daarom een kwantitatieve aanvulling te vormen op de studies die de verschillen in discours en framing tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia reeds aankaartten. Een kwantitatieve toetsing van de verschillen tussen de verschillende media in de manier waarop ze over bepaalde actoren rapporteren, zou een nuttig beeld kunnen scheppen van de mate waarin alternatieve

media nu juist een significante aanvulling vormen voor het vooralsnog traditionele en geprofessionaliseerde Vlaamse medialandschap door hun bijdrage in de vorm van radicale of onconventionele berichtgeving (Atton, 2002, p. 12).

Leung and Lee (2014) integreren in hun werk de bovengenoemde definities en komen tot de overkoepelende beschrijving van alternatieve media als:

“...an array of media outlets standing in contrast to mainstream media in ownership structure, operation model, production norms, content, and/or relationships with audience” (pp. 341)

Deze opsomming van de verschillende definities die onderzoekers in het veld van de alternatieve media aan hetzelfde, maar zeer brede en heterogene concept geven, illustreert juist de diversiteit van de alternatieve (nieuws)media en de verschillende platformen en communicatiekanalen die onder deze noemer geplaatst kunnen worden. Het is duidelijk dat alternatieve media, ook al is het wellicht beperkend (Downing, 2003a), best bestudeerd worden in verhouding tot of in contrast met traditionele, mainstream massamedia. Hoewel de definities die verschillen tussen alternatieve en mainstream media op vlak van productie en organisatie aankaarten een nuttige achtergrond bieden waartegen we de bevindingen van deze studie kunnen plaatsen, gaat deze masterproef grotendeels uit van de inhoudelijke verschillen tussen de nieuwe, alternatieve nieuwsmedia en hun mainstream tegenhangers.

3.1.2 Opkomst en succes

Alternatieve nieuwsmedia in brede zin zijn, zoals eerder al vermeld werd, geen nieuw fenomeen. Al voor zolang er zoiets als ‘de mainstream nieuwsmedia’ bestond, al dan niet op een georganiseerde manier of in de vorm van hegemonische denkkaders en informatiestromen, bestaan er anti-hegemonische, vaak gemarginaliseerde communicatiekanalen die hier tegenin gaan. Toch hebben de mogelijkheden tot nieuwe, online, communicatiemiddelen en verschillende maatschappelijke en politieke evoluties een omgeving gecreëerd waarin nieuwe, alternatieve nieuwsmedia gemakkelijker kunnen opstarten en hun bereik exponentieel kunnen uitbreiden.

Mediasystemen in verschillende delen van de wereld, en met name in België, hebben een geschiedenis van partijgebonden en gekleurde of ideologisch geïnspireerde berichtgeving (De Bens & Raeymaeckers, 2007; Hallin & Mancini, 2004). Gedurende de laatste paar decennia, echter, zijn objectiviteit en neutraliteit de idealen geworden op basis waarvan de meeste nieuwsitems worden geschreven. Het klopt inderdaad dat journalistieke praktijken en routines die ten dienste stonden van een bepaalde ideologie of politieke partij, alsook het politiek parallelisme (zie Seymour-Ure, 1974) en quasi-activistische, mobiliserende en sterk verzuilde journalistiek, onder andere door de invloeden van professionalisering (Mirando, 2001) en commercialisering (Schudson, 2001), en het bijbehorende

catch-all-ism (Van Kempen, 2007), plaats geruimd lijken te hebben voor een “objectiviteitsregime” (Hackett & Zhao, 1998), dat zich uit op drie manieren, namelijk (1) in de vorm van objectiviteit als *norm*, (2) in de vorm van objectiviteit als gevolg van *routines* en *praktijken*, en (3) in de vorm van *tekstuele conventies* (Broersma, 2015).

Dit objectiviteitsregime staat nu meer dan ooit ter discussie. Enerzijds zijn er nieuws- en mediaconsumenten die zich bedrogen voelen door de media die onder de noemer van ‘objectieve berichtgeving’ volgens hen toch vanuit een bepaalde vooringenomenheid rapporteren. Dit uit zich vaak in beschuldigingen van een linkse voorkeur of vooringenomenheid aan het adres van ‘de media’ (Niven, 2001). De perceptie van ‘oneerlijke’ nieuwsberichtgeving beperkt zich echter niet tot aanhangers van rechtse ideologieën. Vallone, Ross, and Lepper (1985) ondervonden in hun studie naar de perceptie van mediabias namelijk het *hostile media phenomenon*⁴, een verschijnsel waarbij zeer betrokken en passionele voor- en tegenstanders van een bepaalde gebeurtenis of een zeker issue dezelfde (quasi-neutrale) berichtgeving over de gebeurtenis als *biased* tegen hun kant percipieerden (Coe et al., 2008). Dit verschijnsel doet verwachten dat sterk overtuigde aanhangers van een bepaalde politieke partij of ideologie de ‘neutrale’ nieuwsberichtgeving van mainstream nieuwsmedia niet als zodanig interpreteren en in de plaats naar alternatieven op zoek gaan. Naast de ideologisch geïnspireerde kritiek op de mogelijke bias in mainstream nieuwsmedia is er een andere strekking van mediakritiek die stelt dat objectiviteit in het nieuws gewoonweg onhaalbaar en onwenselijk is. De pleitbezorgers van deze strekking zijn doorgaans van mening dat de (nieuws)media (en de samenleving) voordeel zouden halen uit een profilering of her-ideologisering van de media (Broersma, 2015). Professionalisering en objectiviteit hebben volgens hen gezorgd voor een homogenisering van het journalistieke landschap.

Dit alles komt samen in een stijgende ontevredenheid met of wantrouwen in de mainstream nieuwsmedia en de idealen van objectiviteit die erin omvat zitten (Earl Bennett, 2001). Mensen staan in steeds grotere mate sceptisch tegenover de nieuwsmedia, onder andere door de bias die ze erin denken waar te nemen. Stijgend scepticisme en dalend vertrouwen in de mainstream nieuwsmedia hebben verschillende antecedenten en gevolgen die implicaties hebben voor de consumptie en de populariteit van nieuwe alternatieve, eventueel radicale, nieuwsmedia. Tsfaty and Cappella (2003) ondervonden in hun onderzoek naar media-scepticisme en mediaconsumptie dat mensen die zeggen sceptisch te staan tegenover (de) (mainstream) media, ook in mindere mate gebruikmaken van mainstream media en significant meer *nonmainstream* media consumeren. Ook ideologie bleek een

⁴ Voor een overzicht en meta-analyse van HMP-studies, zie Hansen and Kim (2011)

invloed te hebben op het gebruik van alternatieve nieuwsmedia, aangezien conservatieven en (rechts)extremisten meer gebruikmaakten van *nonmainstream* media (Tsfati & Cappella, 2003).

Scepticisme tegenover de media en dalend vertrouwen in de objectiviteit en geloofwaardigheid van de mainstream nieuwsmedia uiten zich dus deels in het ontstaan en de stijgende populariteit van alternatieve nieuwsmedia. Vooral in de Amerikaanse context is er ook al een relatief omvangrijke hoeveelheid onderzoek uitgevoerd naar de effecten die een dergelijke uitbreiding van het journalistieke landschap, door de komst van nieuwe, alternatieve en mogelijks partijdige of gekleurde nieuwsmedia, zou kunnen hebben. In de Verenigde Staten is er in mindere mate sprake van nieuwe en 'marginale' alternatieve nieuwsmedia maar eerder van een verkleuring van de gevestigde mediatitels onder invloed van de politieke polarisering die men er de laatste decennia kan waarnemen. In de wetenschappelijke literatuur over de partijdige of ideologisch geïnspireerde nieuwsmedia bleek dat er enkele significante en belangrijke effecten zijn van de komst en de inhoud van deze media voor het publieke debat en de politieke cultuur. Zo ondervonden DellaVigna and Kaplan (2007) dat de komst van het conservatieve, rechts-republikeinse nieuwsmedium FOX News een significant effect had op het succes van de republikeinse partij in regio's waar het nieuwsmedium geïntroduceerd werd; rapporteren Iyengar and Hahn (2009) een effect van zelfselectie bij de keuze voor nieuwsmedia (Republikeinen kiezen bijvoorbeeld eerder expliciet voor FOX News, terwijl Democraten het medium sneller zullen vermijden) en waarschuwt Levendusky (2013) voor een verdere polarisering van het electoraat door de komst van gekleurde media of de verdere polarisering van het journalistieke landschap.

In de Belgische en Vlaamse maatschappelijke situatie zullen alternatieve of gekleurde nieuwsmedia wellicht niet zo'n verregaande gevolgen hebben. Het Belgische meerpartijensysteem dient zich, vooralsnog, wellicht niet zozeer tot de politieke, journalistieke en maatschappelijke polarisering als het tweepartijensysteem van de Verenigde Staten. Ook de omvang en het bereik van alternatieve, mogelijks gekleurde, nieuwsmedia in de Vlaamse context is niet te vergelijken met de kijkers die bijvoorbeeld een FOX News kan bereiken. Toch is het interessant om de partijdigheid of ideologische voorkeur van bepaalde alternatieve nieuwsmedia te analyseren om op basis van de resultaten die daaruit voortvloeien verwachtingen en hypothesen op te stellen over de mogelijke invloed en effecten ervan op de politieke situatie.

3.2 Mediapluralisme en -diversiteit

Als we spreken over verschillende aanbieders van nieuwsberichten en kanalen van gemedieerde massacommunicatie, is het ook belangrijk om de concepten mediapluralisme en mediadiversiteit te verduidelijken en een achtergrond te schetsen waartegen we de invloed en de eventuele meerwaarde

van alternatieve nieuwsmedia kunnen plaatsen. Modellen van mediapluralisme zijn sterk verbonden met enkele grote (normatieve) stromingen van democratische theorie, terwijl mediadiversiteit een eerder empirisch concept is om de verschillen tussen media te observeren. Beide begrippen bieden echter een nuttige en waardevolle blik op (alternatieve) nieuwsmedia en hun rol in en meerwaarde voor het bredere journalistieke landschap. Hoewel de organisatie en redactiestructuur wellicht ook een invloed heeft op het pluralisme en de diversiteit van de media, ga ik in dit stuk uit van de definiëring van alternatieve nieuwsmedia aan de hand van de inhoud.

3.2.1 Mediapluralisme

Mediapluralisme wordt in de wetenschappelijke literatuur vaak in verband gebracht met bredere democratische theorieën. Democratische theorieën omvatten bepaalde assumpties en normatieve verwachtingen van burgers in een samenleving. Deze verwachtingen vormen een basis voor de evaluatie van mediasystemen naar de mate waarin ze burgers in staat stellen hun plichten na te komen en hun rol in het democratische systeem te vervullen (Strömbäck, 2005). Er zijn drie invloedrijke tradities binnen de democratische theorieën die in de context van mediapluralisme en de rol van de massamedia van belang zijn, namelijk het liberale, het deliberatieve en het agonistische model. (Karppinen, 2010; D. Raeijmaekers & Maesele, 2015; Valcke, Sukosd, & Picard, 2015).

Het liberale model of het model van liberaal pluralisme is, zoals de naam doet verwachten, sterk geworteld in de basiswaarden van het politiek liberalisme (Jakubowicz, 2015). De media hebben in deze opvatting vooral een representatieve en controlerende functie en worden gezien als 'spiegels voor de samenleving', een 'vierde macht' of een '*free marketplace of ideas*', metaforen die in het kader van de discussie over de rol van de media in een liberale samenleving vaak voorkomen (D. Raeijmaekers & Maesele, 2015). Om deze rol te kunnen vervullen en dus de samenleving (proportioneel) te vertegenwoordigen en de belangen van verschillende en diverse groepen te representeren, zouden media zich moeten beroepen op routines, conventies en een professionalisering van het journalistieke proces. Media hebben naast hun representatieve functie en controlerol ook een informationele taak binnen de processen in de publieke sfeer. Het zijn spelers in het politieke en democratische proces in die zin dat ze burgers informeren over relevante politieke gebeurtenissen; op basis van deze kennis kunnen burgers hun democratische verantwoordelijkheid op een geïnformeerde manier opnemen (Ferree, Gamson, Gerhards, & Rucht, 2002).

Het tweede, deliberatieve, model ziet de media niet louter als een spiegel of een informatiebron die ten dienste staat van het transparant informeren van de bevolking zodat die de controle op de macht effectief kan behouden, maar ook als een strijdperk of forum waarbinnen tegengestelde belangen of conflicterende ideeën kunnen botsen en waar men via onderlinge discussie en deliberatie kan komen

tot nieuwe inzichten en standpunten. De media zouden dus platformen moeten zijn waarin kan worden gewerkt aan publieke opinies en consensus over verschillende onderwerpen (Habermas, 2006). De nadruk komt dus als het ware te liggen op communicatie in de media, meer dan op communicatie van of via de media.

Tenslotte suggereren aanhangers van het agonistische (of radicaal-pluralistische (Jakubowicz, 2015, p. 25)) model dat de mogelijkheid tot deliberatie die resulteert in consensusvorming via de media (en bij uitbreiding in de samenleving) een illusie is. De media zouden de consensus, die onvermijdelijk een zekere vorm van hegemonie of sociale dominantie van bepaalde groepen of ideeën over andere impliceert, moeten verwerpen en het conflict en de onenigheid die aan de basis van de samenleving en de publieke sfeer ligt⁵ erkennen. Het agonistische model onderscheidt zich van de liberale en deliberatieve modellen door de meer kritische en uitdagende houding die ze aanneemt tegenover hegemonie en consensus (D. Raeijmaekers & Maesele, 2015).

Deze drie modellen zijn natuurlijk erg normatief geladen. Ze scheppen elk een beeld van hoe een journalistiek landschap er idealiter uit ziet om de basiswaarden en idealen van de respectievelijke democratische theorieën uit te dragen en te weerspiegelen. Toch vormen de modellen ook nuttige indelings- of beoordelingsinstrumenten voor individuele media in een journalistiek landschap. Zo zou men kunnen schatten of meten in welke mate een bepaald (nieuws)medium zich in meerdere of mindere mate gedraagt als een speler in de ideaaltypische liberale, deliberatieve, of agonistische modellen. Men zou bijvoorbeeld kunnen verwachten dat traditionele, mainstream nieuwsmedia eerder passen binnen de liberale en deliberatieve modellen. Ze richten zich voornamelijk op het vertegenwoordigen van bestaande belangen en bezorgdheden van de bevolking en informeren de burgers over relevante politieke gebeurtenissen. Daarnaast zijn de traditionele media in het Vlaamse journalistieke landschap de laatste decennia ook erg bezig met het faciliteren en stimuleren van democratisch debat. Nieuwe, alternatieve nieuwsmedia, daarentegen, gedragen zich mogelijks meer agonistisch. Hun meer uitgesproken ideologische of gekleurde achtergrond weerspiegelt het conflict tussen verschillende belangen en groepen in de samenleving en ze lijken op het eerste zicht een uitdager van de traditionele, mainstream media die tot nu toe de gevestigde waarde waren binnen het journalistieke landschap. Deze hypothese werd eerder al indirect bevestigd door Raeijmaekers and Maesele (2014) en Pepermans and Maesele (2018) in hun bevindingen dat alternatieve nieuwsmedia doorgaans een meer politiserend discours hanteren, wat betekent dat ze het conflict dat

⁵ Voor een uitgebreide beschrijving van het agonistische model, en met name het antagonisme en conflict dat aan de basis van de samenleving ligt en de idee dat elke vorm van consensus de onderdrukking van bepaalde ideeën of groepen impliceert, zie o. a. Mouffe (2000, 2011, 2013).

aan de basis van een maatschappelijke gebeurtenis ligt niet ontkennen en minder snel overgaan naar een ‘kunstmatige’ consensus.

3.2.2 Diversiteit in de media

Het concept van diversiteit in de media laat ons toe om de bovengenoemde voorbeelden en modellen van mediapluralisme empirisch te testen. Waar mediapluralisme voornamelijk ideologische en normatieve implicaties heeft, kan men via het meten van mediadiversiteit de assumpties van de verschillende paradigma's empirisch testen (D. Raeijmaekers & Maesele, 2015). Waar ‘mediapluralisme’ dus een breder, socio-cultureel principe is dat bepaalde waardeoordelen in zich draagt, moet mediadiversiteit gezien worden als een meer neutraal, descriptief concept (Jakubowicz, 2015; Karppinen, 2010). Toch zijn er ook nog steeds zeer veel raakvlakken tussen het normatieve en het empirisch-descriptieve concept. Zo wordt algemeen verondersteld dat een hogere diversiteit in de media ervoor zorgt dat diezelfde media hun democratische rol als ‘*watchdog of democracy*’ of ‘*fourth estate*’ kunnen uitvoeren (Beckers & Van Aelst, 2018; Choi, 2009; Masini et al., 2017). Door het aanbieden van verschillende ideeën en standpunten en verschillende (soorten) actoren aan het woord te laten, zij het op het geaggregeerde niveau van het hele nieuwslandschap of in één individueel nieuwsproduct, kunnen nieuwsmedia hun liberale, democratische rol opnemen door het informeren van de bevolking aan de hand van een divers aanbod van informatie.

Nieuwsdiversiteit, of de diversiteit van informatie, wordt vaak gezien als een cruciale waarde en een na te streven doel wanneer men spreekt over de normatieve rol van de massamedia. Toch kan men ook heel veel verstaan onder de noemer van nieuwsdiversiteit. Zo is het verder op te delen in externe en interne diversiteit. Externe diversiteit wordt meestal gebruikt in de context van een volledig nieuwslandschap of mediaomgeving en omvat onder andere de eigendomsconcentratie en de diversiteit van actoren en standpunten geaggregeerd over de verschillende mediabedrijven in die omgeving (Humprecht & Büchel, 2013; Van Cuilenburg, 2007). Interne diversiteit is de diversiteit (van opinies, actoren, standpunten...) in één individueel mediaproduct⁶. Ondanks dit onderscheid blijft het concept van interne diversiteit van mediaberichtgeving nog heel breed. Zo kan het slaan op verschillende kenmerken, zoals diversiteit van actoren, van standpunten, van thema's... Van Cuilenburg (1999) definieert het als:

“heterogeneity of media content in terms of one or more specified characteristics.” (pp. 188)

⁶ Naast interne en externe diversiteit of pluralisme, spreekt men ook ooit van diversiteit van consumptie of gebruik. Dit concept is echter van beperkt belang voor deze masterproef en zal dus ook niet in detail worden besproken.

Deze definitie richt zich vooral op het mediaproduct en de inhoud van de mediaberichten, en slaat dus op *content diversity*. Hoffmann-Riem (1987) onderscheidt hierin vier dimensies: (1) issuediversiteit (2) diversiteit van inhoud, namelijk de diversiteit aan standpunten en opinies, (3) diversiteit van personen of groepen, en (4) geografische diversiteit. Deze vier vormen of subcategorieën van interne diversiteit of *content diversity* vormen interessante maatstaven om de kwaliteit van verschillende media en de onderlinge verschillen ertussen te bestuderen. Toch staan de varianten van *content diversity* niet volledig los van elkaar. Onder andere Masini and Van Aelst (2017) toonden een sterke correlatie tussen actor- en standpuntdiversiteit aan. Zij concludeerden dat een hogere actordiversiteit in een nieuwsitem (m.a.w. een hoger aantal verschillende actor(categorieën)) meestal samengaat met een hogere standpuntdiversiteit. Zo zal een nieuwsbericht over een staking waarin zowel een regeringslid als een stakende werknemer of een vakbondslid aan het woord worden gelaten wellicht een uitgebreider en meer divers aanbod van ideeën en standpunten bevatten dan een nieuwsbericht dat enkel één van die actoren aan het woord laat. Dit voorbeeld illustreert daarnaast ook dat het belangrijk is in welke mate de diverse actoren aan bod komen en of ze al dan niet (letterlijk) aan het woord gelaten worden. Het bestuderen van nieuwsdiversiteit wordt best niet beperkt tot het beschrijven van de hoeveelheid en verscheidenheid van verschillende bronnen maar moet ook rekening houden met de manier waarop bepaalde soorten vermeldingen een invloed hebben op de machtsrelaties in het nieuws, en de mate waarin deze vermeldingen de toon van het nieuwsbericht, en dus indirect ook de publieke opinie, kunnen beïnvloeden (Beckers & Van Aelst, 2018; Berkowitz, 2009). Vermelding, parafrasering en quoteren zijn drie vormen van vermelding die elk een hogere graad van ‘invloed’ op het nieuwsitem illustreren. Een actor of bron die gequote wordt, heeft dan ook een grotere macht om de betekenissen die in het nieuwsartikel gehanteerd worden te beïnvloeden dan een actor wiens woorden door de journalist worden vervormd of verwoord, of een actor die louter wordt vermeld in het nieuwsbericht.

Bij het combineren van de studie van mediadiversiteit en normatieve assumpties van mediapluralisme of democratische theorieën van de media, is het belangrijk om niet uit het oog te verliezen dat absolute gelijkheid van ideeën, actoren, religies,... in de media een onmogelijk, onrealistisch en weinig verkiesbaar ideaal is. Van Cuilenburg (1999) maakt een onderscheid tussen mediadiversiteit als *reflection* of als *openness*. In het eerste geval lopen de proporties van vermelde actoren en ideeën ongeveer parallel met de verdeling ervan in de samenleving. In het geval van *openness*, echter, wordt elke actor, groep of idee in dezelfde mate aan bod gelaten, ongeacht de aanwezigheid of dominantie ervan in de samenleving. Dit onderscheid illustreert dat er verschillende benchmarks gebruikt kunnen worden in de beoordeling van de diversiteit van een bepaald nieuwsmedium. Aan de hand van het *openness* model verwachten we een gelijke representatie van alle maatschappelijke

(belangen)groepen waar we bij het *reflection* model verwachten dat elke groep volgens de verdeling in de maatschappij wordt vertegenwoordigd. Hoewel beide modellen elk hun eigen normatieve assumpties, voor- en nadelen hebben, verwachten we dat het *reflection* model, voor de mainstream media althans, dichter zal aansluiten bij de werkelijkheid. Daarom ook, vergelijk ik in dit onderzoek de actordiversiteit van alternatieve nieuwsmedia met die van traditionele nieuwsmedia in berichten over dezelfde thema's. Hoewel de actordiversiteit in de mainstream nieuwsmedia wellicht geen exacte of volledig realistische afspiegeling is van de diversiteit in de bevolking, zullen we de traditionele nieuwstitels gebruiken als een werkbare benchmark of algemeen aanvaarde standaard om de actor- en standpuntdiversiteit in de alternatieve nieuwsmedia mee te vergelijken. Hierdoor vermijden we absolute gelijkheid te moeten gebruiken als benchmark voor eventuele waardeoordelen.

3.3 Operationalisering

In het vervolg van dit theoretisch kader zal ik de definities, theorieën en concepten die in de vorige secties aangehaald werden, operationaliseren om tot een conceptueel kader te komen dat de basis zal vormen voor de analyse van de diversiteit en het pluralisme van het Vlaamse nieuwslandschap en de alternatieve nieuwsmedia die daarin functioneren. Hoewel het begrip mediadiversiteit hierboven al kort besproken werd, zal ik in deze paragraaf eerst beschrijven hoe diversiteit nu juist gemeten en geanalyseerd kan worden teneinde een realistische vergelijking te kunnen maken tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia alsook de democratische meerwaarde van de alternatieve nieuwsmedia voor het mediapluralisme te kunnen inschatten. Daarna stel ik het concept van balans voor, dat in voorgaand wetenschappelijk onderzoek reeds werd aangereikt als een (alternatieve) maatstaf voor mediabias.

3.3.1 Mediadiversiteit

Het analyseren en beoordelen van de diversiteit in de nieuwsmedia en de bijdrage die individuele mediatitels en -merken leveren aan het pluralisme in het volledige journalistieke landschap kan op verschillende manieren gebeuren. Voor dit onderzoek ben ik met name geïnteresseerd in de interne diversiteit in de verschillende nieuwsmedia en de vergelijking die we tussen de mediatitels kunnen maken. Op basis van de analyses van deze interne diversiteit verwacht ik ook zekere conclusies te kunnen trekken met betrekking tot de externe diversiteit, hoewel een analyse van de externe diversiteit van het volledige Vlaamse journalistieke landschap buiten de scope van deze masterproef ligt.

Interne diversiteit, door Van Cuilenburg (1999, p. 188) gedefinieerd als "*heterogeneity of media content in terms of one or more specified characteristics*", werd door Hoffmann-Riem (1987) opgedeeld in vier categorieën, namelijk (1) issuediversiteit (2) standpuntdiversiteit, (3) actordiversiteit, en (4)

geografische diversiteit. De eerste drie van deze vier indicatoren zullen dan ook de basis vormen voor de codering en analyse van deze masterproef. Voor dit onderzoek ben ik namelijk geïnteresseerd in een eventueel verschil in issue-, actor-, en standpuntdiversiteit tussen mainstream en alternatieve nieuwsmedia.

Issuediversiteit verwijst naar de diversiteit van de verschillende issues die één medium in de nieuwsberichtgeving aankaart. Zo zou men kunnen zeggen dat een medium dat over een zeer divers aanbod van verscheidene issues rapporteert een hogere issuediversiteit vertoont dan een maandblad met een zeer specifieke focus of een zeer specifiek publiek. Hoewel (issue)diversiteit op verschillende niveaus gemeten kan worden, ben ik in deze masterproef vooral geïnteresseerd in de issuediversiteit op geaggregeerd medium-niveau, namelijk de hoeveelheid en verdeling van aandacht voor verschillende issues en thema's in de artikelen van één nieuwsmedium. Ik onderzoek daarom in welke mate het aanbod van issues of thema's dat in de alternatieve nieuwsmedia aangekaart wordt, verschilt van de diversiteit van issues die traditionele en mainstream nieuwsmedia vertonen. Op basis van de manier waarop alternatieve nieuwsmedia zichzelf beschrijven en presenteren, is een meer specifieke focus met betrekking tot de issues die ze bespreken, te verwachten.

H1: Vlaamse alternatieve nieuwsmedia vertonen een lagere mate van issuediversiteit dan mainstream en traditionele nieuwsmedia.

H2: Het Vlaamse alternatieve journalistieke nieuwslandschap zal door de specifieke issue-gebonden focus van individuele media een meer geconcentreerde en gepolariseerde omgeving vormen op een spectrum van ideologisch links tot rechts.

De actordiversiteit van een medium of een nieuwsbericht uit zich in het aantal verschillende actoren dat wordt vermeld of aan het woord wordt gelaten in de berichtgeving van een nieuwsmedium of in één individueel nieuwsitem. Hoewel in het verleden vaak enkel een verschil werd gemaakt tussen elite en non-elite actoren of bronnen in het nieuws, onderzochten verschillende academici reeds de actordiversiteit in nieuwsberichtgeving aan de hand van hun lidmaatschap van bepaalde maatschappelijke groepen (zie bv. Humprecht & Büchel, 2013; Masini et al., 2017; Voakes, Kapfer, Kurpius, & Chern, 1996). Beckers and Van Aelst (2018) introduceerden een systematisch en geaggregeerd alternatief op de traditionele elite/non-elite actorindeling. De auteurs stellen vier grote, geaggregeerde categorieën voor, waarin actoren, en met name in onderzoek naar actordiversiteit, ingedeeld kunnen worden, namelijk (1) overheids- en politieke actoren, (2) professionals en experts,

(3) maatschappelijk middenveld en (4) burgers, elk onder te verdelen in subcategorieën⁷. Ook ik zal in de codering voor deze masterproef dit framework hanteren.

H3: Alternatieve nieuwsmedia rapporteren over een minder diverse reeks actoren en vertonen een lagere mate van actordiversiteit dan de mainstream nieuwsmedia.

H4: Alternatieve nieuwsmedia rapporteren vaker over actoren die minder aanbod komen in de traditionele nieuwsmedia.

Men zou kunnen stellen dat standpuntdiversiteit het sterkst verbonden is met het idee of het ideaal van de media als *marketplace of ideas*. Napoli (1999, p. 22) definieert standpuntdiversiteit als de diversiteit van standpunten en van sociale, politieke, en culturele perspectieven die vertegenwoordigd worden in de media. Het is dus belangrijk om een duidelijk beeld te krijgen van zowel het aantal of de diversiteit van de vermelde, geparafraseerde en gequote actoren, maar ook van de verschillende standpunten en ideeën die in een nieuwsproduct worden vermeld. Zoals eerder al opgemerkt werd, hebben Masini and Van Aelst (2017) een duidelijke en empirische samenhang gevonden tussen de actor- en standpuntdiversiteit in nieuwsberichten.

H5: Vlaamse alternatieve nieuwsmedia vertonen een lagere mate van standpuntdiversiteit dan mainstream nieuwsmedia en presenteren dus een meer éénzijdige visie op de werkelijkheid.

H6: Alternatieve nieuwsmedia rapporteren vaker over standpunten die minder aanbod komen in de traditionele nieuwsmedia.

H7: Een hogere mate van actordiversiteit in één enkel nieuwsbericht gaat samen met een hogere mate van standpuntdiversiteit in hetzelfde nieuwsbericht.

Ten slotte wordt geografische diversiteit door Hoffmann-Riem (1987) beschreven als een voorwaarde voor een goede spreiding van de gebeurtenissen waarover gerapporteerd wordt. De auteur vermeldt dat een nieuwsmedium een voldoende mate van geografische diversiteit vertoont wanneer het zowel lokale, regionale, nationale als inter- of supranationale gebeurtenissen rapporteert. Men zou kunnen verwachten dat deze geografische diversiteit deels te maken heeft met het bereik van een medium en de mate waarin de redactie geprofessionaliseerd en georganiseerd is. Een grootschalig georganiseerd en geprofessionaliseerd mediabedrijf, dat tevens onderdeel is van een grotere mediagroep, en toegang heeft tot de nodige financiële en materiële middelen, zal wellicht beter in staat zijn om berichten van een grotere geografische spreiding te publiceren dan de redactie van een kleinschalig alternatief nieuwsmedium. Toch verwachten we ook dat de toegenomen digitalisering ervoor zorgt

⁷ Dit wordt in de methodesectie en het codeerschema van dit onderzoek verder geduid en beschreven.

dat deze kleinschalige en minder georganiseerde nieuwsmedia het nieuws uit verschillende delen van de wereld kunnen raadplegen, bijvoorbeeld via sociale media. Aangezien de geografische diversiteit van de berichtgeving van alternatieve nieuwsmedia weinig bijbrengt aan het begrip van hun democratische meerwaarde en ideologische achtergrond, wordt er over dit onderdeel van inhoudsdiversiteit geen aparte hypothese opgenomen.

3.3.2 Mediabias en balans

Ik ben in dit onderzoek niet enkel geïnteresseerd in de waardevolle maar vooral descriptieve actor-, standpunt- en issuediversiteit en geografische spreiding in alternatieve nieuwsmedia en de vergelijking ervan met de mainstream media, maar ook in de al dan niet expliciete vooringenomenheid of ideologische achtergrond van de nieuwe, alternatieve nieuwsmedia. Hoewel de mate van diversiteit in de berichtgeving al een eerste idee geeft van de actoren en standpunten in de berichtgeving van alternatieve nieuwsmedia, hebben we ook andere maatstaven van mediabias nodig om dit op een sluitende en wetenschappelijke manier te testen.

Wanneer we spreken over mediabias, zijn er verschillende begrippen en deelaspecten van het begrip die verduidelijking verdienen. Hoewel men in de publieke opinie en het publiek discours onder het concept 'bias' doorgaans een ideologische of partijdige vooringenomenheid impliceert, is dit niet de enige vorm van bias die men in nieuwsberichtgeving kan waarnemen. Naast de ideologische of politieke bias, dient men namelijk ook een mogelijke structurele bias in het nieuws te belichten (Hofstetter, 1976). Hofstetter definieerde het concept structurele bias als:

“when some things are selected to be reported rather than other things because of the character of the medium or because of the incentives that apply to commercial news programming” (Hofstetter, 1976, p. 34)

Over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde partijen, politici, of issues in het nieuws als gevolg van structurele bias heeft dus niets, of zeer weinig, te maken met ideologische voorkeuren van de journalisten of het nieuwsmedium (Strömbäck & Shehata, 2007). Wel is deze structurele vorm van bias doorgaans het gevolg van nieuwswaarden (Galtung & Ruge, 1965; Harcup & O'Neill, 2001), nieuwsroutines of organisatiestructuren (Shoemaker & Reese, 1996; Van Dalen, 2012) of de macht of bereikbaarheid van bepaalde politieke informatiebronnen (Bennett, 1990; Brown, Bybee, Wearden, & Straughan, 1987; Entman, 2004). Een dergelijke structurele bias heeft vaak een kanseliersbonus of 'incumbency bonus' tot gevolg, wat betekent dat er een surplus aan media-aandacht is voor de eerste minister, regeringsleden en regeringspartijen (De Ridder, Oegema, & Heerma, 2002; Knut De Swert & Walgrave, 2002). In de Belgische context werd zowel in kranten (Knut De Swert & Walgrave, 2002) als in televisienieuws (Walgrave & De Swert, 2005) een (voorwaardelijke) *incumbency bonus* vastgesteld,

die bleek uit een grotere aandacht voor zowel de regeringspartijen, regeringsleden en de regeringsleider als individu. De verschillen in redactie- en organisatiestructuren tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia doen verwachten dat ze ook in andere mate afhankelijk zijn van de routines en bronnen die de structurele bias veroorzaken.

H8: Vlaamse alternatieve nieuwsmedia vertonen een mindere mate van *incumbency bonus* en berichten meer over minder prominente politici en partijen.

Het is dus duidelijk dat structurele bias de nieuwsberichtgeving over politieke issues substantieel beïnvloedt, maar ook de discussie over een vermeende politieke of ideologische bias in het nieuws heerst op de meeste continenten en in vele landen. Entman (2007) vermeldt dat bias, hoewel het begrip nog in zeer beperkte mate gedefinieerd en empirisch bestudeerd werd, drie vormen kan aannemen. Een eerste vorm van bias is *distortion bias*, waarbij nieuws ogenschijnlijk de werkelijkheid vervormt of vervalst. Daarnaast is er *content bias* wanneer nieuws een éézijdige berichtgeving brengt of de twee zijden in een politiek conflict niet op een gelijke manier behandelt. Ten slotte is er nog *decision-making bias*, die voorkomt wanneer de motivaties en ingesteldheid van journalisten ervoor zorgt dat de berichtgeving die zij produceren vertekend is (Entman, 2007, p. 163). Dit onderzoek zal vooral gericht zijn op het onderzoeken van *content bias*, namelijk “*consistent patterns in the framing of mediated communication that promote the influence of one side in conflicts*” (Entman, 2007, p. 166).

Hoewel onderzoek naar mediabias doorgaans op een geaggregeerd niveau gebeurt (K De Swert, 2011), stellen verschillende onderzoekers het concept van ‘*balance*’ voor om de over- of ondervertegenwoordiging van (politieke) actoren in nieuwsberichten te analyseren. Balans is een veelgebruikt maar steeds anders gedefinieerd en geoperationaliseerd begrip (Hopmann, Van Aelst, & Legnante, 2012). De nadruk van onderzoek naar politieke balans in nieuwsmedia ligt doorgaans op de *visibility balance* (Hopmann et al., 2012) of *opportunity balance* (K De Swert, 2011), namelijk de mate waarin bepaalde politieke actoren of strekkingen toegang hebben tot, of zichtbaar zijn in de mediaberichtgeving. Parallel met de journalistieke richtlijn van woord-wederwoord, is het dus interessant om te bekijken of alternatieve nieuwsmedia politieke actoren in meerdere of mindere mate ‘balanceren’ in hun berichtgeving, en of eventuele verschillen in het balanceren van actoren van een bepaalde ideologische achtergrond blijkt geeft van een partijdigheid of ideologische voorkeur van die specifieke media.

Hoewel het bestuderen van balans op het artikelniveau een nuttige bijdrage kan leveren voor het begrip van de ideologische achtergrond van een medium, verwachten we dat de steekproef van dit onderzoek niet groot genoeg zal zijn om dit op een betrouwbare manier te onderzoeken. Bijgevolg

bekijken we de *visibility of opportunity* die politieke actoren van verschillende strekkingen in de alternatieve nieuwsmedia genieten op een hoger, geaggregeerd niveau.

H9: Vlaamse alternatieve nieuwsmedia schenken meer aandacht aan politici van partijen die dicht aanleunen bij de ideologische positionering van het nieuwsmedium.

Een duidelijk probleem bij het bestuderen van balans (en bias) in nieuwsberichtgeving is de benchmark waartegen je de vermelding of verdeling van politieke actoren vergelijkt. In de Amerikaanse context, waarin een groot deel van het onderzoek naar balans werd uitgevoerd, is zo'n benchmark wellicht meer vanzelfsprekend, aangezien er maar twee partijen zijn, waartussen de media-aandacht gelijk verdeeld moet zijn om als 'gebalanceerd' bestempeld te kunnen worden (voor een overzicht, zie D'Alessio & Allen, 2000). In een meerpartijensysteem is het vaststellen van een relevante benchmark moeilijker, maar kan men bijvoorbeeld kijken naar het aantal stemmen of zetels dat een bepaalde partij behaalde bij de meest recente verkiezingen (Hopmann et al., 2012).

Naast het bestuderen van *visibility of opportunity* balance, stellen Hopmann et al. (2012) voor om ook de *favorability* (gunstigheid) of evaluatie van de politicus in de vernoeming te coderen. Op die manier kan men analyseren of een bepaalde politicus of politici van een bepaalde partij doorgaans meer of minder positief of negatief worden afgespiegeld in de nieuwsberichtgeving van een bepaald medium. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat een eerder rechts medium het vaak heeft over linkse politici maar uitsluitend op een negatieve manier. Als aanvulling op hypothese 9 is het dus ook belangrijk om te bestuderen op welke manier de besproken politici (en andere actoren) voorgesteld worden. Het is hierbij echter niet onbelangrijk om in het achterhoofd te houden dat nieuwsberichten gebaseerd zijn op een substantiële en continu veranderende werkelijkheid. Een inhoudsanalyse naar de diversiteit en balans van politieke actoren in het nieuws houdt enkel rekening met de inhoud en hoe die zich verhoudt met "een" benchmark die beperkt is tot één of maximaal enkele kenmerken van de (politieke) werkelijkheid op één moment, en kan dus onmogelijk rekening houden met de complexiteit en actualiteit van andere omstandigheden (Patterson & Donsbagh, 1996). Zo kan een politicus op een bepaald moment bijvoorbeeld heel veel op een positieve of negatieve manier voorkomen in nieuwsberichten door een zekere actie of uitspraak, waardoor de berichtgeving als 'ongebalanceerd' overkomt door de oververtegenwoordiging in vergelijking met bijvoorbeeld het aantal zetels dat zijn/haar partij in de Kamer heeft.

H10: Vlaamse alternatieve nieuwsmedia berichten gunstiger over politici van een bepaalde politieke strekking of partij die dichter aanleunt bij hun ideologische positie.

4 Data en methoden

Het empirische deel van dit onderzoek omvat twee grote, aparte onderdelen. Allereerst wordt een groot aantal nieuwsartikelen van de geselecteerde alternatieve nieuwsmedia geanalyseerd naar issues en thema's die erin aan bod komen. De issuediversiteit die de alternatieve nieuwsmedia vertonen, zal daarna vergeleken worden met twee datasets van het 'Elektronisch Nieuwsarchief'⁸ (ENA). Een eerste vergelijking zal gebeuren met een codering van alle 19u journalen van publieke omroep VRT en commerciële zender VTM. Vervolgens trekken we de vergelijking door naar een dataset die de gegevens voor (online) mainstream kranten De Standaard en Het Laatste Nieuws omvat. Het ENA verzamelt gegevens betreffende de thema's, landen, actoren en andere kenmerken die in de 19u journalen van de twee Vlaamse televisieomroepen aan bod komen aan de hand van manuele coderingen. De codering van de mainstream (online) pers gebeurt geautomatiseerd. Ik neem de ENA-data mee als benchmark in dit onderzoek door de beschikbaarheid van een zeer grote hoeveelheid diepgaande data. Het Elektronisch Nieuwsarchief omvat namelijk de codering van elk 19u journaal voor de periode van 2003 tot 2017. Met al deze informatie is het ENA één van de grootste digitale nieuwsarchieven die beschikbaar zijn voor wetenschappelijk onderzoek, en fungeert het, door de dagelijkse codering en de beschikbaarheid van de data, als een goede benchmark om de resultaten van de alternatieve nieuwsmedia mee te vergelijken.

Het tweede onderdeel van de empirische studie bestaat uit de grondige en meer uitgebreide codering van een beperktere set artikelen over het thema migratie die verschenen in alternatieve nieuwsmedia, in een kortere periode. Alle artikelen werden gecodeerd met speciale aandacht voor de actoren en standpunten die erin aan bod kwamen en worden wederom vergeleken met actorendata van het ENA. Aangezien het ENA geen standpunten codeert, worden de data met betrekking tot de standpuntdiversiteit in alternatieve nieuwsmedia vergeleken met bevindingen van voorgaand onderzoek over hetzelfde thema en aan de hand van dezelfde standpunten.

4.1 Steekproef

De nadruk van deze masterproef ligt voornamelijk op de alternatieve nieuwsmedia. Het Vlaamse nieuwslandschap telt er een zestal, namelijk Apache (apache.be), Newsmonkey (newsmonkey.be), MO* (MO.be), Doorbraak (doorbraak.be), SCEPTR (scepter.net), en DeWereldMorgen (dewereldmorgen.be). Hoewel het in het relatief kleinschalige Vlaamse nieuwslandschap vrij duidelijk is welke media tot de mainstream dan wel tot de alternatieve nieuwsproducenten gerekend kunnen worden, hanteer ik voor de selectie van de media de definitie van Atton and Couldry (2003, p. 579),

⁸ www.nieuwsarchief.be, voor meer informatie over het codeerproces en de betrouwbaarheid van de coderingen zie: De Smedt, Wouters, and De Swert (2013)

namelijk: “...media produced outside mainstream media institutions and networks”. De nieuwsmedia die ik hierboven vermeldde, zijn geen onderdeel van de grote Vlaamse mediagroepen en voldoen dus aan de voorwaarden. Hoewel deze media geen volledige en exhaustieve vertegenwoordiging van alle Vlaamse alternatieve media vormen, zijn het wel de meest gelezen en bekendste alternatieve online nieuwsmedia met een algemene en actualiteitsgerichte berichtgeving. Uiteraard zijn er nog andere (alternatieve) (nieuws)media die een meer specifieke focus in hun berichtgeving hanteren, maar door de beperkte vergelijkbaarheid met de benchmarkmedia in dit onderzoek, laat ik ze buiten beschouwing. Vier van de zes alternatieve nieuwsmedia, namelijk MO*, Doorbraak, SCEPTR en DeWereldMorgen, worden in beide onderdelen van het empirisch onderzoek opgenomen. Apache wordt bestudeerd in het eerste deel van dit onderzoek maar wordt door het beperkte aantal artikelen over migratie buiten beschouwing gelaten in het tweede deel. Nieuwssite Newsmonkey richt zich op een zeer specifiek publiek van 18- tot 34-jarigen en publiceert ook zeer veel niet-actualiteitsgerichte nieuwsitems. Bijgevolg wordt dit alternatieve nieuwsmedium niet opgenomen in de selectie van nieuwsmedia.

Alle nieuwsberichten die in 2017 werden gepubliceerd op de eerder genoemde vijf alternatieve nieuwsmedia, werden individueel en handmatig gedownload van de respectievelijke websites. Sommige van de websites hadden een archief-functie, waardoor het terugvinden van artikelen uit een bepaalde periode makkelijker was. Bij de alternatieve nieuwssites die niet zo’n dergelijke archief-functie hadden, werd teruggegaan op de *homepage* tot de artikelen van 2017 zichtbaar werden. In Tabel 1 staat het aantal artikelen dat per maand en per medium verzameld werd. In het totaal werden er 9018 unieke artikelen verzameld, waaruit we in de volgende sectie een steekproef trekken om effectief te coderen.

Naast de alternatieve nieuwsmedia bestuderen we ook de nieuwsberichten van mainstream media als benchmark in de analyse. Zoals eerder al vermeld werd, gebruiken we voor het eerste onderdeel van het empirisch onderzoek de data van het ENA als benchmark voor de vergelijking. Het ENA codeerde in 2017 15966 nieuwsitems uit 722 19u journaals van VRT (362) en VTM (360). Elk van deze nieuwsberichten werd gecodeerd naar de één tot drie belangrijkste thema’s die erin besproken werden, alsook naar de twaalf eerste actoren die erin aan bod kwamen. De zeer uitgebreide en diverse thema’s die gehanteerd worden in de codering van het ENA, werden gehercodeerd in overeenstemming met de themacodes die in de codering voor deze masterproef gebruikt werden (zie codeboek in Appendix D).

Tabel 1. Aantal artikelen per alternatief medium en maand

Datum	SCEPTR	Doorbraak	Apache	DeWereldMorgen	MO*	Maandtotaal
jan/17	121	109	74	145	190	639
feb/17	133	124	64	176	189	686
mrt/17	191	127	80	165	221	784
apr/17	188	106	58	130	173	655
mei/17	220	111	82	142	213	768
jun/17	260	88	73	130	200	751
jul/17	308	107	72	91	152	730
aug/17	321	109	73	102	144	749
sep/17	297	108	78	145	188	816
okt/17	295	125	89	149	198	856
nov/17	268	110	90	156	195	819
dec/17	265	114	73	139	174	765
TOTAAL	2867	1338	906	1670	2237	9018

Voor een tweede benchmark binnen het empirisch onderzoek hanteren we een automatische codering van online nieuwsberichten van twee vooraanstaande Vlaamse nieuwsmedia, namelijk kwaliteitskrant De Standaard (N = 27424) en populaire krant Het Laatste Nieuws (HLN) (N = 26265). Met een bereik van respectievelijk 1.175.700 en 2.330.200 lezers⁹ vertegenwoordigen De Standaard en HLN twee van de grootste (mainstream) spelers in het Vlaamse journalistieke landschap. Ze zijn ook eigendom van twee verschillende mediagroepen¹⁰ en richten zich tot een ander publiek. Eerder onderzoek toonde al een samenhang aan tussen actordiversiteit en de oriëntatie van het medium, namelijk of het medium zich eerder als populair dan wel kwaliteitsmedium profileert (Masini et al., 2017). Door zowel een populair als een kwaliteitsmedium op te nemen in de analyse, kunnen we eventueel controleren of ook wij een dergelijk effect opmerken, en vermijden we één enkele nieuwstitel als ‘vertegenwoordiger van de mainstream media’ te moeten gebruiken.

4.2 Kwantitatieve inhoudsanalyse

Aangezien de focus van dit onderzoek ligt op de inhoud van de (alternatieve) nieuwsmedia en de diversiteit aan thema's, actoren en standpunten die daarin te vinden is, zal het grootste deel van deze masterproef gebaseerd zijn op een kwantitatieve inhoudsanalyse van nieuwsberichten uit deze alternatieve nieuwsmedia. Eerst wordt er dieper ingegaan op de diversiteit van issues en thema's die worden besproken in de alternatieve nieuwsmedia en wordt er een vergelijking gemaakt tussen de

⁹ <https://www.cim.be/nl/pers/bereik-resultaten>

¹⁰ De Standaard is eigendom van Mediahuis, en HLN van De Persgroep.

issues die in meerdere of mindere mate voorkomen in de alternatieve nieuwsmedia, en de prominentie van deze issues in de mainstream referentiemediën. Vervolgens wordt er dieper ingegaan op de verschillende actoren en standpunten die al dan niet gepresenteerd worden in de berichtgeving over migratie, en vergelijken we de actor- en standpuntdiversiteit van de nieuwsitems uit alternatieve nieuwsmedia met die van de mainstream media.

4.2.1 Issuediversiteit

De eerste ronde van de codering is gericht op het analyseren van nieuwsartikelen die in 2017 in de vijf alternatieve nieuwsmedia verschenen, met een specifieke focus op de issues en thema's die daarin besproken werden. Twee jobstudenten¹¹ codeerden een steekproef van 4516 artikelen bestaande uit de helft van het totale aantal artikelen (om en om geselecteerd uit de populatie) naar de één of twee belangrijkste thema('s) die erin aan bod kwamen, aan de hand van een relatief beperkt codeboek¹². Door deze beperkte codering van de helft van alle artikelen die in een bepaalde periode in deze media verschenen, verwachten we een globaal beeld te krijgen van de issues waarover gerapporteerd wordt in de verschillende nieuwsmedia en eventuele verschillen in aandacht voor bepaalde thematieken tussen de titels. Deze eerste codering staat dus in het teken van het analyseren van de issuediversiteit in alternatieve nieuwsmedia en de vergelijking van de issuediversiteit tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia. Aangezien we ons voor de benchmark baseren op de data die reeds beschikbaar zijn in het ENA, is er geen verdere codering voor de mainstream, traditionele nieuwsmedia nodig.

De issuediversiteit werd op twee manieren berekend. In een eerste fase werd gekeken hoeveel verschillende thema's de (alternatieve) nieuwsmedia gemiddeld aankaartten per dag en per maand. Deze berekening geeft aan of de lezers van een bepaald medium in een zekere tijdsspanne blootgesteld worden aan een diverse reeks van thema's. In een tweede fase werd de interne verdeling over de verschillende themacategorieën in rekening genomen. Via de berekening van Simpson's (1949) D wordt duidelijk op welke manier de verschillende artikelen op geaggregeerd niveau verdeeld zijn over de themacategorieën. De berekening van Simpson's D gebeurt aan de hand van de volgende formule, en wordt begrensd door minimum- en maximumwaarden van 0 (absoluut geen diversiteit) en 1 (oneindige diversiteit) (McDonald & Dimmick, 2003).

¹¹ De jobstudenten werden aangenomen om artikelen uit alternatieve nieuwsmedia te coderen in het kader van het DIAMOND SBO-project (<https://soc.kuleuven.be/fsw/diamond>). Door mijn onderzoeksstage bij M²P (UAntwerpen, FSW, departement Politieke Wetenschappen) kreeg ik de kans om hen in het codeerproces te begeleiden en de data die ze verzamelden te gebruiken voor het onderzoek dat aan de basis ligt van deze masterproef.

¹² Variabelen die in dit eerste codeboek werden opgenomen staan gemarkeerd met 'R1' in het volledige codeboek in Appendix D.

$$Simpson's D = 1 - \sum p_i^2$$

Hierbij staat p_i voor de proportie van cases in de i^{de} categorie. Aangezien Simpson's D gevoelig is voor het aantal categorieën dat in de analyse wordt opgenomen, berekenen we ook de gestandaardiseerde versie van de maatstaf, dewelke het quotiënt is van Simpson's D en $1 - 1/k$, waarbij k staat voor het totale aantal categorieën. De berekening van Simpson's D_z is met name interessant voor het vergelijken van de diversiteit in populaties of steekproeven met een verschillend aantal categorieën, maar wordt in deze masterproef berekend bij wijze van controle.

$$Simpson's D_z = \frac{1 - \sum p_i^2}{1 - \frac{1}{k}}$$

4.2.2 Actor- en standpuntdiversiteit

De tweede ronde van de codering is meer gericht op de interne diversiteit van de nieuwsberichten, en laat ons toe de nieuwsberichten te analyseren naar actor- en standpuntdiversiteit. De tweede lezing is gericht op de analyse van een kleinere sample die bestond uit alle artikelen die tussen 01/01/2017 en 30/06/2017 gepubliceerd werden op vier van de vijf alternatieve nieuwsmedia (SCEPTR, Doorbraak, DeWereldMorgen en MO*) en in codeerronde 1 het thema 'migratie' kregen ($N = 191$). Deze set artikelen werd gecodeerd naar de actieve en passieve actoren die erin vermeld en aan het woord gelaten worden, alsook naar de standpunten die erin tot uiting gebracht worden.

Zoals eerder al werd toegepast door onder ander Masini (2018), Masini et al. (2017), en Beckers and Van Aelst (2018), alsook in de codering voor het ENA-project, werden alle verschillende actoren (personen en organisaties) die in het artikel of nieuwsbericht voorkomen, gecodeerd en toegewezen aan een bepaalde maatschappelijke groep (typologie gebaseerd op indeling voorgesteld door Beckers and Van Aelst (2018)). Politieke actoren werden daarnaast ook gecodeerd naar politieke partij en politieke functie. In navolging van Hopmann et al. (2012) werd ook gekeken naar de aard van de vermelding, namelijk of (politieke) actoren louter passief vermeld, geparafraseerd of gequote werden in het nieuwsbericht, aangezien de aard van de vermelding ook de invloed van de actor op de inhoud van het nieuwsbericht bepaalt. Ten slotte werd ook gekeken naar de gunstigheid van de berichtgeving voor de actor. Het beoordelen van de gunstigheid van de berichtgeving laat ons toe om te analyseren of media overwegend positief of negatief berichtgeven over bepaalde actoren, zonder de zeer subjectieve en moeilijk te operationaliseren variabele 'toon' te moeten gebruiken (Hopmann et al., 2012).

De standpuntcodering gebeurde aan de hand van twee verschillende methoden. Enerzijds werd gekeken of bepaalde actoren een mening konden uiten in het artikel. Indien dit het geval was, werd

gekeken welke actoren welk soort meningen uitten. Anderzijds keken we, zoals eerder al toegepast door Masini (2018), welke standpunten, los van de actoren, in de nieuwsberichten aan bod kwamen. De standpunten met betrekking tot asiel en migratie werden overgenomen van een reeds bestaande typologie, uitgewerkt door Masini (2018). Deze typologie deelt standpunten en meningen over migratie op in vier subgroepen, namelijk negatief, positief, migranten/vluchtelingen als administratieve last, en migranten/vluchtelingen als slachtoffers. Deze subgroepen zijn op hun beurt nog eens opgebouwd uit verschillende specifiekere meningen (zoals bijvoorbeeld ‘migranten/vluchtelingen zijn slachtoffers van het gastland’, of ‘migratie is negatief voor de economie’). De volledige reeks standpunten die door Masini (2018) werd ontwikkeld en ook in dit werk wordt gebruikt, is terug te vinden in het codeboek in Appendix D.

4.2.3 Betrouwbaarheid

Zoals eerder al vermeld, werd een groot deel van de codering uitgevoerd door jobstudenten. Dit zorgt ervoor dat de dataset samengesteld werd door het werk van drie verschillende codeurs, waardoor de intercodeurbetrouwbaarheid van belang wordt voor de kwaliteit van de data. De codeurs werden gezamenlijk opgeleid aan de hand van het codeboek (Appendix D) en het ENA-codeboek. Op basis van een eerste en voorlopige codering werd geëvalueerd of de codeurs de variabelen en het codeboek op dezelfde manier geïnterpreteerd hadden, en werden suggesties gegeven om eventuele onregelmatigheden tegen te gaan. Appendix A toont de intercodeurbetrouwbaarheid in de vorm van Krippendorff's Alpha voor de verschillende variabelen die tijdens de eerste ronde gecodeerd werden, berekend op een steekproef van 128 unieke artikelen. Over het algemeen vertoont de codering een voldoende intercodeurbetrouwbaarheid, op enkele variabelen na. Hoewel deze scores wellicht lager liggen door de relatief lage frequentie waarin ze gecodeerd werden, wordt in het vervolg van deze thesis met voorzichtigheid omgesprongen met betrekking tot de conclusies aan de hand van deze variabelen.

Appendix B toont de intercodeurbetrouwbaarheid voor enkele van de variabelen die in de tweede codeerronde werden opgenomen, berekend op een steekproef van 30 unieke artikelen. De Krippendorff's Alpha's voor deze variabelen liggen een stuk lager dan die van de variabelen uit de eerste codeerronde, wellicht door de eerder subjectieve en interpretatieve aard van de gemeten standpunten. De codeurs werden bijgestuurd op basis van de eerste codering zonder enige wijziging aan het codeboek, dus de intercodeurbetrouwbaarheid is in de loop van het codeerproces wellicht nog gestegen. De standpunten met betrekking tot migratie werden, om de onregelmatigheden in de codering te verhelpen, samengenomen tijdens de analyse van de gegevens.

5 Resultaten

Net als de methodesectie zal de bespreking van de voornaamste resultaten opgedeeld zijn in twee delen. In het eerste deel worden de data die tijdens de eerste ronde werden verzameld geanalyseerd, met speciale aandacht voor eventuele verschillen tussen de mediatitels in de aandacht die ze schenken aan bepaalde issues of thema's. Vervolgens verschuift de focus van de analyse naar de actor- en standpuntdiversiteit in de media. Na de bespreking van deze twee onderdelen, zal ik de bevindingen ervan trachten te combineren om tot een samenhangend en volledig beeld van de diversiteit in alternatieve nieuwsmedia te komen.

5.1 Thema's en issues

Dit deel start met een algemene schets van de aandacht die de bestudeerde media besteden aan verscheidene thema's. Tabel 2¹³ illustreert de verschillen tussen 'de alternatieve nieuwsmedia' (in de mate dat de vijf bestudeerde platformen de meest gelezen Vlaamse alternatieve nieuwsmedia vertegenwoordigen) en de twee groepen mainstream nieuwsmedia. Om de vergelijking te vergemakkelijken werden de percentages binnen de media gewogen naar de som van de percentages binnen de mediacategorieën. Deze som verschilt per mediagroep door het verschillend aantal thema's dat in de aparte codeerprocessen aan één individueel nieuwsitem kon toegewezen worden. Hoewel de hoeveelheid aandacht in de alternatieve nieuwsmedia samen voor bepaalde thema's, zoals economie en financiën, en onderwijs en wetenschap ongeveer gelijk is aan de aandacht die de traditionele krantentitels en TV-journalen eraan besteden, zien we ook enkele thema's waar de alternatieve media net meer of juist minder aandacht aan besteden. Alle alternatieve nieuwsmedia samen besteden relatief meer aandacht aan politieke issues, thema's die te maken hebben met justitie en criminaliteit (vergeleken met de mainstream pers), migratie, en milieu en klimaat. De mainstream kranten, daarentegen, hebben relatief meer aandacht voor recreatieve en culturele thema's. Dit kan echter het gevolg zijn van de weekendkranten en andere bijlagen die, in tegenstelling tot de sportsecties, wel in de dataset werden opgenomen. Hoewel later in dit rapport duidelijk zal worden dat de alternatieve nieuwsmedia onderling ook nog erg veel verschillen, kunnen we op basis van deze cijfers enkele vaststellingen formuleren over 'alternatieve nieuwsmedia' als aparte categorie binnen het nieuws- en medialandschap.

¹³ Een meer uitgebreide tabel met percentages aandacht per subthema is te vinden in Appendix C.

Tabel 2. Percentages aandacht per thema en mediumcategorie

Thema	ANM		TV (ENA)		Pers (ENA)	
Werking politiek en partijen	20%	16%	17%	11%	8%	6%
Justitie en criminaliteit	19%	15%	22%	14%	16%	12%
Economie en financiën	9%	7%	10%	6%	13%	10%
Sociale zaken	14%	11%	18%	11%	21%	16%
Mobiliteit en ruimtelijke structuur	4%	3%	11%	7%	6%	5%
Milieu en klimaat	11%	8%	11%	7%	6%	5%
Onderwijs en wetenschappen	3%	3%	5%	3%	3%	2%
Media en telecom	7%	5%	5%	3%	4%	3%
Veiligheid en internationale contacten	14%	11%	23%	14%	5%	4%
Cultuur	11%	9%	9%	6%	32%	24%
Vrije tijd	3%	2%	15%	10%	14%	11%
Migratie	9%	7%	4%	2%	1%	1%
Godsdienst	4%	3%	3%	2%	1%	1%
Derde Wereld	1%	1%	-	-	0%	0%
Rampen	1%	0%	7%	4%	2%	1%
TOTAAL	129%	100%	157%	100%	132%	100%

De bovengenoemde verschillen tonen namelijk aan dat de bestudeerde alternatieve nieuwsmedia in grotere mate aandacht besteden aan harde en gepolitiseerde thema's, waarover vaak onenigheid en politieke of maatschappelijke discussie bestaat. Voor eerder zachte thema's, zoals vrije tijd en cultuur, hebben ze minder aandacht. Deze vaststelling is te verbinden aan de algemene instelling van de alternatieve nieuwsmedia, namelijk dat de mainstream media niet voldoende of niet op de juiste manier berichten over de thema's 'die er echt om doen'. Alternatieve nieuwsmedia ontstaan namelijk deels uit een gevoel van en een bezorgdheid over incorrecte of onjuiste berichtgeving vanwege de traditionele kranten en journaals. Deze bezorgdheid kunnen we mogelijks ook zien in het hoger percentage artikelen in de alternatieve nieuwsmedia dat handelt over 'media'.

Ondanks de verschillen in aandacht voor bepaalde thema's en issues tussen alternatieve en mainstream media, verschillen de alternatieve nieuwsmedia onderling wellicht ook in grote mate. Tabel 3 toont de percentuele aandacht voor bepaalde categorieën van thema's per (alternatief) nieuwsmedium¹⁴. Ook uit deze tabel kunnen we een aantal vaststellingen afleiden. Hoewel er ook opmerkelijke verschillen zijn tussen de papieren kranten (HLN en De Standaard) en de televisiejournalen, zal ik deze in deze thesis niet aankaarten.

¹⁴ Door de andere groepering van thema's in de databestanden van het ENA en voor het gemak van de vergelijking, werden verschillende subthema's in deze tabel samengenomen. In Appendix C is terug te vinden welke specifieke thema's de bredere categorieën opmaken.

Tabel 3 bevestigt de verwachting dat de alternatieve nieuwsmedia, bovenop de algemene verschillen tussen alternatieve en traditionele of mainstream nieuwsmedia, ook onderling erg verschillen. Zo publiceert Doorbraak doorgaans meer politieke berichten dan de mainstream media en de andere alternatieve nieuwsplatformen, bericht SCEPTR meer over juridische thema's, en haalt MO* gemiddeld meer klimaat- en milieugerelateerde issues aan. De verschillen in thematische aandachtverdeling tussen de alternatieve nieuwsmedia doet verwachten dat de insteek die aan de basis ligt van de media of het wereldbeeld dat in hun berichtgeving gepresenteerd wordt in grote mate gekenmerkt wordt door de thema's waar ze op focussen. Dat een medium als SCEPTR zeer veel bericht over migratie, kan bijvoorbeeld een indicatie zijn van de grote bezorgdheid van de journalisten en redacteurs over dat thema. Dat de grote verschillen tussen alternatieve nieuwsmedia zich, net zoals de verschillen tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia, bevinden bij de harde en gepolitiseerde thema's, doet daarnaast verwachten dat de alternatieve nieuwsmedia ook op ideologisch vlak verschillen. Deze hypothese zal dan ook in het vervolg van deze masterproef onderzocht en getest worden.

De verschillen tussen de alternatieve nieuwsmedia worden verder nog benadrukt in de bevinding dat er geen enkele themacategorie is waarbinnen de vijf media niet significant van elkaar verschillen. Dit betekent dat minstens twee van de alternatieve nieuwsmedia significant verschillen binnen elke themacategorie. De alternatieve nieuwsmedia hanteren dus niet alleen een unieke of kenmerkende nadruk of focus, maar verschillen significant en substantieel in de aandacht die ze schenken aan de verschillende bestudeerde issues.

Tabel 3. Aandacht per thema en medium

Thema	Alternatieve nieuwsmedia					Mainstream TV (ENA) ¹⁵		Mainstream pers (ENA) ¹⁶	
	SCEPTR	Doorbraak	Apache	DWM	MO*	VTM	VRT	HLN	De Standaard
Werking politiek en partijen	23% ^a	39% ^b	20% ^a	11% ^c	8% ^c	14%	20%	8%	8%
Justitie en criminaliteit	35% ^a	10% ^b	14% ^b	21% ^c	17% ^c	24%	20%	22%	9%
Economie en financiën	5% ^a	6% ^a	13% ^b	12% ^b	9% ^{ab}	10%	10%	17%	8%
Sociale zaken	8% ^a	6% ^a	16% ^b	21% ^b	18% ^b	18%	17%	26%	15%
Mobiliteit en ruimtelijke structuur	3% ^{ab}	2% ^{ab}	6% ^c	3% ^{abc}	5% ^{ac}	12%	10%	10%	2%
Milieu en klimaat	1% ^a	2% ^{ab}	6% ^b	15% ^c	29% ^d	10%	11%	7%	4%
Onderwijs en wetenschappen	2% ^a	4% ^{ab}	3% ^{ab}	3% ^{ab}	5% ^b	5%	4%	3%	2%
Media en telecom	5% ^a	9% ^b	11% ^b	4% ^a	4% ^a	5%	5%	5%	2%
Veiligheid en internationale contacten	19% ^a	13% ^b	6% ^c	16% ^{ab}	15% ^{ab}	19%	26%	4%	5%
Cultuur	2% ^a	19% ^b	19% ^b	10% ^c	6% ^c	9%	9%	25%	39%
Vrije tijd	3% ^a	5% ^b	2% ^a	2% ^a	2% ^a	16%	14%	23%	5%
Migratie	17% ^a	4% ^b	3% ^b	10% ^c	9% ^c	3%	4%	1%	1%
Godsdienst	8% ^a	7% ^a	1% ^b	1% ^b	2% ^b	2%	3%	1%	1%
Derde Wereld	0% ^a	0% ^a	0% ^a	1% ^a	4% ^b	-	-	0%	0%
Rampen	0% ^a	0% ^a	0% ^a	1% ^{ab}	2% ^b	7%	6%	4%	0%
N	1434	672	458	831	1121	10142	5823	26265	27424

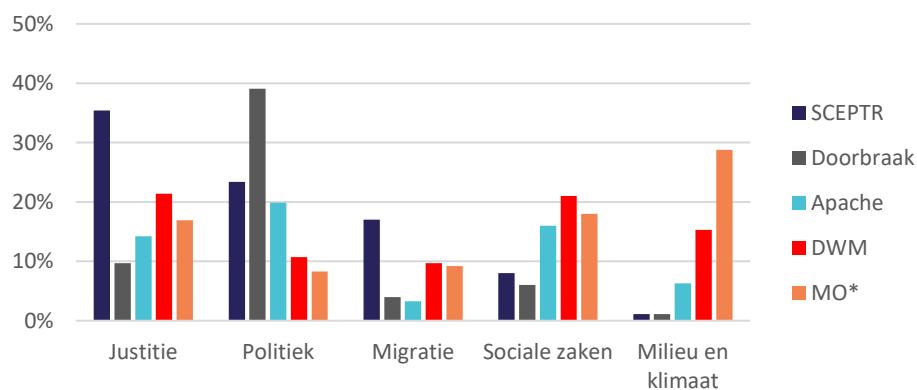
^{a,b,c,d}: percentages binnen dezelfde tabelrij met een ander superscript verschillen van elkaar met een significantie van $p < 0,05$.

¹⁵ De nieuwsitems van de VRT en VTM werden gewogen naar duur in seconden.

¹⁶ De nieuwsitems van De Standaard en Het Laatste Nieuws werden gewogen naar aantal woorden. Artikelen uit de sport-sectie van de krant werden uit de steekproef gefilterd aangezien het ENA de sport van de journaal ook niet codeert.

In Figuur 1 staan de percentages uit de bovenstaande tabel in grafiekvorm afgebeeld voor de vijf alternatieve nieuwsmedia en de thema's waarvoor hun aandacht opmerkelijke verschillen vertoont. De figuur toont aan dat de thema's bij benadering op één lijn gezet kunnen worden, waardoor de inhoudelijke verschillen tussen de (groepen van) alternatieve nieuwsmedia duidelijk worden. Binnen de sterk gepolitiseerde thema's, waarover de alternatieve nieuwsmedia in het algemeen meer berichten, kan er namelijk een onderscheid gemaakt worden tussen eerder rechtse en eerder linkse thema's. Justitie en migratie kunnen in die zin als rechtse thema's bestempeld worden, en sociale zaken, en milieu en klimaat als linkse thema's. Hoewel de figuur op het eerste zicht blijkt geeft van een kunstmatige scheiding tussen 'rechtse' alternatieve nieuwsmedia Doorbraak en SCEPTR en 'linkse' alternatieve nieuwsmedia MO* en DeWereldMorgen, valt op dat Doorbraak zich, net als Apache, niet zo makkelijk in een dergelijk onderscheid laat plaatsen. Zonder hierbij conclusies te trekken met betrekking tot de (ideologische) instelling of voorkeur van de verschillende media, maakt de figuur wel duidelijk dat er zich een opvallend verschil bevindt tussen deze rechtse en linkse thema's, waardoor een kloof verschijnt tussen SCEPTR enerzijds en MO* en DeWereldMorgen anderzijds. SCEPTR bericht overwegend over de harde rechtse thema's, terwijl de tweede groep over eerder linkse thema's bericht. Doorbraak en Apache zijn op vlak van thema-aandacht eerder ambigu.

Figuur 1. Aandacht per thema en medium

De alternatieve nieuwsmedia van het Vlaamse journalistieke landschap lijken dus, in grotere mate dan de mainstream nieuwsmedia, een focus te hebben op één bepaald issue of verschillende thema's. Hieruit blijkt dat de alternatieve nieuwsmedia onderling meer divers onderscheiden zijn in het wereldbeeld dat ze via de thema's die ze belichten aan hun lezers aanbieden. De groepen van thema's waarover in meerdere of mindere mate wordt bericht in de individuele alternatieve nieuwsmedia doen daarnaast verwachten dat er verschillende groepen zijn binnen het alternatieve nieuwslandschap, namelijk de nieuwsmedia die eerder rechtse thematieken belichten, en de media die het voornamelijk over linkse issues hebben. Hypothese 2 lijkt bij deze dus bevestigd. In het volgende deel van deze thesis

wordt gekeken of de alternatieve nieuwsmedia ook echt verschillen van de mainstream aanbieders in de diversiteit van thema's en issues die ze aankaarten.

5.1.1 Issuediversiteit

De vijf bestudeerde alternatieve nieuwsmedia hebben dus elk een andere focus, die zowel blijkt uit de onderlinge vergelijking als uit de vergelijking met de mainstream nieuwsmedia. Deze gegevens zeggen echter nog niks over de issuediversiteit. In de volgende sectie worden de percentages uit de vorige paragraaf vertaald naar indicatoren die de issuediversiteit in de alternatieve en mainstream nieuwsmedia aanduiden. De issuediversiteit wordt berekend in twee stappen. In een eerste fase wordt er gekeken naar het aantal unieke thema's dat een medium binnen een bepaalde tijdsspanne bespreekt. Daarna wordt de Simpson's D berekend, die aanwijst of de artikelen ook gelijk verdeeld zijn over de verschillende categorieën.

Tabel 4. Issuediversiteit per medium, dag en maand (max. 15)

Medium	Issuediversiteit per dag			Issuediversiteit per maand		
	Min.	Max.		Min.	Max.	
SCEPTR	3,7	1	9	12,7	10	14
Doorbraak	2,2	1	7	11,8	11	13
Apache	2,0	1	6	10,9	7	14
DeWereldMorgen	3,3	1	8	12,3	11	15
MO*	3,5	1	9	13,8	11	15
VRT	10,0	5	15	15,0	-	-
VTM	11,7	8	15	15,0	-	-
De Standaard	12,9	10	15	14,8	14	15
Het Laatste Nieuws	12,8	10	15	14,8	14	15

Tabel 4 toont de issuediversiteit in de verschillende bestudeerde media, in de vorm van het aantal unieke issues of thema's dat ze gemiddeld op dag- en maandbasis aankaarten. De gemiddelde issuediversiteit per dag toont aan dat er een groot verschil is tussen alternatieve en eerder traditionele, mainstream nieuwsmedia. Waar de vijf alternatieve nieuwsmedia gemiddeld tussen de 2 en 4 thema's per dag aankaarten, zien we dat de mainstream nieuwsmedia elk over ongeveer 10 verschillende thema's berichten op een dagelijkse basis. Dit is echter niet erg verrassend, aangezien de traditionele nieuwsmedia doorgaans meer ruimte, zendtijd en middelen ter beschikking hebben, waardoor ze dagelijks ook meer nieuwsberichten kunnen uitsturen dan de alternatieve nieuwsmedia. Ook blijkt elk van de vijf alternatieve media op sommige dagen niet meer dan één issue aan te kaarten. De dagelijkse maxima verschillen meer. Zo berichten MO* en SCEPTR op hun 'topdag' over de meeste uiteenlopende thema's (9), terwijl Apache maar maximum 6 verschillende thema's per dag behandelt.

Aangezien de verschillen op dagelijkse basis wellicht in grote mate beïnvloed worden door de middelen die de media ter beschikking hebben en het aantal nieuwsberichten dat ze daardoor per dag kunnen publiceren, kijken we in het tweede luik van de tabel ook naar de gemiddelde maandelijkse issuediversiteit. Hierdoor elimineren we een deel van de objectieve ongelijkheid van middelen tussen de alternatieve en mainstream nieuwsmedia, en kunnen we de vergelijking van het aanbod van thema's naar een tweede niveau doortrekken. Hoewel de dagelijkse gemiddelden doen verwachten dat de alternatieve nieuwsmedia een meer specifiek en gefocust nieuwsaanbod hebben, tonen de maandelijkse gemiddelden aan dat deze tendens eerder relatief is. Niet onverwacht berichten de mainstream media over de termijn van een maand over zo goed als alle vijftien themacategorieën. De nieuwsjournalen berichtten in 2017 zelfs niet één maand over minder dan alle verschillende categorieën. Maar ook de alternatieve nieuwsmedia benaderen in hun maandelijkse gemiddelden het maximum aantal verschillende thema's. Dit wijst erop dat de verschillende alternatieve nieuwsmedia, ondanks hun eventuele specifieke focus, op een hoger niveau wel zo goed als alle themacategorieën aankaarten. Toch zien we ook op maandniveau nog enkele relatief kleine verschillen in de issuediversiteit tussen alternatieve en traditionele nieuwsmedia.

Alternatieve nieuwsmedia verschillen dus maar beperkt van elkaar en van mainstream nieuwsmedia in het aantal verschillende thema's dat ze al dan niet aan bod laten in hun berichtgeving. Hoewel de alternatieve nieuwsmedia op een dagelijkse basis opmerkelijk minder verschillende issues en thema's aankaarten, wat wellicht te wijten is aan de beperkte middelen die ze ter beschikking hebben, lijken ze op maandelijkse basis zo goed als gelijk te lopen met mainstream nieuwsmedia in de issuediversiteit die hun artikelen vertonen. De cijfers in Tabel 4 beschrijven echter enkel de *single-concept diversity*, namelijk het aantal categorieën dat in de populatie of in de steekproef aan bod komt. McDonald and Dimmick (2003) beargumenteren dat het meten van diversiteit op deze manier vertekeningen in de verdeling van de cases over categorieën kan maskeren. Maten die de *dual-concept diversity* berekenen, en dus ook de verdeling over de categorieën in kaart brengen, geven dus een vollediger beeld van de werkelijke diversiteit van een verdeling over verschillende categorieën.

McDonald and Dimmick (2003) halen verschillende maatstaven voor de *dual-concept diversity* aan, waaruit in het kader van deze masterproef de Simpson's (1949) D geselecteerd werd, mede door de eerdere toepassing van deze maatstaf in het berekenen van *content diversity* in (politieke) communicatiewetenschappelijk onderzoek (bv. Masini (2018)). Simpson's D geeft de kans weer dat twee willekeurig geselecteerde eenheden uit de populatie tot een andere categorie behoren en wordt begrensd door een minimum- en maximumwaarde van 0 en 1.

Tabel 5. Simpson's Diversity Index per medium

Medium	Simpson's D	Simpson's D _z
SCEPTR	0,84	0,90
Doorbraak	0,84	0,90
Apache	0,89	0,95
DeWereldMorgen	0,89	0,95
MO*	0,88	0,95
VRT	0,88	0,94
VTM	0,90	0,97
De Standaard	0,87	0,93
Het Laatste Nieuws	0,88	0,94

Tabel 5 toont de Simpson's D en de gestandaardiseerde Simpson's D_z voor de vijf alternatieve nieuwsmedia en de vier mainstream referentiemediën voor de verdeling van de gecodeerde artikelen uit 2017 over de vijftien verschillende themacategorieën. De gegevens bevestigen de conclusies die op basis van de maandelijkse issuediversiteit getrokken konden worden, namelijk dat de issue- en themadiversiteit in alternatieve nieuwsmedia op de lange termijn amper verschilt van die in de mainstream nieuwsmedia. De hoge Simpson's D_z, die voor elk van de bestudeerde media op of boven 0,9 ligt, wijst erop dat zowel alternatieve als mainstream nieuwsmedia berichtgeven over een relatief divers en redelijk gelijk verdeeld aanbod van issues en thema's. Hoewel zo goed als alle nieuwsmedia een zeer hoge issuediversiteit vertonen, onderscheiden SCEPTR en Doorbraak zich door een beperkt lagere diversiteit van issues en thema's in hun nieuwsitems. Ondanks het feit dat ze op dagelijkse en maandelijkse basis over een relatief groot aantal verschillende themacategorieën berichten, zijn de artikelen van SCEPTR en Doorbraak dus relatief meer geconcentreerd rond een bepaald aantal thema's. Uit Tabel 3 kunnen we afleiden dat dat voor SCEPTR voornamelijk justitie en criminaliteit is, en voor Doorbraak voornamelijk politiek.

Het antwoord op hypothese 1, namelijk dat de artikelen van Vlaamse alternatieve nieuwsmedia een lagere mate van issuediversiteit vertonen, is dus niet éénduidig en eerder genuanceerd. Vlaamse alternatieve nieuwsmedia berichten zowel op een dagelijkse als op een maandelijkse basis over een minder divers aanbod van thema's en issues, in vergelijking met de mainstream nieuwsmedia. Dit verschil is vooral opmerkelijk bij vergelijking van het aantal unieke thema's dat de media op een gemiddelde dag aan bod laten. De gemiddelde (*single-concept*) issuediversiteit die de alternatieve nieuwsmedia op maandelijks niveau vertonen, benadert echter die van de mainstream nieuwsmedia. Het verschil tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia is in dit opzicht wellicht te wijten aan de beperktere capaciteit die alternatieve media ter beschikking hebben. Hoewel de mainstream nieuwsmedia per dag en per maand een diverser aanbod aan thema's en issues aanbieden, is de

verdeling van de nieuwsitems over de verschillende themacategorieën niet beter of meer gelijk verdeeld dan bij de alternatieve nieuwsmedia. Dit wijst erop dat alternatieve nieuwsmedia niet in meerdere mate focussen op een selecte groep thema's en issues dan de mainstream media. Hypothese 1 wordt dus verworpen. Toch zien we dat elk medium (zowel de alternatieve als de mainstream) een zekere nadruk legt op bepaalde thema's, die hen onderscheiden van de rest.

Alternatieve nieuwsmedia berichten dus op een dagelijkse basis over een minder divers aanbod van thema's en issues in vergelijking met mainstream nieuwsjournalen en de traditionele pers. Hoewel dit verschil ook op maandniveau aanwezig blijft, vermindert het opmerkelijk. Hieruit kunnen we afleiden dat alternatieve nieuwsmedia niet de middelen hebben om dagelijks over 10 verschillende thema's te berichten, maar dat ze per maand ongeveer alle bestudeerde themacategorieën minstens een enkele keer aankaarten. De analyse van de Simpson's D-waarden toont daarnaast ook aan dat de berichtgeving van de alternatieve nieuwsmedia niet speciaal meer geconcentreerd is rond een klein aantal thema's dan die van de mainstream nieuwsmedia. Wanneer we de interne issuediversiteit binnen de media bestuderen, echter, zien we dat elk van de bestudeerde alternatieve nieuwsmedia een zekere specialisering heeft binnen een select aantal thema's. Hoewel deze thema's tussen de verschillende media vaak overlappen, toont een vergelijking tussen de media aan dat er een vrij duidelijke scheiding is tussen rechtse en linkse thema's. Alternatieve nieuwsmedia SCEPTR en Doorbraak berichten vaker over politiek, justitie en migratie, terwijl MO* en DeWereldMorgen meer aandacht besteden aan klimaat en sociale zaken. Bovenop deze scheiding verwachten we ook dat de manier waarop de verscheidene alternatieve nieuwsmedia over dezelfde thema's berichten erg verschilt. Deze verwachting wordt in het verloop van deze masterproef dan ook nog getest. Hoewel deze gegevens geen sluitende conclusies met betrekking tot de insteek of het opzet van de verschillende nieuwsmedia toelaten, kunnen we wel besluiten dat het alternatieve nieuwslandschap op vlak van issues en thema's een meer geconcentreerde en misschien gepolariseerde omgeving is dan het traditionele, mainstream nieuwslandschap.

5.2 Actoren en standpunten

Het tweede deel van deze resultatensectie gaat dieper in op de verschillende actoren en standpunten die aan bod komen in de berichtgeving van alternatieve nieuwsmedia over het geselecteerde thema migratie. Hoewel uit de vorige sectie bleek dat de alternatieve en mainstream nieuwsmedia verschillen in de thema's en issues die ze aan bod laten, werd ook duidelijk dat er grote verschillen zijn tussen de alternatieve nieuwsmedia onderling. In de volgende sectie maak ik dus uitdrukkelijk de vergelijking

tussen de alternatieve nieuwsmedia SCEPRT, Doorbraak, DeWereldMorgen en MO*¹⁷ en funderen we de bevindingen door te vergelijken met de traditionele, mainstream nieuwsmedia, waar mogelijk. Eerst wordt er gekeken naar de actorcategorieën die de media aanhalen en aan het woord laten, waarna meer specifiek wordt gekeken naar de standpunten die, al dan niet via de actoren, aan bod komen in de nieuwsitems.

5.2.1 Actordiversiteit

Actoren bepalen in zekere zin de inhoud en de toon van de nieuwsberichtgeving. Het zijn de personen die een rol spelen in de gebeurtenissen die beschreven worden, of als bron fungeren voor de journalist van het nieuwsitem. In de volgende paragrafen wordt gekeken welke maatschappelijke groepen in meerdere of mindere mate vertegenwoordigd worden in de berichtgeving van alternatieve nieuwsmedia over migratie; alsook wordt er bestudeerd welke actoren al dan niet aan het woord worden gelaten, dan wel alleen vermeld worden. Ten slotte kijken we naar de politieke actoren, en de manier waarop politici of politieke partijen worden afgespiegeld in de berichtgeving over migratie van de verschillende alternatieve nieuwsmedia.

Tabel 6 toont de gemiddelde aantallen vernoemde, geparafraseerde en gequote actoren in de berichtgeving van de vier geanalyseerde alternatieve nieuwsmedia en de vier mainstream referentiemedi. Het linkse luik van de tabel toont aan dat de alternatieve nieuwsmedia in artikelen over migratie gemiddeld meer actoren vermelden dan de mainstream nieuwsmedia. Met uitzondering van DeWereldMorgen liggen alle gemiddelden van de alternatieve nieuwsmedia hoger dan die van de mainstream media. Ook wanneer, in het tweede luik van de tabel, enkel de actieve actoren geselecteerd worden, blijft dezelfde trend zichtbaar. De alternatieve nieuwsmedia parafraseren en quoten gemiddeld meer actoren in hun berichtgeving over migratie dan de mainstream referentiemedi VTM en VRT. Hierbij moet echter wel verduidelijkt worden dat de data met betrekking tot de nieuwsjournalen reeds verzameld en gecodeerd werd buiten het kader van deze masterthesis, en dat een mogelijke invloed van de operationalisering van 'één nieuwsitem' niet uitgesloten kan worden. Het is echter interessant om deze media te betrekken aangezien er in de data over de traditionele krantentitels geen informatie werd opgenomen over de manier waarop bepaalde actoren in kaart gebracht werden.

¹⁷ Apache publiceerde in de bestudeerde periode een zeer beperkt aantal artikelen over het thema migratie en wordt aldus uit de analyse gelaten.

Tabel 6. Gemiddeld aantal (actieve) actoren per artikel per medium

Medium	Actoren			Actieve actoren	
	Gemiddelde	N	S.D.	Gemiddelde	S.D.
SCEPTR	5,3	84	2,5	2,2	1,5
Doorbraak	6,5	11	2,9	2,1	1,4
DeWereldMorgen	5,2	42	3,4	2,6	2,1
MO*	6,4	52	3,7	3,1	2,4
Alternatieve NM	5,6	189	3,1	2,5	1,9
De Standaard¹⁸	6,0	23377	7,5	-	-
Het Laatste Nieuws	4,4	19879	5,2	-	-
VRT	3,8	5422	2,4	1,9	1,6
VTM	3,1	8823	2,0	1,4	1,4

Ook tussen de alternatieve nieuwsmedia zijn verschillen op te merken. Zo toont de tabel dat Doorbraak en MO* relatief veel actoren per nieuwsitem aanhalen, terwijl DeWereldMorgen en SCEPTR een relatief minder laag gemiddelde vertonen. SCEPTR publiceert, in vergelijking met de andere alternatieve nieuwsmedia, minder ‘lange’ of ‘extra lange’ artikelen, wat wellicht deels verklaart waarom het medium gemiddeld minder actoren per nieuwsitem vermeldt. DeWereldMorgen vertoont echter niet zo’n opvallend verschil in artikellengte in vergelijking met de andere media, waardoor we verwachten dat het lager gemiddelde een ander antecedent heeft. Bij vergelijking van de gemiddelde aantallen actieve actoren per nieuwsitem, wordt duidelijk dat vooral MO* een opvallend hogere waarde vertoont.

Tabel 7. Gemiddelde actordiversiteit op artikelniveau per medium

Medium	Actoren			Actieve actoren		
	Gemiddelde	N	S.D.	Gemiddelde	N	S.D.
SCEPTR	2,8	84	1,1	1,6	78	0,8
Doorbraak	2,8	11	1,1	1,6	10	0,8
DeWereldMorgen	3,2	42	1,6	1,9	38	1,1
MO*	3,3	52	1,6	2,0	52	1,3
TOTAAL	3,1	189	1,4	1,8	178	1,0

Tabel 7 toont de effectieve actordiversiteit per nieuwsartikel in de items over migratie voor de vier bestudeerde alternatieve nieuwsmedia in de vorm van het gemiddeld aantal unieke of verschillende actorcategorieën (subcategorieën) dat al dan niet (actief) aan bod komt. Uit een vergelijkende analyse van de gemiddelde actordiversiteit op basis van de bredere actorcategorieën enerzijds en de

¹⁸ Artikelen van de sportpagina's van zowel De Standaard als Het Laatste Nieuws werden uit de analyse gefilterd. De gemiddelden werden berekend over de volledige populatie van artikelen uit 2017, en gelden dus niet enkel voor artikelen over het thema migratie.

subcategorieën anderzijds blijkt dat de verhoudingen tussen de media identiek blijven, ongeacht welke categorieën gehanteerd worden. De tabel toont aan dat SCEPTR en Doorbraak over gemiddeld minder verschillende actorcategorieën berichten dan MO* en DeWereldMorgen. Zowel de actoren die passief vernoemd worden als de actoren die geparafraseerd en gequote worden in de berichtgeving over migratie komen dus vaker uit dezelfde actor(sub)categorieën. Berekening van de Cramer's V^{19} en de analyse van de variantie (ANOVA) tussen de alternatieve nieuwsmedia wijzen uit dat er een maar een zeer beperkt significante samenhang is tussen de actordiversiteit op artikelniveau en de alternatieve nieuwsmedia. Enkel de gemiddelden van MO* en SCEPTR verschillen significant ($p < 0,05$) wanneer de actordiversiteit wordt berekend op basis van de bredere actorcategorieën.

Het is opvallend dat de verschillen en verhoudingen in het eerste luik van de beide tabellen zo goed als gekopieerd worden in het tweede luik. Geen enkele van de vier alternatieve nieuwsmedia onderscheidt zich dus van de rest door over een opvallend meer of minder diverse groep van actoren te berichten in hun items over migratie. Hoewel er dus maar lichte en beperkt significante verschillen zijn in de diversiteit van actoren op het artikelniveau, bekijken we in een volgend deel van deze paragraaf de verschillende actoren en actorcategorieën die verschuild liggen achter de indicatoren van de actordiversiteit.

Net als in het deel over issues en thema's wordt ook hier in eerste instantie een vergelijking gemaakt tussen 'de alternatieve nieuwsmedia' en 'de mainstream nieuwsmedia'. Tabel 8 toont de percentuele aandacht voor de verschillende actorcategorieën in de berichtgeving over migratie van de alternatieve nieuwsmedia enerzijds en de TV-journalen anderzijds²⁰. Ter vergelijking werden ook de algemene percentages voor de actorcategorieën in de totale populatie van nieuwsjournalen binnen het ENA opgenomen in de tabel. Voor beide groepen van nieuwsmedia geldt dat politici en andere politieke of overheidsbronnen het grootste deel van de actieve en passieve actoren uitmaken. Hoewel alternatieve nieuwsmedia relatief meer berichten over politici dan de VRT en VTM in al hun nieuwsitems, zien we dat het aandeel politici in de journaalitems over migratie groter is dan die in de nieuwsartikelen van de alternatieve nieuwsmedia. De percentages voor de andere politieke actoren lopen ongeveer gelijk op. Daarnaast valt op dat de mainstream nieuwsmedia in het algemeen relatief meer berichten over het bedrijfsleven en business professionals, maar niet in hun berichtgeving over migratie. Ook de vier alternatieve nieuwsmedia samen geven weinig aandacht aan personen uit het bedrijfsleven, maar ze schenken dan weer meer aandacht aan experts en mediapersoon in vergelijking met de mainstream

¹⁹ Actoren x macrocategorieën: Cramer's $V = 0,19$ ($p = 0,01$); Actoren x subcategorieën: Cramer's $V = 0,22$ ($p = 0,18$); Actief x subcategorieën: Cramer's $V = 0,18$ ($p = 0,25$); Actief x macrocategorieën: Cramer's $V = 0,16$ ($p = 0,12$)

²⁰ Zowel voor de alternatieve nieuwsmedia als voor de journalen werd een gewogen gemiddelde genomen van de volledige steekproef. Dit betekent bijvoorbeeld dat de percentages onder 'ANM' gemiddelden zijn waarbij elk van de alternatieve nieuwsmedia gelijkgesteld zijn.

nieuwsmedia. Verder berichten alternatieve nieuwsmedia dubbel zoveel over personen en actoren uit het middenveld, zowel vergeleken met het totale aantal journaalitems, als met de items over migratie. Ten slotte komen ‘gewone burgers’ minder aan bod in de berichtgeving van alternatieve nieuwsmedia dan in die van de mainstream nieuwsjournalen. Hoewel de percentages van de aanwezigheid van verschillende actorcategorieën relatief gelijk oplopen, wordt het middenveld dus meer vertegenwoordigd in de berichtgeving van de vijf alternatieve nieuwsmedia. In de literatuurstudie bleek al uit één van de perspectieven op alternatieve nieuwsmedia van Bailey et al. (2007) dat men kon verwachten dat niet-mainstream (nieuws)media doorgaans sterker verbonden zijn met het middenveld. Bovenop de verschillende linken die bestaan tussen Vlaamse alternatieve nieuwsmedia en bepaalde middenveldorganisaties, blijkt hier dus ook dat alternatieve nieuwsmedia in meerdere mate berichten over het middenveld in vergelijking met de traditionele, mainstream nieuwsmedia. Hypothese 4, die stelt dat alternatieve nieuwsmedia actoren aan bod laten die in het mainstream nieuws minder een platform vinden, wordt dus deels bevestigd voor het thema migratie.

Tabel 8. Percentage actorcategorieën per groep nieuwsmedia

	ANM	TV (ENA) - migratie	TV (ENA) - algemeen
Politiek en overheid	55%	65%	46%
Politicus	31%	36%	22%
Politieke partij	5%	7%	4%
Overheidsinstelling	15%	20%	17%
Ordehandhaving en hulpdiensten	4%	2%	3%
Media en professionals	19%	8%	23%
Bedrijf uit private sector	3%	3%	7%
Bekendheden	4%	1%	7%
Business professionals	0%	1%	4%
Experten en academici	7%	2%	4%
Media en journalisten	5%	1%	1%
Middenveld	13%	6%	6%
Middenveldorganisatie	8%	2%	2%
Vertegenwoordiger middenveldorganisatie	5%	4%	4%
Burgers	14%	13%	18%
Burgers	11%	7%	18%
Migrant/vluchteling	3%	6%	0%
Terroristische organisatie	1%	2%	2%

De berekening van Simpson's D wijst uit dat de alternatieve nieuwsmedia in hun items over migratie over een licht minder diverse reeks aan actoren berichten dan de mainstream nieuwsmedia in het algemeen. De alternatieve nieuwsmedia vertonen samen met een Simpson's D_z -waarde van 0,92 een lagere actordiversiteit dan de VRT- en VTM-nieuwsjournalen ($D_z = 0,94$). De journaalitems over migratie, echter, blijken een minder diverse groep actoren te belichten. De Simpson's D_z -waarde van 0,88 wijst op een eerder beperkt diverse en meer geconcentreerde groep actoren. Uit een onderlinge vergelijking blijkt dat MO* en DeWereldMorgen van de alternatieve nieuwsmedia de hoogste *dual-concept* actordiversiteit vertonen ($D_z = 0,94$). Doorbraak bericht met een Simpson's D_z -waarde van 0,76 over de minst gelijk verspreide en dus ook minst diverse reeks actoren. Op basis van deze bevindingen kunnen we hypothese 3 verwerpen voor nieuwsberichten over het thema migratie. Alternatieve nieuwsmedia vermelden niet alleen meer (actieve) actoren per nieuwsbericht, maar de *dual-concept diversity* van de spreiding van die actoren over de verschillende actorcategorieën ligt ook hoger dan die bij de mainstream nieuwsmedia.

Ondanks de verschillen tussen de alternatieve en mainstream nieuwsmedia, verwachten we dus ook dat er binnen de vier bestudeerde alternatieve nieuwsmedia verschillen zijn in de aandacht die ze geven aan bepaalde actorcategorieën. Tabel 9 toont de percentages die de aanwezigheid van de verschillende actorcategorieën in de bestudeerde artikelen uit de alternatieve nieuwsmedia over het thema migratie aanduiden. Hoewel het thema wellicht een invloed heeft op de actorcategorieën die al dan niet aan bod komen, tonen de gegevens in de tabel al erg grote verschillen tussen de bestudeerde alternatieve nieuwsmedia. De vergelijking tussen 'de alternatieve' en 'de mainstream' nieuwsmedia maskeert dus in zekere zin veel grotere verschillen tussen alternatieve nieuwsmedia onderling. Deze verschillen wijzen erop dat we moeilijk kunnen spreken over 'de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia'.

In elk van de vier bestudeerde alternatieve nieuwsmedia zijn de politieke actoren de meest vertegenwoordigde maatschappelijke groep. Dit is niet verrassend, aangezien het in nieuwsitems over migratie ook vaak over het beleid en de politieke maatregelen gaat. De analyse van de verschillende thema's en issues die in de alternatieve nieuwsmedia wees ook al uit dat ze over het algemeen meer aandacht besteden in de harde, politieke thema's. Toch valt op dat de politieke actoren (en met name politici en overheidsinstellingen) in de nieuwsitems van SCEPTR en Doorbraak een veel groter deel van de actoren uitmaken, vergeleken met DeWereldMorgen en MO*.

Een tweede opvallende bevinding is de relatief grote aanwezigheid van actoren uit het middenveld in de nieuwsitems van DeWereldMorgen en MO*. Vergeleken met SCEPTR en Doorbraak halen zij veel vaker middenveldorganisaties en hun vertegenwoordigers aan. Daarnaast zijn ook burgers

(voornamelijk betrokken burgers) meer aanwezig in de berichtgeving van DeWereldMorgen en MO*. Ten slotte heeft MO* het ook het vaakst over migranten en vluchtelingen zelf.

Naast de loutere aanwezigheid van actoren uit de verschillende categorieën, toont Tabel 9 ook welk aandeel van de actieve actoren tot de verschillende actorcategorieën behoren. Aangezien actieve actoren rechtstreeks geparafraseerd of gequote worden in de nieuwsitems, is te verwachten dat ze een grotere invloed hebben op de inhoud van de nieuwsitems. Het aandeel actieve actoren is dus een indicatie van de beïnvloedingskracht die de verschillende actorcategorieën hebben op de nieuwsitems over migratie. De alternatieve nieuwsmedia lopen zeer gelijk in het aandeel actieve actoren dat ze aan het woord laten. Enkel Doorbraak vertoont een zeer hoog aandeel passieve actoren (68%), waaruit we kunnen besluiten dat het medium eerder beschrijvend te werk gaat, zonder daarbij veel actoren letterlijk of geparafraseerd aan het woord te laten.

De grote verschillen die eerder al besproken werden, worden in de percentages van de actieve actoren grotendeels bevestigd of versterkt. Met name bij SCEPTR worden politieke actoren bij uitstek veel geparafraseerd en gequote, terwijl MO* en DeWereldMorgen politieke actoren opvallend minder actief aan het woord laten dan dat ze hen passief vermelden. Hoewel elk van de bestudeerde media actoren uit het middenveld meer aan het woord laat dan passief vermeldt, wordt uit de percentages van DeWereldMorgen en MO* duidelijk dat zij hen uitzonderlijk veel, met respectievelijk 36% en 19% actief vermelden. Bepaalde groepen van actoren worden in de berichtgeving van de vier alternatieve nieuwsmedia consequent meer actief geparafraseerd of gequote dan passief vermeld. Experts en academici, vertegenwoordigers van het middenveld, en burgers vormen consequent een groter deel van de groep van actieve actoren dan van het geheel aan vernoemde actoren. Dit komt wellicht door artikelen met duiding, interviews en *vox pops*. Andere actoren worden dan weer juist meer passief vermeld, zoals overheidsinstellingen en politieke partijen.

Hoewel de vergelijking tussen 'de alternatieve nieuwsmedia' en de mainstream referentiemedia uitwijst dat de eerste groep media, bovenop enkele kleine en wellicht weinig significante verschillen, actoren van het middenveld meer vermelden, wijst de vergelijking tussen alternatieve nieuwsmedia uit dat de grote verschillen zich daar schuilhouden. Deze verschillen nemen soms zeer opmerkelijke proporties aan leggen wederom een scheiding tussen twee groepen alternatieve nieuwsmedia bloot. SCEPTR en Doorbraak berichten opvallend veel over politieke actoren, en mediapersoon en professionals, terwijl MO* en DeWereldMorgen in hun berichtgeving veel meer uitgaan van de gewone burger, het middenveld, en vluchtelingen en migranten zelf.

Tabel 9. Actorcategorieën per alternatief nieuwsmiddeum (migratie)

	SCEPTR		Doorbraak		DeWereldMorgen		MO*	
	%	% Actief	%	% Actief	%	% Actief	%	% Actief
Politiek en overheid	71%	75%	67%	44%	38%	18%	42%	28%
Politicus	41%	56%	50%	44%	14%	10%	19%	20%
Politieke partij	9%	4%	6%	0%	2%	0%	3%	0%
Overheidsinstelling	15%	10%	11%	0%	17%	5%	18%	7%
Ordehandhaving en hulpdiensten	7%	5%	0%	0%	6%	3%	2%	1%
Media en professionals	15%	14%	25%	36%	15%	18%	18%	22%
Bedrijf uit private sector	0%	0%	4%	0%	2%	1%	3%	1%
Bekendheden	1%	1%	10%	9%	3%	2%	1%	1%
Business professionals	0%	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%
Experten en academici	6%	9%	7%	14%	5%	10%	9%	12%
Media en journalisten	8%	3%	4%	13%	4%	4%	4%	7%
Middenveld	5%	6%	3%	9%	24%	36%	18%	19%
Middenveldorganisatie	4%	4%	0%	0%	17%	21%	12%	5%
Vertegenwoordiger middenveldorganisatie	1%	2%	3%	9%	7%	15%	7%	14%
Burgers	7%	6%	6%	13%	22%	29%	21%	32%
Betrokken burgers	4%	4%	0%	0%	15%	19%	7%	8%
Niet-betrokken burgers	2%	1%	6%	13%	4%	6%	5%	10%
Migrant/vluchteling	1%	1%	0%	0%	3%	4%	8%	14%
Terroristische organisatie	2%	0%	0%	0%	1%	0%	1%	0%
N (artikelen)	84		12		42		53	

Aangezien de politieke actoren in de berichtgeving over migratie en in de nieuwsartikelen van elk van de vijf bestudeerde alternatieve nieuwsmedia de meest prominente actorcategorie is, wordt er in de volgende sectie meer gefocust op de interne verdelingen binnen deze groep politieke actoren. Zo verwachten we namelijk dat de alternatieve nieuwsmedia de Belgische en vooral de Vlaamse politieke partijen in een verschillende mate en op een andere manier naar voren zullen brengen.

Tabel 10. Percentage actoren per politieke partij en medium

Partij	SCEPTR	Doorbraak	DeWereldMorgen	MO*
Vlaams Belang	6,2%	4,8%	7,1%	
N-VA	48,5%	23,8%	71,4%	40,9%
Open Vld	6,2%	4,8%	7,1%	18,2%
CD&V	17,5%	9,5%	7,1%	22,7%
Groen	4,1%	23,8%		
sp.a	2,1%	4,8%	7,1%	
MR	3,1%			
cdH		4,8%		4,5%
Ecolo	2,1%	9,5%		
PS	4,1%	9,5%		4,5%
Andere	6,2%	4,8%		9,1%
N	97	21	14	22

Tabel 10 toont het aandeel van de (politieke) actoren in de berichtgeving over migratie in de vijf bestudeerde alternatieve nieuwsmedia dat tot de verschillende Belgische partijen behoort. Hoewel we op basis van de relatief lage steekproef politieke actoren in de gecodeerde artikelen weinig sluitende conclusies kunnen trekken, blijkt uit de analyse dat er een significant verschil is in de verdeling van actoren over de verschillende partijen tussen de alternatieve nieuwsmedia (Cramer's $V = 0,326$, $p=0,002$). SCEPTR en Doorbraak vermelden de meeste politici van verschillende partijen. Deze media berichten gemiddeld ook op artikelniveau over de meest diverse groep actoren. Dit heeft wellicht deels te maken met het feit dat het thema 'politiek' zowel bij SCEPTR als bij Doorbraak belangrijker is en prominenter aan bod komt dan bij de andere alternatieve nieuwsmedia. Op basis van deze conclusie en de bevinding dat de categorie politieke actoren bij SCEPTR en Doorbraak het meest vertegenwoordigd is in vergelijking met de andere media, konden we ook verwachten dat deze twee media de meest diverse groep politieke actoren aan bod zouden laten. Hoewel de verschillen tussen de alternatieve nieuwsmedia dus significant zijn, kunnen we op basis van deze gegevens niet besluiten of de verschillende alternatieve nieuwsmedia in meerdere of mindere mate focussen op politici van een bepaalde partij.

De tabel maakt wel duidelijk dat geen van de vier bestudeerde alternatieve nieuwsmedia in grote mate afwijkt van de *incumbency bonus* die ook uit de berichtgeving van de mainstream nieuwsmedia blijkt.

De regeringspartijen genieten respectievelijk 75%, 38%, 86% en 82% van de aandacht in de berichtgeving van SCEPTR, Doorbraak, DeWereldMorgen en MO*. De laatste twee nieuwsmedia vermelden zelfs amper (politici van) andere partijen in hun berichtgeving over migratie. De resultaten tonen dus het tegenovergestelde van wat we in hypothese 8 verwachtten, namelijk dat alternatieve nieuwsmedia een lagere mate van *incumbency bonus* vertonen en meer berichten over minder prominente politici.

Ook geeft Tabel 10 geen blijk van een eventuele vertekening met betrekking tot de partijen die in de vier alternatieve nieuwsmedia in meerdere of mindere mate belicht worden. Op basis van de voorgaande bevindingen en de connecties van de verschillende alternatieve nieuwsmedia in het middenveld, zou men verwachten dat SCEPTR en Doorbraak een platform zouden bieden voor rechtse, nationalistische politici, terwijl MO* en DeWereldMorgen eerder linkse politici zouden bevoordelen. Uit deze resultaten blijkt echter niet dat een dergelijke verwachting opgaat voor de bestudeerde alternatieve nieuwsmedia. Hypothese 9 wordt bijgevolg verworpen. Hoewel DeWereldMorgen en MO* N-VA meer op een ongunstige manier naar voor brengen, wijzen de data met betrekking tot de gunstigheid van de politieke vermeldingen niet op een ideologische bias of vertekening. Hypothese 10 wordt dus niet bevestigd. Het relatief lage aantal politieke actoren en de overwegend 'neutrale' of 'ambigue' gunstigheid van de vermeldingen laten ons daarnaast niet toe om sluitende conclusies te trekken.

5.2.2 Standpuntdiversiteit

Naast de diversiteit van issues en actoren kijk ik in deze masterproef ook naar de standpuntdiversiteit in de berichtgeving over migratie in de vier bestudeerde alternatieve nieuwsmedia. De verschillende standpunten die in de artikelen voorkwamen, werden ingedeeld volgens een typologie voorgesteld door Masini (2018). Codeurs werden gevraagd de aanwezigheid van de uiteenlopende standpunten in de artikelen aan te geven. Op basis van de gegevens die op deze manier verzameld werden, trekken we in de volgende paragrafen conclusies met betrekking tot de standpuntdiversiteit en de aanwezigheid van bepaalde standpunten in de nieuwsartikelen over migratie in Vlaamse alternatieve nieuwsmedia.

De vier alternatieve nieuwsmedia laten per nieuwsitem gemiddeld 1,3 standpunten aan bod. MO* biedt met een gemiddelde van 1,6 de meeste standpunten per nieuwsartikel aan, terwijl Doorbraak in haar nieuwsitems gemiddeld de minste standpunten naar voren brengt (0,8). Daarnaast werd geen enkele van de vooropgestelde standpunten geregistreerd in 50% van de Doorbraak-artikelen, 35% van de SCEPTR-artikelen, 15% van de MO*-artikelen, en 14% van de DeWereldMorgen-artikelen. Deze percentages tonen aan dat Doorbraak en SCEPTR gemiddeld gezien de meeste 'neutrale' artikelen over

migratie publiceren in vergelijking met de andere alternatieve nieuwsmedia. DeWereldMorgen bericht in veel grotere mate over de standpunten. Tabel 11 toont het gemiddeld aantal verschillende standpunten over migratie ('positief', 'slachtoffer', of 'negatief') per nieuwsitem van de alternatieve nieuwsmedia. Een ANOVA-test toont aan dat er een significant verschil ($p < 0,05$) is tussen de media, met name tussen SCEPTR en MO*, maar wellicht heeft dit verschil te maken met het eerder vermeldde verschil in aantal 'neutrale' artikelen.

Tabel 11. Gemiddelde standpuntdiversiteit per artikel per medium

Medium	Gemiddelde	N	S.D.
SCEPTR	0,8	85	0,7
Doorbraak	0,6	11	0,7
DeWereldMorgen	1,0	42	0,6
MO*	1,2	50	0,7
TOTAAL	0,9	188	0,7

Tabel 12 toont dezelfde maat van standpuntdiversiteit als aantal verschillende standpunten over migratie ('positief', 'slachtoffer', of 'negatief') per nieuwsitem, maar enkel voor de artikelen die minstens één standpunt over migratie bevatten. Op die manier controleren we voor het aantal neutrale artikelen die geen enkele van de standpunten over migratie bevatten. Uit deze tabel blijkt dan ook dat er geen significant of substantieel verschil is tussen de alternatieve nieuwsmedia in de verschillende standpunten over migratie die ze in één enkel nieuwsitem met standpunten over migratie verwerken. De gemiddelden schommelen allemaal vlak boven 1, wat betekent dat de meerderheid van de artikelen met minstens één standpunt over migratie niet meer dan dat enkele standpunt aan bod laten.

Tabel 12. Gemiddelde standpuntdiversiteit per niet-neutraal artikel per medium

Nieuwsmedium	Gemiddelde	N	S.D.
SCEPTR	1,2	53	0,4
Doorbraak	1,2	6	0,4
DeWereldMorgen	1,2	36	0,4
MO*	1,3	43	0,5
TOTAAL	1,3	138	0,5

Eerder onderzoek naar de actor- en standpuntdiversiteit in nieuwsberichtgeving over migratie en migranten ondervond, aan de hand van dezelfde standpunten die in deze masterproef gebruikt werden, dat de mainstream nieuwsmedia in Vlaanderen²¹ gemiddeld 0,84 verschillende bestudeerde

²¹ De Morgen, De Standard, De Tijd, Gazet van Antwerpen, Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws

standpunten over migratie per nieuwsartikel aan bod laten (Masini & Van Aelst, 2017). Zelfs wanneer de standpuntdiversiteit in alternatieve nieuwsmedia berekend wordt op de volledige steekproef gecodeerde artikelen, zien we een gemiddelde van 0,90 verschillende standpunten over migratie per nieuwsartikel, wat hoger ligt dan wat Masini and Van Aelst (2017) ondervonden. Deze bevinding is wellicht het effect van de eerder geopinieerde en minder neutrale stijl van berichtgeven van de alternatieve nieuwsmedia, in vergelijking met de traditionele, mainstream pers en journalen. Hoewel we deze samenhang niet statistisch kunnen testen, lijken deze verschillen hypothese 5 tegen te spreken, en behandelen alternatieve nieuwsmedia een relatief meer diverse reeks aan standpunten over migratie dan de mainstream nieuwsmedia.

Hoewel de vijf bestudeerde alternatieve nieuwsmedia onderling dus niet significant verschillen in het aantal uiteenlopende standpunten dat ze aanbieden in hun nieuwsartikelen over migratie, verwachten we wel dat ze verschillen in het soort standpunten waarover ze berichten. Tabel 13 toont het percentage van de artikelen van de vier alternatieve nieuwsmedia dat één of meerdere van de subcategorieën onder de verschillende standpunten aanhaalt.

Tabel 13. Standpunten over migratie per medium²²

Standpunten	SCEPTR	Doorbraak	DWM	MO*
Negatief	41%	42%	2%	17%
Administratieve last	29%	17%	12%	15%
Slachtoffer	14%	8%	74%	68%
Positief	7%	-	19%	13%
N	52	6	36	45

Uit deze tabel blijkt dat, hoewel de media weinig verschillen in het aantal standpunten waarover ze publiceren en de diversiteit van het aanbod aan standpunten, ze wel erg opvallend verschillen in de standpunten die ze al dan niet belichten. Een ANOVA-test wijst uit dat de verschillen tussen de media significant zijn voor de standpunten 'negatief' en 'slachtoffer', maar niet voor 'positief' en 'administratieve last'. Een Bonferroni Post Hoc Test toont daarnaast aan dat de significante verschillen binnen deze standpuntcategorieën zich bevinden tussen SCEPTR en Doorbraak enerzijds en DeWereldMorgen en MO* anderzijds. Opvallend is dat zowel SCEPTR als Doorbraak veel meer negatieve standpunten over migratie publiceren dan de drie andere alternatieve nieuwsmedia. SCEPTR belicht daarnaast ook in grote mate de administratieve lasten die bij migratie komen kijken. MO* en

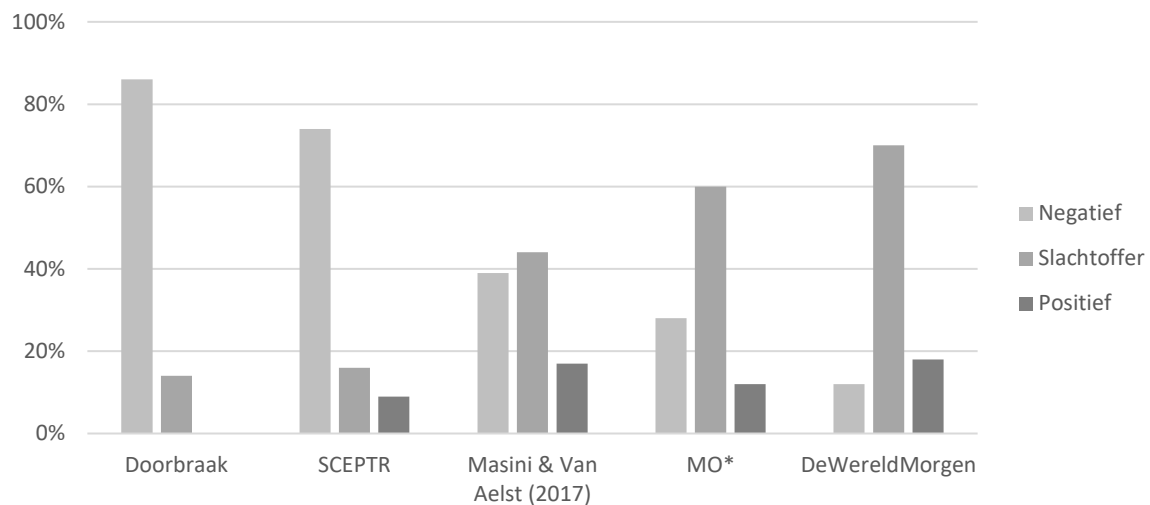
²² De standpunten in de artikelen werden gecodeerd in 12 verschillende categorieën (vb. "positief- economisch", "slachtoffer van situatie in thuisland", etc., zie codeboek in Appendix D voor de volledige reeks standpunten) die voor de analyse werden gegroepeerd in vier categorieën, namelijk "negatief", "positief", "administratieve last", en "slachtoffer".

DeWereldMorgen, echter, bieden veel meer standpunten aan die migranten afspiegelen als slachtoffers (zij het van globalisering, de situatie in hun thuisland, of van de manier waarop ze in het gastland worden behandeld). Deze twee media belichten ook in grotere mate de ‘positieve’ kant van migratie, maar zoals eerder al vermeld werd, zijn verschillen tussen de media in het al dan niet brengen van deze standpunten niet significant.

Tabel 14. Verdeling standpunten over migratie per medium

Medium	Negatief	Slachtoffer	Positief	TOTAAL
SCEPTR	74%	16%	9%	100%
Doorbraak	86%	14%	0%	100%
DeWereldMorgen	12%	70%	18%	100%
MO*	28%	60%	12%	100%
Mainstream pers (Masini & Van Aelst, 2017)	39%	44%	17%	100%

Tabel 14 toont de verdeling van de gestandaardiseerde standpuntpercentages per alternatief nieuwsmedium en de gemiddelde percentages van de verschillende mainstream kranten die Masini and Van Aelst (2017) naar standpuntdiversiteit bestudeerden. Het standaardiseren vergemakkelijkt de vergelijking tussen alternatieve nieuwsmedia en met de mainstream benchmark. Verder werden de categorieën ‘negatief’ en ‘administratieve last’ samengenomen voor twee redenen; namelijk omdat de betrouwbaarheid van de meting onder de verwachtingen lag, en omdat Masini and Van Aelst (2017) dit in hun onderzoek ook deden. De tabel bevestigt de bevindingen uit eerdere paragrafen, namelijk dat er zeer grote verschillen zijn in de standpunten die alternatieve nieuwmedia over migratie publiceren, maar ook dat de eerder vernoemde twee groepen alternatieve nieuwsmedia (SCEPTR en Doorbraak, en MO* en DeWereldMorgen) zich elk aan een andere kant van het spectrum bevinden, vergeleken met de mainstream referentiemedia.

Figuur 2. Verdeling standpunten over migratie per medium

Net als bij de issuediversiteit blijkt dus dat er zich een kunstmatige scheiding bevindt tussen SCEPTR en Doorbraak enerzijds, en DeWereldMorgen en MO* anderzijds, die ook uit de visuele voorstelling in Figuur 2 blijkt. De eerste groep, zo bleek uit de issue- en thema-analyse, bericht niet alleen meer over de harde politieke en ideologisch rechtse thema's, maar biedt in haar nieuwsartikelen over migratie ook eerder harde en kritische standpunten aan. De andere groep media richt zich meer op de ideologisch linkse issues en thema's, en lijkt ook op vlak van de standpunten een eerder links beeld van migratie te scheppen, dat vertrekt vanuit de migrant of de vluchteling.

Waar de mainstream nieuwsmedia dus een meer neutrale of eerder gebalanceerde berichtgeving brengen met betrekking tot de standpunten over migratie, zien we dat de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia een duidelijker standpunt innemen. Bij SCEPTR en Doorbraak is dit standpunt eerder negatief, en worden migratie en migranten meer als last bestempeld, terwijl MO* en DeWereldMorgen migranten meer als slachtoffers van hun situatie belichten. Deze bevinding past in het kader dat de vorige resultaten schepten, namelijk dat de alternatieve nieuwsmedia niet als aparte categorie van media, die homogeen verschilt van de mainstream, gezien kunnen worden, maar dat de individuele alternatieve nieuwsmedia elk op hun manier het journalistieke landschap proberen uit te rekken. De twee groepen nieuwsmedia, SCEPTR en Doorbraak enerzijds en MO* en DeWereldMorgen anderzijds zoeken als het ware de grenzen op van de mainstream berichtgeving, maar elk op een ander uiteinde van het spectrum.

Hoewel er dus substantiële verschillen zijn tussen de alternatieve en de mainstream nieuwsmedia maar ook tussen de alternatieve nieuwsmedia onderling in de standpunten met betrekking tot migratie die ze in meerdere of mindere mate aan bod laten in hun berichtgeving, bieden de alternatieve nieuwsmedia als mediumcategorie geen andere standpunten aan dan de mainstream nieuwsmedia.

Bepaalde standpunten over migratie worden wel meer benadrukt of herhaald, maar de drie prominente standpuntcategorieën komen ook in de mainstream nieuwsmedia voor, in een eerder gebalanceerde verhouding. Hypothese 6 wordt aldus verworpen.

Een Pearson Correlation-test wijst uit dat er geen significante samenhang is tussen de actor- en de standpuntdiversiteit op artikelniveau. Hypothese 7, die gebaseerd was op een vaststelling van Masini and Van Aelst (2017) kan dus niet bevestigd worden voor de nieuwsartikelen over migratie in de vier bestudeerde Vlaamse alternatieve nieuwsmedia.

6 Diversiteitsprofielen

In de laatste sectie van deze masterproef worden de bevindingen van de vorige paragrafen gecombineerd om tot profielen te komen, die de vijf bestudeerde Vlaamse alternatieve nieuwsmedia beschrijven en kenmerken. In de diversiteitsprofielen combineer ik de issue-, actor- en standpuntdiversiteit van de individuele nieuwsmedia met een eerder beschrijvende en meer kwalitatieve lezing van de artikelen om zo de onderlinge verschillen, die reeds in de voorgaande bevindingen duidelijk bleken, te illustreren en te duiden.

SCEPTR

SCEPTR behandelt per maand gemiddeld bijna 13 themacategorieën, en vertoont daarmee een bovengemiddelde maandelijkse issuediversiteit onder de alternatieve nieuwsmedia. Per dag laat het medium zelfs de meeste verschillende thema's aan bod, in vergelijking met de andere alternatieve nieuwsmedia. Toch wordt na de berekening van Simpson's D duidelijk dat een groter deel van de berichtgeving van SCEPTR geconcentreerd is rond een select aantal themacategorieën. SCEPTR besteedt dan ook in meer dan de helft van alle gecodeerde artikelen aandacht aan drie grote thema's, namelijk justitie en criminaliteit, politiek, en veiligheid. Met name justitie en criminaliteit worden in de nieuwsberichten van SCEPTR meer belicht dan in alle andere (alternatieve en traditionele) nieuwsmedia. Deze percentages tonen aan dat SCEPTR in grote mate bericht over de harde politieke thema's, die vaak ook met een rechtse ideologie geassocieerd worden.

De hardere politieke lijn uit zich ook in de manier waarop het medium bericht over de verschillende (prominente) thema's en de opvallend hoge prominentie van politieke actoren. Verschillende van de

Figuur 3. Issuediversiteit SCEPTR

belangrijke subthema's waarover SCEPTR bericht, worden in combinatie met politiek en politieke actoren vernoemd. Dit wordt onder andere duidelijk in titels als 'Francken in debat met ngo-directeur over migratiechaos', 'Vlaams Belang: "regering gedooft illegaliteit"', en 'Trump over Afghanistan: "Geen nation-building maar terroristen doden"'. De hardheid van de berichtgeving van SCEPTR uit zich daarnaast ook in de manier waarop het medium over migratie en vluchtelingen bericht. Hoewel het medium, in vergelijking met MO* en DeWereldMorgen zeer weinig over vluchtelingen en migranten als actoren rapporteert, zien we wel een zeker patroon in de beeldvorming rond de bevolkingsgroep. Vaak wordt de nationaliteit van migranten en vluchtelingen in de titel van de nieuwsartikelen vermeld, en spreekt men dus over 'Vlaamse Turken', 'illegale Irakese criminelen', 'illegale Nigeriaanse vrouwen', en 'Syrische asielzoekers'. Daarnaast wordt migratie ook vaak in verband gebracht met criminaliteit (67 artikelen hebben als twee belangrijkste thema's migratie en criminaliteit, zoals bijvoorbeeld 'Stijging seksuele misdrijven door migranten in Beieren') en hekelt het medium ook regelmatig zowel Belgisch als internationaal beleid inzake migratie ('Het kostenplaatje van "Wir schaffen das"', 'Opengrenzenbeleid Merkel mogelijk in strijd met Duitse wet', en 'Boerkaverbod Marokko strenger dan bij ons').

De harde, politieke toon die reeds blijkt uit de actoren en issues waarover SCEPTR bericht, wordt ten slotte bevestigd in de standpunten over migratie die het medium aan bod laat. 74% van de standpunten waarover SCEPTR bericht, stellen migratie in een negatief daglicht, of bestempelen migranten of vluchtelingen als 'administratieve last'. Dit alles leidt ons tot de conclusie dat SCEPTR zowel in de issues die het belicht, als in de actoren en standpunten die ze in hun items over migratie aanhalen, een politiek gemotiveerd, en eerder rechts medium is, dat een kritische blik ten aanzien van migranten en migratie hanteert.

Doorbraak

Doorbraak bericht met een gemiddelde van 2,2 unieke thema's per dag en bijna 12 per maand over een minder divers aanbod van issues en thema's dan de andere alternatieve nieuwsmedia en de traditionele referentiemedi. Ook hier zien we dat een groot deel van de aandacht naar een select aantal thema's gaat, wat ook blijkt uit de relatief lage Simpson's D. Net als SCEPTR bericht Doorbraak relatief veel over veiligheid, justitie en criminaliteit, en politiek. Maar ook media en cultuur zijn belangrijke thema's in de berichtgeving van het medium.

Figuur 4. Issuediversiteit Doorbraak

Met uitzondering van het (relatief brede) thema cultuur, bericht ook Doorbraak over overwegend harde en eerder rechtse thema's.

De politieke issues die het medium belicht zijn zowel nationaal als internationaal. De internationale berichten gaan overwegend over overwinningen of nederlagen van noemenswaardige politici en partijen, en met name over de Catalaanse kwestie. Over de nationale politiek wordt op een eerder gepolariseerde manier bericht. Uit de analyse van de actordiversiteit blijkt ook dat de actorcategorie 'politieke actoren', net als bij SCEPTR erg vaak aan bod komt. Verder hanteert het medium woordgebruik dat de links-rechts tegenstelling benadrukt (zoals bijvoorbeeld in titels als 'Links hoopt op een Hitler', en 'Linkse professor verdedigt de natiestaat'). Ook blijkt uit de toon waarop Doorbraak bericht een soort van sympathie en verbondenheid met de Vlaamse (extreem-)rechtse partijen. Het medium publiceert stukken met als titel 'Welkom in het cordon, Jonathan' (over het *cordon sanitaire* rond Vlaams Belang), en 'Conservatisme is bescheiden'. De artikelen onder het thema cultuur worden door Doorbraak doorgaans ingevuld met geschiedkundige achtergrond en filosofische of morele vraagstukken. Ten slotte bericht Doorbraak ook regelmatig over de media. Hierbij uit het medium ook kritiek op de mainstream nieuwsmedia onder titels als 'De journalist als provocateur', 'Puigdemont haalt knulligste in Vlaams media naar boven', en 'Vlaamse pers doet of ze blind is'. Doorbraak bericht, samen met Apache, als enige opvallend meer over het thema media en telecommunicatie in vergelijking met de mainstream nieuwsmedia.

De harde, gepolitiseerde aard van Doorbraak wordt verder ook benadrukt in de uitgesproken negatieve houding ten opzichte van migratie die blijkt uit de berichtgeving van het medium. Hoewel Doorbraak in vergelijking met de andere alternatieve nieuwsmedia relatief weinig 'gekleurde' of 'opiniërende' nieuwsberichten publiceert, is de toon en de insteek van de artikelen die wel standpunten over migratie bevatten, duidelijk.

Apache

De berichtgeving van Apache vertoont zowel op dag- als op maandbasis de minste issuediversiteit. Apache behandelt per dag en per maand dus gemiddeld de minst uiteenlopende issues en thema's. Toch uit zich dit niet in een concentratie van aandacht naar één bepaald thema of een beperkt aantal issues. De Simpson's D-waarden van Apache liggen dan ook relatief hoger, zowel in vergelijking met de andere alternatieve nieuwsmedia als vergeleken met de mainstream referentiemedia. Hoewel het medium, net als SCEPTR en Doorbraak, duidelijk focust op een paar thema's, neigt Apache niet naar eerder rechtse of eerder linkse thema's. Het medium bericht het vaakst over economie, politiek, cultuur, justitie en media. Hiervan zouden media en cultuur als eerder links bestempeld kunnen worden, terwijl economie en justitie eerder rechts zijn. Apache verschilt dus niet van Doorbraak en SCEPTR in de focus die ze legt op een beperkt aantal thema's, maar wel in de aard van die thema's. Waar SCEPTR en Doorbraak de nadruk leggen op overwegend rechtse thema's, zien we dat die nadruk bij Apache niet zo opvallend terug te vinden is.

Apache richt zich voornamelijk op onderzoeksjournalistiek en dat blijkt ook uit de inhoud, het woordgebruik en de toon van de berichtgeving van het nieuwsmedium. Waar de politieke artikelen van Doorbraak voornamelijk inspelen op de inhoudelijke verhoudingen binnen de politiek, blijkt uit de titels van Apache dat hun politieke berichtgeving eerder vertrekt vanuit een *watchdog*-positie. Titels als 'Afkoopwet geschreven door diamantlobby', 'PS gebruikt pensioenfonds Ogeo Fund als partijbank', en 'Na de cumul: politieke partijen worden steenrijk' geven blijk van een meer neutrale en afstandelijke benadering van de politieke gebeurtenissen in de nieuwsitems van Apache. Ook binnen de thema's sociale zaken en justitie vertrekken ze vaak vanuit deze onderzoeksjournalistieke hoek. Ten slotte bericht Apache, net als Doorbraak, ook vaak over media en het beleid daaromtrent. Tijdens de bestudeerde periode had het medium ook een conflict met Vlaams minister Liesbeth Homans, wat wellicht een invloed heeft op het hoge percentage media-artikelen. Daarbuiten belicht Apache ook geregeld over vrijheid van meningsuiting, vrijheid van de pers, en *fake news*. Hoewel het medium dus net als Doorbraak een hoog percentage artikelen over media en telecommunicatie vertoont, lijkt de insteek van deze artikelen te verschillen. Waar Doorbraak meer rechtstreekse kritiek uit op de mainstream media en de kwaliteit ervan regelmatig in vraag stelt, kaart Apache meer het democratische belang van vrije media aan, zonder daarbij direct kritiek te uiten op de berichtgeving en routines van mainstream nieuwsmedia.

Figuur 5. Issuediversiteit Apache

DeWereldMorgen

Ook de berichtgeving van DeWereldMorgen is, net als die van SCEPTR, gemiddeld divers op vlak van issues en thema's. Zowel op dag- als op maandbasis bericht het medium niet over opvallend meer of minder diverse thema's dan de andere vier alternatieve nieuwsmedia. Ook bij de interne verdeling van aandacht over de verschillende thema's zijn er weinig opmerkelijke verschillen vast te stellen. Net als de vorige drie media bericht DeWereldMorgen relatief vaak over politiek, en besteedt het ook een groot deel van de aandacht aan sociale zaken, justitie en veiligheid. Het grote aandeel aandacht voor klimaatgerelateerde thema's zagen we echter nog bij geen enkele van de vorige media. Hoewel klimaat als een links thema bestempeld zou kunnen worden, zijn de andere thema's waar DeWereldMorgen veel aandacht aan besteedt, eerder harde en rechtse thema's.

Figuur 6. Issuediversiteit DeWereldMorgen

Hoewel DeWereldMorgen net als SCEPTR veel nieuwsitems publiceert over het thema justitie, zien we bij nader onderzoek dat de berichtgeving van DeWereldMorgen over dit thema vooral gefocust is op rechten en vrijheden van minderheden en migranten of vluchtelingen. 'Een vluchteling: meer dan en label', 'Iedereen heeft recht op een menswaardige behandeling', en 'Terug diepere genderkloof, vrouwenrechten onder druk' zijn voorbeelden van titels waaronder DeWereldMorgen in 2017 nieuwsitems publiceerde. Het tweede meest prominente thema in het medium, sociale zaken, sluit hier nauw bij aan. Het medium publiceert relatief veel over financiële ongelijkheid, armoede en werkloosheid. De politieke nieuwsitems van DeWereldMorgen zijn voornamelijk gericht op het berichten over internationale politiek. Het medium publiceert dan ook weinig artikelen over Belgische politiek. Daarnaast bericht DeWereldMorgen, in tegenstelling tot de drie eerder beschreven media, relatief veel artikelen over het thema milieu en klimaat. Vaak wordt in deze nieuwsitems ook de link gelegd tussen milieu en klimaat enerzijds en (internationale) economie en politiek anderzijds ('Lage Emissie Zone zonder globaal beleid is maat voor niets', 'Belgische banken investeren in misdadige mijnbedrijven', en 'Ontbossing Azië verhindert armoedebestrijding').

Het medium bericht, samen met MO*, over de meest diverse groep actoren en laat in haar berichtgeving ook andere maatschappelijke groepen aan bod. Zo spendeert het medium bovengemiddeld veel aandacht aan het middenveld, maar ook aan burgers en vluchtelingen zelf. Deze bevindingen tonen aan dat DeWereldMorgen, meer dan SCEPTR en Doorbraak een platform probeert

te zijn voor de kwetsbaren in de samenleving. Het medium is dus meer te kenmerken als een *bottom-up*-medium, dan een *top-down*-medium.

MO*

Anders dan de vier vorige media bericht MO* het meest over klimaatgerelateerde thema's en issues. De vier andere grote thema's waarover het medium nieuwsberichten publiceert, zijn sociale zaken, justitie, veiligheid en migratie. Hoewel de eerste twee meest belichte thema dus eerder links zijn, bericht ook MO* overwegend over 'rechtse' thema's. Het nieuwsmedium publiceert op maandbasis de meeste artikelen over uiteenlopende issues maar richt de aandacht doorgaans op enkele grote en belangrijke thema's. Toch blijkt uit de

relatief hoge Simpson's D_2 -waarde van 0,95 dat het medium, vergeleken met de andere vier alternatieve nieuwsmedia, bericht over een vrij gelijk verdeelde groep van issues en thema's.

Hoewel het medium dus opmerkelijk veel bericht over klimaat en milieu, zijn de issues die hier bij MO* onder vallen erg divers. Het gaat zowel over CO2 en klimaatverandering als over de bescherming van bedreigde diersoorten en de gevolgen van fijn stof in China. Toch is het duidelijk dat het medium niet uitsluitend beschrijvend bericht over deze thema's. Titels als 'Europa mist wereldwijde groeispurt zonne-energie', 'Een eiland, gekoloniseerd door plastic afval' en '2016 was een rampjaar voor het klimaat, bevestigt rapport' geven blijk van een zekere bezorgdheid met het klimaat en het milieu en een gevoel van urgentie voor oplossingen voor de problematieken. Hoewel de nieuwsitems over sociale zaken overwegend neutraal ogen, lijken verschillende artikelen geschreven vanuit het standpunt van armere bevolkingslagen en minderheidsgroepen ("Mijn werk is de enige plaats in de stad waar ik geen zwarte ben"). Daarnaast bericht het medium ook vaak over sociale zaken in andere landen. Met titels als 'De naakte waarheid? Onze kleren zijn vuil' en 'Werkloosheid is "tikkende tijdbom" voor Afrikaanse jongeren' uit het medium een zekere onzekerheid met de toestand van minderbedeelden, zowel in binnen- als buitenland. Deze bezorgdheid blijkt daarnaast ook uit het platform dat het medium biedt aan burgers en vluchtelingen zelf. MO* laat vluchtelingen het vaakst actief aan het woord, vergeleken met de andere alternatieve nieuwsmedia.

Net als bij DeWereldMorgen is een groot deel van de berichtgeving over justitie en criminaliteit bij MO* gefocust op rechten en vrijheden van achtergestelde bevolkingsgroepen en minderheden ('Executies in Bahrein: "Een donkere dag voor mensenrechten"). Ten slotte bericht MO*, net als

Figuur 7. Issuediversiteit MO*

SCEPTR en Doorbraak veel over migratie, maar ook hier zien we dat de toon van de berichtgeving erg anders is. MO* publiceert artikelen over migratie onder titels als ‘Een vluchteling, meer dan een label’, ‘Aandacht en bevestiging dat hebben mijn jonge vluchtelingen nodig’ en ‘Migratie is nooit eenvoudig dus een beetje meer menselijkheid graag’, en belicht het thema dus op een andere manier dan SCEPTR. Deze vaststelling wordt ten slotte bevestigd door het hoge percentage ‘slachtoffer’-standpunten dat het medium aanbiedt. Hoewel het medium meer dan DeWereldMorgen ook de negatieve kanten van migratie belicht, onderscheidt MO* zich van SCEPTR en Doorbraak door de eerder meelevende toon van haar berichtgeving over migratie die de migrant en de vluchteling zelf centraal zet.

7 Discussie en conclusie

De bovengenoemde resultaten en diversiteitsprofielen laten ons toe om enkele conclusies te trekken met betrekking tot de inhoud van de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia en hun rol in het journalistieke landschap en het bredere maatschappelijke debat. Ik heb in de loop van deze thesis geprobeerd om door de combinatie van verschillende benaderingen en onderzoeksmethoden tot een samenhangend en verkennend beeld te komen van de vijf bestudeerde media en zal in het verloop van deze slotparagraaf de bevindingen van de analyses duiden, de implicaties ervan voor (onderzoek naar) het journalistieke landschap vermelden, en enkele beperkingen en mogelijkheden voor toekomstig onderzoek aanhalen.

Een eerste conclusie luidt dat de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia als groepering op inhoudelijk vlak maar in beperkte mate verschillen van de mainstream referentiemediën die in dit onderzoek werden opgenomen. Hoewel het onderscheid op organisatorisch vlak erg duidelijk is, lijkt de berichtgeving van de vijf bestudeerde alternatieve nieuwsmedia als groepering niet in grote mate te verschillen van die van de mainstream referentiemediën. Opvallend is dat de alternatieve meer de focus leggen op harde en gepolitiseerde thema’s, waar de mainstream referentiemediën relatief meer aandacht besteden aan culturele en recreatieve issues. Ook de actoren en standpunten die de alternatieve nieuwsmedia als geaggregeerde categorie aanbieden, en de diversiteit die deze groeperingen vertonen, verschillen in beperkte mate van de vaststellingen die we met betrekking tot de mainstream journaal en pers kunnen maken. Toch zien we dat de alternatieve nieuwsmedia gemiddeld gezien relatief meer standpunten per nieuwsitem over migratie aan bod laten, vergeleken met de mainstream nieuwsmedia, wat erop wijst dat de alternatieve nieuwsmedia wellicht meer opiniërende en meer gekleurde berichtgeving brengen dan de mainstream referentiemediën.

De vergelijking tussen alternatieve en mainstream nieuwsmedia maskeert echter de meest belangrijke bevinding van deze masterproef, namelijk dat de grote verschillen met betrekking tot de alternatieve nieuwsmedia zich verschuilen tussen de individuele alternatieve platformen onderling. Men kan in

Vlaanderen dus erg moeilijk spreken over ‘de alternatieve nieuwsmedia’ als een groepering van media die een inhoudelijk homogeen maar alternatief beeld biedt op de werkelijkheid, vergeleken met de traditionele mainstream nieuwsmedia. Zowel de issues die de alternatieve nieuwsmedia vermelden, de actoren die ze aan bod laten en een platform bieden, als de standpunten die ze hun lezers aanbieden, maken duidelijk dat het ‘Vlaamse alternatieve nieuwslandschap’ een erg diverse en gepolariseerde omgeving is.

Alternatieve nieuwsmedia in Vlaanderen berichten meer over eerder gepolitiseerde en harde thema’s, vergeleken met de mainstream nieuwsmedia. Deze vergelijking verschuilt echter de bevinding dat elk van de alternatieve nieuwsmedia zich toelegt op een bepaald thema of een groep van gelijkaardige issues. Zo bericht SCEPTR voornamelijk over juridische thema’s en issues inzake migratie, belicht Doorbraak vooral politieke zaken, en leggen MO* en DeWereldMorgen zich voornamelijk toe op sociale zaken en internationale contacten. Niet alleen maken deze ‘specialisaties’ duidelijk welke issues en thema’s de respectievelijke redacties belangrijk of prioritair vinden, maar ze duiden ook op een mogelijk onderscheid tussen twee onderling verschillende en intern gelijkaardige groepen van nieuwsmedia, namelijk de alternatieve nieuwsmedia die de nadruk leggen op eerder rechtse thema’s, zoals Doorbraak en SCEPTR, en zij die meer focussen op sociale en eerder linkse thema’s, MO* en DeWereldMorgen. Apache is in deze vergelijking een uitzondering, aangezien het medium over een relatief diverse reeks issues bericht, en niet in dezelfde mate focust op bepaalde thema’s. Hoewel de bevindingen ons niet toelaten om conclusies te trekken met betrekking tot de ideologische of partijpolitieke achtergrond van de individuele media, wijzen de resultaten wel op specifieke wereldbeelden die in de berichtgeving van de media worden gepresenteerd.

Ook de analyse van de actordiversiteit vertoont dezelfde trends. Hoewel de alternatieve nieuwsmedia meer actoren (actief) aan het woord laten in hun berichtgeving over migratie, en de verhoudingen binnen de actoren die aan bod komen vergelijkbaar zijn met die in de mainstream nieuwsmedia, zijn er zeer grote verschillen waar te nemen tussen de alternatieve nieuwsmedia onderling. Zo schenken SCEPTR en Doorbraak erg veel aandacht aan politieke en zakelijke actoren, terwijl DeWereldMorgen en MO* opvallend meer berichten over het middenveld en burgers zelf. Een verdere analyse van de berichtgeving over politieke actoren in de nieuwsitems over migratie toont aan dat de alternatieve nieuwsmedia een grote mate van *incumbency bonus* vertonen, en dat zowel de eerder linkse als de eerder rechtse alternatieve nieuwsmedia voornamelijk berichten over de partijen die aan de macht zijn. Op politiek vlak is dus niet vast te stellen dat individuele alternatieve nieuwsmedia politici van een bepaalde strekking bevoordelen of gunstiger belichten in hun berichtgeving.

Het meest opvallende verschil tussen de bestudeerde alternatieve nieuwsmedia bevindt zich echter in de standpunten die de individuele platformen presenteren in hun nieuwsitems over migratie. SCEPTR en Doorbraak berichten bijna uitsluitend over de negatieve aspecten van migratie, en presenteren migranten en vluchtelingen vaak als administratieve last. MO* en DeWereldMorgen, echter, stellen vluchtelingen en migranten voornamelijk voor als slachtoffers. Hoewel MO* en DeWereldMorgen, zoals blijkt uit de analyse van actor- en standpuntdiversiteit, voornamelijk vertrekken vanuit de vluchteling of de migrant zelf, belichten alle alternatieve nieuwsmedia voornamelijk de minder positieve consequenties van migratie, hetzij vanuit het perspectief van het gastland, hetzij vanuit het perspectief van de migrant.

De alternatieve nieuwsmedia vormen dus als het ware twee kampen, die elk aan een ander einde van het spectrum aan de berichtgeving van de mainstream nieuwsmedia trekken, om het journalistieke landschap in Vlaanderen inhoudelijk te verbreden. SCEPTR en Doorbraak benaderen de traditionele nieuwsmedia op hun rechterflank, en leggen meer de nadruk op rechtserre thema's, politieke en zakelijke actoren, en een eerder negatieve en kritische visie op migratie. MO* en DeWereldMorgen, daarentegen, benaderen de mainstream nieuwsmedia langs links, met een bredere focus op sociale zaken en internationale contacten (met name contacten met de derde wereld), vanuit het perspectief van 'de burger' en migranten zelf, en met standpunten over migratie die eerder de humanitaire kant belichten en de migranten vooral als slachtoffers aanschouwen.

Al deze conclusies kunnen samengevat worden in enkele kernvaststellingen. Zo wordt duidelijk dat alternatieve nieuwsmedia intern niet opvallend meer of minder divers zijn dan de mainstream nieuwsmedia. Wel vormen ze een nuttige en waardevolle aanvulling voor de externe diversiteit in het Vlaamse journalistieke landschap. Ze benadrukken elk op hun eigen manier bepaalde issues, actoren en standpunten, en vullen in die zin de mainstream nieuwsmedia aan met berichtgeving die eerder gepositioneerd is en duidelijk vanuit een bepaalde hoek afkomstig is. In die zin passen de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia (met name de vier meest gepolariseerde media, MO*, SCEPTR, Doorbraak en DeWereldMorgen) in het deliberatieve maar vooral ook het agonistische model van mediapluralisme, door hun duidelijke positionering en beeldvorming die de heersende en hegemonische manier van neutraal en objectief berichten proberen te counteren.

Deze bevindingen hebben ook implicaties voor toekomstig onderzoek naar (de democratische rol van) alternatieve nieuwsmedia in het bredere journalistieke landschap. De inhoudelijke verschillen, met name die met betrekking tot standpunten, doen verwachten dat elk van de alternatieve nieuwsmedia een vrij specifiek doelpubliek heeft. Het zou bijgevolg zeer interessant zijn te onderzoeken in welke mate consumenten één of meerdere van de alternatieve nieuwsmedia lezen, en in welke mate het

gebruik van de media geconcentreerd is bij gebruikers met een bepaalde ideologische achtergrond. Verder werpt zich de vraag op in welke mate de standpunten die in alternatieve nieuwsmedia gepresenteerd worden, overeenkomen met de standpunten die de respectievelijke lezers hebben over bepaalde issues. Ten slotte moet vervolgonderzoek ook uitwijzen wat de eventuele gevolgen zijn van de eerder gekleurde en geopinieerde berichtgeving van (Vlaamse) alternatieve nieuwsmedia op de attitudes en percepties van hun lezers.

Tot slot van deze masterproef vermeld ik enkele tekortkomingen die ik in het proces van deze thesis heb ondervonden. Een eerste limitatie van het empirisch onderzoek is het gebrek van een eigen codering van mainstream nieuwsmedia. De beperkte tijd liet me toe om enkel artikelen van de alternatieve nieuwsmedia rechtstreeks te coderen, en hoewel het ENA uiterst nuttige data biedt, en het codeboek van het project in grote mate overeenkwam met dat van deze masterproef, is een mogelijke invloed van andere interpretaties of coderingen niet uit te sluiten. Een tweede beperking verschuilt zich in het codeboek, dat vanuit een zekere ambitie eerder gedetailleerd was. De relatief lage intercodeurbetrouwbaarheid van enkele variabelen vroeg om een combinatie van elementen in bredere categorieën, waardoor de analyse minder nauwkeurig kon gebeuren. Ten slotte kunnen we op basis van de voornamelijk kwantitatieve data louter beschrijvende en eerder afstandelijke conclusies trekken met betrekking tot de inhoud van alternatieve nieuwsmedia. Hoewel de resultaten een waardevol exploratief beeld scheppen en in lijn zijn met de bevindingen van eerder onderzoek, die stellen dat de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia een ander, meer gepolitiseerd, discours hanteren, kan grootschalig en inductief kwalitatief onderzoek de meer interpretatieve verschillen tussen Vlaamse alternatieve nieuwsmedia uitwerken en duiden om tot een holistisch beeld van de verschillende alternatieve nieuwsmedia te komen.

8 Referentielijst

- Atton, C. (2002). *Alternative media*: Sage.
- Atton, C. (2007). Current issues in alternative media research. *Sociology Compass*, 1(1), 17-27.
- Atton, C., & Couldry, N. (2003). New Media and Society. *Media, Culture & Society*, 25, 579-586.
- Bailey, O. G., Cammaert, B., & Carpentier, N. (2007). *Understanding alternative media*: McGraw-Hill Education (UK).
- Beckers, K., & Van Aelst, P. (2018). Look Who's Talking. *Journalism Studies*, 1-19. doi:10.1080/1461670X.2018.1463169
- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of communication*, 40(2), 103-127.
- Bennett, W. L., & Iyengar, S. (2008). A new era of minimal effects? The changing foundations of political communication. *Journal of communication*, 58(4), 707-731.
- Berkowitz, D. A. (2009). Reporters and their sources *The handbook of journalism studies* (pp. 102-115): Routledge.
- Broersma, M. (2015). Objectiviteit als professionele strategie. Nut en functie van een omstreden begrip. *Journalistieke Cultuur in Nederland*, 163-181.
- Brown, J. D., Bybee, C. R., Wearden, S. T., & Straughan, D. M. (1987). Invisible power: Newspaper news sources and the limits of diversity. *Journalism Quarterly*, 64(1), 45-54.
- Choi, J. (2009). Diversity in foreign news in US newspapers before and after the invasion of Iraq. *International Communication Gazette*, 71(6), 525-542.
- Chong, D., & Druckman, J. N. (2007). Framing theory. *Annu. Rev. Polit. Sci.*, 10, 103-126.
- Cissel, M. (2012). Media Framing: a comparative content analysis on mainstream and alternative news coverage of Occupy Wall Street. *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, 3(1), 67-77.
- Coe, K., Tewksbury, D., Bond, B. J., Drogos, K. L., Porter, R. W., Yahn, A., & Zhang, Y. (2008). Hostile news: Partisan use and perceptions of cable news programming. *Journal of communication*, 58(2), 201-219.
- Couldry, N., & Curran, J. (2003). *Contesting media power: Alternative media in a networked world*: Rowman & Littlefield Publishers.
- D'Alessio, D., & Allen, M. (2000). Media bias in presidential elections: A meta-analysis. *Journal of communication*, 50(4), 133-156.
- De Bens, E., & Raeymaeckers, K. (2007). *De pers in België. Het verhaal van de Belgische dagbladpers. Gisteren, vandaag en morgen*: Lannoo.
- De Ridder, J. A., Oegema, D., & Heerma, P. (2002). Politicians and the semantic gatekeepers, subtle but meaningful differences in media coverage of Dutch politicians, . *Unpublished Manuscript*.
- De Smedt, J., Wouters, R., & De Swert, K. (2013). Inter-coder reliability in the TV News Archive. A report on coding issues, countries and actors in Belgian television news. *Antwerp: Steunpunt Media*.
- De Swert, K. (2011). *Where is the balance in the news? The determinants of balanced coverage of political news sources in television news*. (Ph.D.), Universiteit Antwerpen, Antwerpen.

- De Swert, K., & Walgrave, S. (2002). De kanseliersbonus in de Vlaamse pers: een onderzoek naar regering en oppositie in drie Vlaamse kranten (1991-2000). *Tijdschrift voor sociologie/Vereniging voor Sociologie [Leuven]-Leuven, 1980-2013*, 23(3/4), 371-403.
- DellaVigna, S., & Kaplan, E. (2007). The Fox News effect: Media bias and voting. *The Quarterly Journal of Economics*, 122(3), 1187-1234.
- Downing, J. D. H. (2001). *Radical media: Rebellious communication and social movements*: Sage.
- Downing, J. D. H. (2003a). Audiences and readers of alternative media: The absent lure of the virtually unknown. *Media, Culture & Society*, 25(5), 625-645.
- Downing, J. D. H. (2003b). Radical media and globalization. In L. Artz & Y. R. Kamalipour (Eds.), *The globalization of corporate media hegemony* (pp. 283-293). Albany: State University of New York Press.
- Downing, J. D. H. (2008). Social movement theories and alternative media: An evaluation and critique. *Communication, Culture & Critique*, 1(1), 40-50.
- Earl Bennett, S. L. R., Richard S. Flickinger, Stephen. (2001). Assessing Americans' opinions about the news media's fairness in 1996 and 1998. *Political Communication*, 18(2), 163-182.
- Entman, R. M. (2004). *Projections of power: Framing news, public opinion, and US foreign policy*: University of Chicago Press.
- Entman, R. M. (2007). Framing bias: Media in the distribution of power. *Journal of communication*, 57(1), 163-173.
- Ferree, M. M., Gamson, W. A., Gerhards, J., & Rucht, D. (2002). Four models of the public sphere in modern democracies. *Theory and society*, 31(3), 289-324.
- Forde, S. (2011). *Challenging the news: The journalism of alternative and community media*: Macmillan International Higher Education.
- Galtung, J., & Ruge, M. H. (1965). The structure of foreign news: The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64-90.
- Habermas, J. (2006). Political communication in media society: Does democracy still enjoy an epistemic dimension? The impact of normative theory on empirical research. *Communication theory*, 16(4), 411-426.
- Hackett, R. A., & Zhao, Y. (1998). *Sustaining democracy?: Journalism and the politics of objectivity*: University of Toronto Press Higher education.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*: Cambridge university press.
- Hansen, G. J., & Kim, H. (2011). Is the media biased against me? A meta-analysis of the hostile media effect research. *Communication Research Reports*, 28(2), 169-179.
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What is news? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies*, 2(2), 261-280.
- Hoffmann-Riem, W. (1987). National identity and cultural values: Broadcasting safeguards. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 31(1), 57-72.
- Hofstetter, C. R. (1976). *Bias in the news: Network television coverage of the 1972 election campaign*: The Ohio State University Press.

- Hopmann, D. N., Van Aelst, P., & Legnante, G. (2012). Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 240-257.
- Humprecht, E., & Büchel, F. (2013). More of the same or marketplace of opinions? A cross-national comparison of diversity in online news reporting. *The International Journal of Press/Politics*, 18(4), 436-461.
- Iyengar, S., & Hahn, K. S. (2009). Red media, blue media: Evidence of ideological selectivity in media use. *Journal of communication*, 59(1), 19-39.
- Iyengar, S., & Kinder, D. R. (2010). *News that matters: Television and American opinion*: University of Chicago Press.
- Jakubowicz, K. (2015). New Media Ecology: Reconceptualizing Media Pluralism. In P. Valcke, M. Sükösd, & R. G. Picard (Eds.), *Media Pluralism and Diversity* (pp. 23-53). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Karppinen, K. (2010). Rethinking media pluralism: A critique of theories and policy discourses. *Publications of the Department of Social Research*.
- Leung, D. K., & Lee, F. L. (2014). Cultivating an active online counterpublic: Examining usage and political impact of Internet alternative media. *The International Journal of Press/Politics*, 19(3), 340-359.
- Levendusky, M. S. (2013). Why do partisan media polarize viewers? *American Journal of Political Science*, 57(3), 611-623.
- Livingston, S., & Bennett, W. L. (2003). Gatekeeping, indexing, and live-event news: Is technology altering the construction of news? *Political Communication*, 20(4), 363-380.
- Masini, A. (2018). *Understanding the mediated construction of a social issue. A comparative study on the presence and diversity of voices and viewpoints in immigration news*. (PhD), Universiteit Antwerpen, Antwerpen.
- Masini, A., & Van Aelst, P. (2017). Actor diversity and viewpoint diversity: Two of a kind? *European Journal of Communication Research*, 42(2), 107-126.
- Masini, A., Van Aelst, P., Zerback, T., Reinemann, C., Mancini, P., Mazzoni, M., . . . Coen, S. (2017). Measuring and Explaining the Diversity of Voices and Viewpoints in the News: A comparative study on the determinants of content diversity of immigration news. *Journalism Studies*, 1-20.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, 36(2), 176-187.
- McDonald, D. G., & Dimmick, J. (2003). The conceptualization and measurement of diversity. *Communication Research*, 30(1), 60-79.
- Mirando, J. A. (2001). Embracing objectivity early on: Journalism textbooks of the 1800s. *Journal of Mass Media Ethics*, 16(1), 23-32.
- Mouffe, C. (2000). *The democratic paradox*. London: Verso Books.
- Mouffe, C. (2011). *On the political*. London: Routledge.
- Mouffe, C. (2013). *Agonistics: Thinking the world politically*. London: Verso Books.
- Napoli, P. M. (1999). Deconstructing the diversity principle. *Journal of communication*, 49(4), 7-34.
- Niven, D. (2001). Bias in the news: Partisanship and negativity in media coverage of presidents George Bush and Bill Clinton. *Harvard International Journal of Press/Politics*, 6(3), 31-46.

- Patterson, T. E., & Donsbagh, W. (1996). News decisions: Journalists as partisan actors. *Political Communication*, 13(4), 455-468.
- Pavlik, J. (2000). The impact of technology on journalism. *Journalism Studies*, 1(2), 229-237.
- Pepermans, Y., & Maesele, P. (2018). Manufacturing Consent: Rereading News on Four Climate Summits (2000-2012). *Science Communication*, 40(5), 621-649.
- Raeijmaekers, & Maesele, P. (2014). Ideologisch pluralisme in Vlaamse nieuwsmedia: de Belgische regeringsformatie 2010-2011. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 42(2).
- Raeijmaekers, D., & Maesele, P. (2015). Media, pluralism and democracy: what's in a name? *Media, Culture & Society*, 37(7), 1042-1059. doi:10.1177/0163443715591670
- Schudson, M. (2001). The objectivity norm in American journalism. *Journalism*, 2(2), 149-170.
- Seymour-Ure, C. (1974). *The Political Impact of Mass Media*. London: Constable.
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message*: White Plains, NY: Longman.
- Simpson, E. H. (1949). Measurement of diversity. *Nature*, 163(4148), 688.
- Strömbäck, J. (2005). In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism. *Journalism Studies*, 6(3), 331-345.
- Strömbäck, J., & Shehata, A. (2007). Structural biases in British and Swedish election news coverage. *Journalism Studies*, 8(5), 798-812.
- Tsfati, Y., & Cappella, J. N. (2003). Do people watch what they do not trust? Exploring the association between news media skepticism and exposure. *Communication Research*, 30(5), 504-529.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1981). The framing of decisions and the psychology of choice. *Science*, 211(4481), 453-458.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1989). Rational choice and the framing of decisions *Multiple Criteria Decision Making and Risk Analysis Using Microcomputers* (pp. 81-126): Springer.
- Valcke, P., Ombelet, P.-J., & Lambrecht, I. (2016). *Media Pluralism Monitor 2016 Monitoring Risks for Media Pluralism in the EU and Beyond, Country report: Belgium*. Retrieved from <http://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/belgium/>
- Valcke, P., Sukosd, M., & Picard, R. (2015). *Media pluralism and diversity: concepts, risks and global trends*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Vallone, R. P., Ross, L., & Lepper, M. R. (1985). The hostile media phenomenon: biased perception and perceptions of media bias in coverage of the Beirut massacre. *Journal of personality and social psychology*, 49(3), 577.
- Van Cuilenburg, J. (1999). On competition, access and diversity in media, old and new: Some remarks for communications policy in the information age. *New Media & Society*, 1(2), 183-207.
- Van Cuilenburg, J. (2007). Media diversity, competition and concentration: Concepts and theories. *Media between Culture and Commerce*, 4, 25-54.
- Van Dalen, A. (2012). Structural bias in cross-national perspective: How political systems and journalism cultures influence government dominance in the news. *The International Journal of Press/Politics*, 17(1), 32-55.

- Van Kempen, H. (2007). Media-party parallelism and its effects: A cross-national comparative study. *Political Communication*, 24(3), 303-320.
- Vlaamse Regulator voor de Media. (2019). *Mediaconcentratie in Vlaanderen, rapport 2018*. Retrieved from <https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/mediaconcentratie>
- Voakes, P. S., Kapfer, J., Kurpius, D., & Chern, D. S.-y. (1996). Diversity in the news: A conceptual and methodological framework. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3), 582-593.
- Walgrave, S., & De Swert, K. (2005). De "kanseliersbonus" revisited: over de dominante aanwezigheid van de regering en de premier in het TV-nieuws. In M. Hooghe, K. De Swert, & S. Walgrave (Eds.), *Nieuws op televisie: televisiejournals als venster op de wereld*. (pp. 79-98). Leuven: Acco.

9 Appendices

Appendix A. Intercodeurbetrouwbaarheid ronde 1

Variabele	Krippendorff's Alpha
Medium	1,00
Werking politiek en partijen	0,44
Gerecht en criminaliteit	0,53
Migratie	0,69
Economie en financiën	0,52
Sociale zaken	0,24
Mobiliteit en ruimtelijke structuur	0,00
Milieu en klimaat	0,78
Cultuur	0,67
Onderwijs en wetenschap	0,70
Vermaak	0,00
Godsdienst	1,00
Media en telecommunicatie	0,57
Veiligheid en internationale contacten	0,62
Derde wereld	0,00
Rampen	0,00

Appendix B. Intercodeurbetrouwbaarheid ronde 2

Variabele	Krippendorff's Alpha
Lengte artikel	0,57
Soort artikel	0,62
Auteur	0,49
Geografische focus	0,95
Standpunt negatief	0,37
Standpunt administratieve last	0,05
Standpunt slachtoffer	0,45
Standpunt positief	0,12

Appendix C. Percentages aandacht per thema en medium

Thema	ANM	TV (ENA)	Pers (ENA)
Politiek			
Politieke organisatie	15%	15%	9%
Verkiezingen en referenda	7%		0%
Justitie en criminaliteit			
Gerecht	7%	9%	6%
Criminaliteit	7%	15%	11%
Rechten en vrijheden	8%	3%	1%
Migratie	8%	3%	1%
Economie en financiën			
Financiën	3%	10%	3%
Economie	6%		9%
Sociale zaken			
Consument	1%	2%	3%
Werk	4%	3%	3%
Sociale zaken	10%	12%	19%
Demografie	0%	0%	0%
Mobiliteit en ruimtelijke structuur			0%
Mobiliteit	2%	10%	4%
Ruimtelijke structuur	2%	2%	1%
Patrimonium	0%		0%
Milieu en klimaat			
Milieu	7%	8%	3%
Natuur	1%		1%
Energie	3%	2%	1%
Landbouw	1%	2%	0%
Cultuur	11%	8%	31%
Onderwijs en wetenschap			
Onderwijs	2%	3%	1%
Wetenschap	2%	3%	1%
Vrije tijd			0%
Vermaak	1%	2%	0%
Toerisme	0%	2%	2%
Sport	1%	2%	5%
Celebrity	1%	7%	13%
Royalty	0%	2%	0%
Godsdienst	4%	3%	1%
Media en telecom			0%
Media	5%	5%	2%
Telecommunicatie	2%		1%
Veiligheid en internationale contacten			
Defensie en wapens	2%	4%	0%
Internationale instellingen	1%	1%	0%
Europa	3%	4%	2%
Oorlog en vrede	5%	11%	2%
Internationale contacten	3%	7%	0%
Derde wereld	1%	-	0%
Rampen	1%	7%	2%

Appendix D. Codeboek

R1: Variabele werd gecodeerd tijdens de eerste codeerronde (thema)

R2: Variabele werd gecodeerd tijdens de tweede codeerronde (actoren en standpunten)

V01. ID – numerieke waarde

Het ID van elk artikel is een getal bestaande uit negen cijfers, met verwijzing naar de datum van publicatie, het medium waarin het artikel verscheen en de volgorde waarin artikelen binnen één medium op één dag verschenen. De datum en het medium leid je af van de inhoud van het artikel, het nummer van het artikel haal je uit de bestandsnaam. Gelieve het ID juist in te vullen en goed na te kijken, aangezien deze variabele de latere koppeling van datasets mogelijk zal maken.

Format: datum (JJMMDD) + medium (zie V03.) + nummer artikel

Voorbeeld: **170101401** als ID van het eerste artikel (-01) dat gepubliceerd werd in SCEPTR (-4-) op 1 januari 2017 (170101-).

V02. Codeur – keuzelijst

Duid je eigen naam aan.

1. Willem
2. Codeur 2
3. Codeur 3

MEDIUM

De volgende variabele meet de kenmerken van het artikel op mediumniveau.

V03. Nieuwsmedium – keuzelijst – R1

Duid aan in welk nieuwsmedium het artikel verscheen.

1. De Standaard
2. Het Laatste Nieuws
3. Doorbraak.be
4. SCEPTR.be
5. MO.be
6. DeWereldMorgen.be
7. Apache.be

ARTIKEL

De volgende variabelen meten de kenmerken van het specifieke artikel. *Registration unit* = één individueel nieuwsartikel, los van de standpunten of actoren die in het artikel vermeld worden.

V04. Titel nieuwsbericht – tekstwaarde – R1

Kopieer de titel en eventuele subtitel van het nieuwsbericht.

V05. Datum – datumwaarde – R1

Vul de datum in waarop het nieuwsitem (V1. ID) gepubliceerd werd.

DD/MM/JJJJ

V06. Lengte – keuzelijst – R2

1. Kort (+/- minder dan 200 woorden, minder dan 1/4 pagina)
2. Medium (tussen 200 & 400 woorden, 1/4 pagina)
3. Lang (tussen 400 en 600 woorden, 1/2 pagina)
4. Extra-lang (meer dan 600 woorden, ≥1 pagina)

V07. Soort artikel – keuzelijst – R2

Wat is de aard van het nieuwsartikel?

1. Nieuwsbericht: *kort bericht dat handelt over een specifiek nieuwsfeit.*
2. Reportage: *uitgebreide tekst die een meer diepgaand inzicht biedt. Journalist verzamelt materiaal zelf en biedt aan de hand van zijn waarnemingen achtergrondinformatie over een bepaalde plaats of gebeurtenis. Indien het om een reportage gaat, wordt het vaak ook zo vermeld.*
3. Interview: *artikel met een vraag/antwoordstructuur.*
4. Editorial: *journalist (vaak hoofdredacteur) geeft opinie over een actueel onderwerp.*
5. Opiniestuk: *stuk waarin de auteur (geen journalist) een subjectieve mening geeft over een gebeurtenis. Indien het om een opiniestuk gaat, wordt het doorgaans ook zo vermeld.*
6. Lezersbrief: *de lezer van een medium uit in een kort stuk zijn/haar meningen over of gevoelens bij (de berichtgeving over) een bepaald nieuwsfeit.*

V08. Auteur – keuzelijst – R2

1. Nieuwsagentschap (Belga, IPS,...)
2. Redactie (journalist niet bekend)
3. Eigen journalist
4. Freelance journalist

5. Derde (in het geval van een column, opiniestuk, lezersbrief...)

V09. Naam auteur – tekstwaarde – R2 *Enkel indien V08 = 3-5*

Vul de naam van de auteur, indien gekend, in. Indien het nieuwsbericht werd geschreven door een nieuwsagentschap of als de journalist, om welke reden dan ook, niet uit het nieuwsbericht is af te leiden, laat je deze variabele leeg.

V10. Thema – keuzelijst x2 – R1

Vul het/de belangrijkste thema('s) van het nieuwsbericht in. Ga uit van je eerste intuïtie maar kijk bij twijfel de codes in dit codeboek of dat van het ENA even na. Elk artikel moet verplicht minstens één themacode toegewezen krijgen. Een tweede code is, indien gepast, gewenst maar niet noodzakelijk. *Gebaseerd op issue-codeboek van ENA voor vergelijkbaarheid.*

1. Politieke organisatie: politiek systeem, (staats-)hervorming, organisatie van politieke instituties (regering, parlement, administratie, lokale of regionale besturen), politieke cultuur en corruptie.
2. Verkiezingen en referenda: wetgeving omtrent verkiezingen, organisatie van verkiezingen, campagnes, uitslagen en opiniepeilingen.
3. Gerecht, justitie en criminaliteitsbeleid: organisatie van gerecht en politiediensten, preventie van criminaliteit, repressie en controles, rechtszaken en processen.
4. Criminaliteit: bommeldingen en -aanslagen, fraude, vandalisme, verstoring openbare orde, inbraken, moord, verkrachting, drughandel,...
5. Rechten en vrijheden: berichtgeving omtrent racisme, rechten en discriminatie van holebi's, vrouwen, etnische minderheidsgroepen.
6. Migratie, integratie en asielzoekers
7. Financiën: monetair en financieel beleid (wisselkoers, valuta), beurzen, bankensector, verzekeringen, belastingen, begroting en overheidsschuld.
8. Economie: economische toestand, economisch beleid, privatisering en organisatie van overheidsbedrijven, handelsbeleid, distributie, organisatie en beleid van specifieke bedrijven...
9. Consument: consumentenzaken, reclame en prijs(veranderingen).
10. Werk: werkloosheid, werkgelegenheidsbeleid, arbeidsmarkt, sociaal overleg en arbeidsomstandigheden.
11. Sociale zaken: gezin en familie, kinderbijlagen, jeugdzaken, gezondheidsbeleid, voedselveiligheid, armoede en sociale uitsluiting (daklozen), welzijnssector, ziekteverzekering, pensioenen, sociale zekerheid...
12. Demografie: demografie en dood.

13. Mobiliteit & verkeer: verkeersongevallen, files, openbaar vervoer en beleid, verkeersveiligheid, transport en vervoer, infrastructuurwerken.
14. Ruimtelijke structuur: ruimtelijke ordening, huisvesting.
15. Milieu: milieuvervuiling, natuurgebieden, radioactief afval, afvalbeleid, dierenwelzijn, klimaatverandering
16. Natuur: natuurverschijnselen, weer, indeling seizoenen en tijd.
17. Energie: energiebeleid, duurzame ontwikkeling
18. Landbouw: landbouw, bosbouw en visserij.
19. Cultuur: muziek, film, podiumkunsten, literatuur, beeldende kunsten, auteursrechten en cultuurbeleid
20. Patrimonium: archeologie, architectuur, patrimoniumbeheer
21. Onderwijs
22. Wetenschappen: wetenschapsbeleid, ontdekkingen en prijzen, technologie, archieven en deontologie.
23. Ruimtevaart
24. Vermaak: loterij en gokproducten, kermis, verslag van feestvreugde
25. Toerisme: toerisme en recreatie, beleid en implementatie
26. Godsdienst: vieringen en traditionele gebruiken, orden en sektes, religies en hun organisatie.
27. Media: mediabeleid, deontologie, media-events...
28. Telecommunicatie
29. Defensie en wapens: bescherming tegen terrorisme, organisatie en hervorming van het leger, wapenhandel, privé wapenbezit
30. Internationale instellingen en verdragsconstructies
31. Europa (= institutioneel; niet geografisch): Europese top, samenstelling en werking Europese instellingen, Europese integratie, Europees recht, Europees Economisch en Industrieel beleid, uitbreiding van de EU...
32. Oorlog & vrede: oorlog tussen twee of meer landen, intern gewapend conflict, internationaal terrorisme, aanslagen met politieke motieven, vredeshandhaving en peacekeeping, oorlogstribunaal, vredesonderhandelingen, herdenkingen, specifiek protest tegen oorlog...
33. Internationale contacten: ontmoeting tussen internationale actoren buiten het kader van internationale organisaties, bezoek belangrijke vertegenwoordiger, diplomatieke verhoudingen, internationaal financieel en handelsbeleid...
34. Relaties met de derde wereld: ontwikkelingssamenwerking, vluchtelingenproblematiek, noodhulp...

- 35. Rampen: natuurrampen, menselijke rampen, verkeersrampen, huis- of bedrijfsbrand, hongersnood en ongevallen
- 36. Sport
- 37. Celebrity
- 38. Royalty

V11. Geografische focus thema – keuzelijst – R2

Waar bevindt zich de focus van het thema van het nieuwsbericht?

- 1. België
- 2. Europa
- 3. Oost-Azië (incl. Oceanië)
- 4. Midden-Oosten
- 5. Afrika
- 6. Noord-Amerika
- 7. Zuid-Amerika
- 8. Internationaal/andere

ACTOREN

Alle actoren die voorkomen in het nieuwsbericht dienen gecodeerd te worden (indien er meer dan 12 verschillende actoren vermeld worden, enkel de eerste 12), in de volgorde waarin ze in het nieuwsitem verschijnen. *Onder ‘actor’ verstaan we: personen (zowel privépersonen als publieke personen), organisaties, bedrijven en instellingen (= officiële groep van personen), partijen, overheidsbedrijven, middenveldorganisaties, ngo’s,...* Actoren die meer dan één keer vermeld worden in een enkel nieuwsbericht, worden slechts éénmaal gecodeerd binnen datzelfde nieuwsbericht. *Woordvoerders of andere personeelsleden van vooraanstaande (politieke) actoren of vertegenwoordigers die in naam van hun werkgever of organisatie spreken worden als zodanig, en dus niet als aparte actor, gecodeerd (bv. Als de woordvoerder van Charles Michel aan het woord gelaten wordt, wordt dit gecodeerd als een quotatie van CM, indien het als zodanig wordt voorgesteld in het nieuwsbericht dat de woordvoerder ook echt voor de PM spreekt).* *Registration unit* = de vermelding van een actor, *context unit* = volledig nieuwsartikel, zonder enige voorkennis.

V12. Actor X naam – tekstwaarde – R2

Vul de naam van de actor in, zoals vermeld in het nieuwsbericht. Kan zowel een personen-/eigenaam of de naam van een organisatie of instelling zijn.

V13. Actor X functie (of andere beschrijving) – tekstwaarde (niet verplicht) – R2

Vul de titel of beschrijving waarmee de actor vermeld wordt in het artikel.

Vb. “Thomas Vanbiervliet,, secretaris van vakbond ACLVB”: V14 = Thomas Vanbiervliet, V15 = secretaris bij vakbond ACLVB.

V14. Actor X categorie – keuzelijst – R2

Tot welke maatschappelijke groep of categorie behoort de actor?

1. Politiek en Overheid
 - a. Politicus
 - b. Politieke partij
 - c. Overheidsinstelling
 - d. Ordehandhaving en hulpdiensten
2. Professionals en Experts
 - a. Media en journalisten
 - b. Business professionals
 - c. Bedrijf uit private sector
 - d. Experts en academici
 - e. Bekendheden: *zijn louter bekend vanwege hun media-aanwezigheid.*
3. Maatschappelijk middenveld
 - a. Middenveldorganisatie
 - b. Vertegenwoordiger/woordvoerder van middenveldorganisatie
4. Burgers
 - a. Betrokken burgers: *betrokken burgers zijn personen die in hun hoedanigheid als burger (en dus niet als één van de andere actorcategorieën) bij de beschreven gebeurtenissen betrokken zijn. Bv. Een werknemer van Lidl die geïnterviewd wordt voor een nieuwsitem over stakingen bij Lidl.*
 - b. Niet-betrokken burgers: *niet-betrokken burgers zijn personen die in hun hoedanigheid als burger (en dus niet als één van de andere actorcategorieën) aan bod komen in/duiding geven voor de berichtgeving over een bepaalde gebeurtenis waarbij zij niet betrokken waren. Bv. Een toevallige passant die zijn/haar mening en uitleg geeft bij een verkeersongeval.*
 - c. Migrant en vluchtelingen
5. Terroristische organisaties of terroristen

V15. Partij – keuzelijst – R2

Vul deze variabele in indien V15. Actor X categorie = 1.a of 1.b (politicus of politieke partij)

1. CD&V
2. Open Vld
3. N-VA
4. sp.a
5. Groen
6. PVDA-PTB
7. Vlaams Belang
8. MR
9. PS
10. cdH
11. Ecolo
12. Union des Francophones
13. Défi
14. Parti Populaire
15. Andere

V16. Politieke functie – keuzelijst – R2

Vul deze variabele in, indien V15. Actor X categorie = 1.a (politicus). De functie van de actor wordt in de eerste plaats geregistreerd zoals ze vermeld wordt in het nieuwsitem. Indien één actor meerdere functies heeft (bijvoorbeeld een parlements lid die ook partijleider is), dient hoogst gerangschikte functie geselecteerd te worden (overheid>parlement; partijleider>fractieleider >parlements lid...).

1. Lid van de federale of een regionale regering
2. Partijleider
3. Parlements lid
4. Andere (lokaal, internationaal,...)

V17. Actor X activiteit – keuzelijst – R2

Selecteer de best passende (1<2<3). Een actor die zowel vermeld als gequote wordt, moet gecodeerd worden als 3. Gequote.

1. Passief vermeld
2. Actief geparafraseerd

3. Actief gequote

V18. Gunstigheid van vermelding voor actor X – keuzelijst – R2

Hoe gunstig is de vermelding van actor X voor hem/haar. Het is niet de bedoeling om de algemene toon van het artikel of de toon van de vermelding te coderen maar eerder of de informatie die gepresenteerd wordt gunstig is vanuit het perspectief van de actor (vb. Groen stijgt 2% in de opiniepeiling = gunstig; de regering slaagt er niet in het begrotingstekort terug te dringen = ongunstig). *Registration unit* is de vermelding maar informatie uit de *context unit* (volledig artikel) kan worden gebruikt bij het bepalen van de gunstigheid.

1. Gunstig
2. Ongunstig
3. Ambivalent
4. Neutraal

HERHALEN VOOR ACTOR 2,3...

STANDPUNTEN

De standpuntdiversiteit wordt gemeten aan de hand van twee sets van variabelen. De eerste set hoort nog bij de actorcodering van hierboven en gaat na of de verschillende actoren in de nieuwsitems al dan niet één of meerdere meningen uiten in het nieuwsbericht. De tweede set heeft betrekking op de verschillende standpunten die, los van de actoren, in het nieuwsbericht voorkomen.

V19. Actor-standpunt – JA/NEE – R2

Uit actor X een mening?

1. Ja
2. Nee

V20. MIGRATIE: Actor-standpunt – keuzelijst x2/3 – R2

Enkel indien V21. = 1.

Als de actor een mening uit over migratie: duid aan bij welke van de categorie(ën) zijn/haar mening het dichtst aansluit.

1. Negatief
 - a. "Plain": *migratie/migranten als bedreiging*
 - b. Economisch: *migratie/migranten als economische bedreiging (brengen negatieve economische consequenties zoals hogere concurrentie op arbeidsmarkt, weegt op de sociale zekerheid...)*

- c. Cultureel: *migratie/migranten als culturele/morele/etnische/demografische bedreiging (brengen negatieve non-materiële consequenties zoals lagere kwaliteit van het onderwijs, islamisatie,...)*
- d. Veiligheid: *migratie/migranten als een bedreiging van de veiligheid (meer criminaliteit, terrorisme,...)*
- 2. Administratieve last: *migratie als een administratief of logistisch probleem (brengt praktische/pragmatische problemen van logistiek en organisatie van bijvoorbeeld opvang, naturalisatie...)*
- 3. Migranten als slachtoffers
 - a. Van globalisering: *migranten zijn slachtoffers van globale economie en armoede als gevolg van globalisering*
 - b. Van situatie in thuisland: *migranten moeten vluchten door vervolging, oorlog, corruptie...*
 - c. Van reis: *ongevallen tijdens de vlucht, riskeren hun leven door te vluchten uit thuisland*
 - d. Van situatie in gastland: *slechte omstandigheden in opvangcentra, slachtoffers van racisme/xenofobie...*
- 4. Positief
 - a. "Plain": *migratie brengt mogelijkheden*
 - b. Economisch: *migratie is een economische kans (brengt positieve economische consequenties zoals een versterking van de werkkraft...)*
 - c. Cultureel: *migratie als culturele/morele/demografische kans (brengt positieve non-materiële gevolgen zoals positieve multiculturaliteit, gaat vergrijzing tegen, draagt bij aan de samenleving...)*
- 5. Andere

V21. MIGRATIE: Standpunten in artikel – 12x JA/NEE – R2

Duid aan of de volgende standpunten over migratie en migranten in het artikel voorkomen. Ook de standpunten van de individuele actoren duid je aan als "JA".

- 1. Negatief
 - a. "Plain": *migratie/migranten als bedreiging*
 - b. Economisch: *migratie/migranten als economische bedreiging (brengen negatieve economische consequenties zoals hogere concurrentie op arbeidsmarkt, weegt op de sociale zekerheid...)*

- c. Cultureel: *migratie/migranten als culturele/morele/etnische/demografische bedreiging (brengen negatieve non-materiële consequenties zoals lagere kwaliteit van het onderwijs, islamisatie,...)*
- d. Veiligheid: *migratie/migranten als een bedreiging van de veiligheid (meer criminaliteit, terrorisme,...)*
- 2. Administratieve last: *migratie als een administratief of logistisch probleem (brengt praktische/pragmatische problemen van logistiek en organisatie)*
- 3. Migranten als slachtoffers
 - a. Van globalisering: *migranten zijn slachtoffers van globale economie en armoede als gevolg van globalisering*
 - b. Van situatie in thuisland: *migranten moeten vluchten door vervolging, oorlog, corruptie...*
 - c. Van reis: *ongevallen tijdens de vlucht, riskeren hun leven door te vluchten uit thuisland*
 - d. Van situatie in gastland: *slechte omstandigheden in opvangcentra, slachtoffers van racisme/xenofobie...*
- 4. Positief
 - a. "Plain": *migratie biedt mogelijkheden*
 - b. Economisch: *migratie is een economische kans (brengt positieve economische consequenties zoals een versterking van de werkkraft...)*
 - c. Cultureel: *migratie als culturele/morele/demografische kans (brengt positieve non-materiële gevolgen zoals positieve multiculturaliteit, gaat vergrijzing tegen, draagt bij aan de samenleving...)*

EXTRA

V96. Klimaat/milieu – JA/NEE – R1

Heeft het artikel betrekking op de migratieproblematiek of het bredere debat errond? Zoek eventueel op woorden als *(im)migratie, vluchteling, (trans)migrant, asiel, opvang,...*

- 1. Ja
- 2. Nee

V97. Migratie – JA/NEE – R1

Heeft het artikel betrekking op de migratieproblematiek of het bredere debat errond?

- 1. Ja
- 2. Nee

V98. Mediakritiek – JA/NEE – R1

Geeft het artikel op het eerste zicht kritiek op ‘de media’ of een specifiek medium?

1. Ja
2. Nee

V99. Werk(loosheid) – JA/NEE – R1

Heeft het artikel betrekking op de werkloosheidsproblematiek, werkloosheid in het algemeen of beleid rond tewerkstelling?

1. Ja
2. Nee